

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**7^{ης} (13^{ης}) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ 2009

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ

7^η (13^η) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.

Η 7^η (13^η) συνεδρίαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) πραγματοποιείται την Παρασκευή 19 Ιουνίου 2009 και ώρα 10.00 το πρωί στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δάφνης 61, Ψυχικό, υπό την Προεδρία του Προέδρου του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) Επίτιμου Καθηγητή Γεώργιου Μπαμπινιώτη.

Στη συνεδρίαση παρίστανται τα εξής μέλη της Ολομέλειας του ΣΠΔΕ:

- 1. Γεώργιος Μπαμπινιώτης**
Πρόεδρος Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Επίτιμος Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 2. Βασίλειος Άνθιμος**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών
Προϊστάμενος ΔΟΥ Β Περιστερίου
- 3. Παρασκευάς Γιαλούρης**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Αττικής
Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο αναπληρωματικός εκπρόσωπος
Απόστολος Παπακωνσταντίνου
- 4. Σωτήριος Γκλαβός**
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- 5. Μιχαήλ Δερμιτζάκης**
Πρόεδρος Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας
Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Στη συνεδρίαση παρίσταται και η Χρυσούλα Σοφianoπούλου, μέλος
Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας
- 6. Κωνσταντίνος Σούτσας**
Πρόεδρος Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
Καθηγητής ΤΕΙ
- 7. Βάγια Γρίβα**
Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον Πρόεδρο του Οργανισμού
Σχολικών Κτιρίων Ευθύμιο Αλεξανδρή

Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων

8. Γενέθλιος Μαυρίκιος

Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

9. Δήμητρα Χατζημανώλη

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

10. Πολυξένη Μπίστα

Διευθύντρια σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθύντρια 1^{ου} Γενικού Λυκείου Παπάγου, Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

11. Χάρις Χελιώτη - Σχολινάκη

Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολική Σύμβουλος Α΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας

12. Προκόπιος Μανωλάκος

Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 6^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Πειραιά

13. Γεώργιος Τζίμας

Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής 2^{ης} Περιφέρειας Ειδικής Αγωγής, Αγ. Παρασκευή

14. Αικατερίνη Ρηνάκη

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

15. Κωνσταντίνος Παπαντωνόπουλος

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

16. Νίκος Παϊζης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

17. Μιχάλης Κουρουτός

Εκπρόσωπος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)

18. Φώτης Σκουλαρίκης

Αναπληρωματικός του Φώτη Λίτσου, εκπρόσωπος Πανελλήνιας
Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)

19. Ιωάννης Πανάρετος

Εκπρόσωπος ΠΑΣΟΚ
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

20. Αδαμαντία Σπαθάτου

Εκπρόσωπος ΛΑΟΣ
Καθηγήτρια Μ.Ε.

Από τη συνεδρίαση απουσιάζουν οι:

- 1. Δημήτριος Καραμήτος**
Διευθυντής σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθυντής 11^{ου} Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Ιλίου, Διεύθυνσης
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Γ΄ Αθήνας
- 2. Θεμιστοκλής Κοτσιφάκης**
Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
- 3. Δημήτριος Γκίνης**
Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
- 4. Δημήτριος Μπράτης**
Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
- 5. Νικολέτα Δασκαλάκη**
Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθήτρια 10^{ου} Λυκείου Περιστερίου
- 6. Κωνσταντίνος Γκρίτζαλης**
Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθητής 2^{ου} Λυκείου Χαλανδρίου
- 7. Γιάννης Αντωνάκος**
Εκπρόσωπος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
Μέλος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
- 8. Ρένα Μπαρδάνη**
Εκπρόσωπος του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
Συντονίστρια Δικτύου Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής του ΣΕΒ
- 9. Μιχάλης Χαλκίδης**
Εκπρόσωπος Νέας Δημοκρατίας
Βουλευτής Ημαθίας
- 10. Κωνσταντίνος Καρέλης**
Εκπρόσωπος Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)
Δήμαρχος Μελίκης
- 11. Ευαγγελία Σχοιναράκη**
Εκπρόσωπος Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ)
Νομάρχης Ηρακλείου

Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδας, το Κ.Κ.Ε. και ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α δεν όρισαν εκπροσώπους.

Στη συνεδρίαση παρίστανται και οι:

1. Χρήστος Τρικαλινός, Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος ΠΟΣΔΕΠ
2. Χρήστος Νάστας, εκπρόσωπος εθνικής συνομοσπονδίας ΑμΕΑ
3. Πολύκαρπος Μαλαγάρης, Πρόεδρος ΟΛΤΕΕ
4. Γεώργιος Ζήσιμος, εκπρόσωπος Υπουργείου Παιδείας Κύπρου

Αρμόδια για την τήρηση των πρακτικών η Αγγελική Σουφλή, διοικητική υπάλληλος στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Η συνεδρίαση αρχίζει στις 10.00 το πρωί αφού προηγουμένως ο Πρόεδρος διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Συνέχιση της συζήτησης επί Ενδεικτικού Σχεδίου Προτάσεων του Σ.Π.Δ.Ε. για το εκπαιδευτικό σύστημα (Δομή και Ποιότητα της Εκπαίδευσης).
2. Ενημέρωση από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας για το Πρόγραμμα PISA (The Programme for International Student Assessment) και την αξιοποίησή του στο διάλογο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλημέρα σας. Έχουμε μοιράσει δύο κείμενα, το ένα είναι παλιό και γνωστό, είναι αυτό που είχε δώσει αρχικά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, μ' αυτό ξεκινήσαμε, αλλά επειδή ενδεχομένως δε θα το είχαμε μαζί μας σήμερα, για τ' αναλυτικά προγράμματα, το ξαναμοίρασα. Το δεύτερο είναι το αναλυτικό πρόγραμμα για τα κυπριακά σχολεία που μας έχει φέρει ο κ. Ζήσιμος, το έχει στείλει ο κ. Τσάκαλος και στο οποίο, όπως θα δείτε, υπάρχει μια μεγάλη σύγκλιση με αυτά που λέμε και που λέει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και συζητούμε. Αυτά μοιράστηκαν για να τα δούμε στο θέμα το επόμενο. Έχει μείνει το θέμα του Προγράμματος PISA που θα μας το παρουσιάσει η κ. Σοφianoπούλου σήμερα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Θα ήθελα πριν την ημερήσια διάταξη, να μου επιτρέψετε να κάνω μια τοποθέτηση σας παρακαλώ. Πριν μπούμε στην ημερήσια διάταξη θα ήθελα να θέσω ένα θέμα που αναφέρεται στο πλαίσιο αναφοράς και στη λειτουργία του Συμβουλίου.

Το ΠΑΣΟΚ συμμετέχει στο διάλογο με καλή πρόθεση, συνεισφέροντας με θέσεις, απόψεις και τεκμηριωμένες προτάσεις. Την ίδια καλή διάθεση και συνεισφορά αναγνωρίζω σε όλα τα μέλη που συμμετέχουν ανελλιπώς στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου. Μετά όμως από 7 συνεδριάσεις σε διάστημα 2 μηνών, είμαι υποχρεωμένος να κάνω ορισμένες διαπιστώσεις που αφορούν την ουσία του διαλόγου και τον τρόπο δημοσιοποίησης των όσων συζητούνται, που καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερή την ουσιαστική συμμετοχή μου στη συνέχεια του διαλόγου.

Ως εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ αναγνωρίζω ότι έχουν γίνει δεκτές μια σειρά από προτάσεις για ουσιαστικό διάλογο, όπως να προτάξουμε στη συζήτησή μας το θέμα της ποιότητας της εκπαίδευσης και των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων του εκπαιδευτικού μας συστήματος από διεθνείς Οργανισμούς και ν' ακολουθήσει η συζήτηση για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης το να τεκμηριώνονται με εισηγήσεις από τους αρμόδιους φορείς, τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν, για να γίνει ουσιαστική συζήτηση.

Με λύπη μου όμως παρατηρώ ότι η κυβέρνηση, το Υπουργείο Παιδείας και η Νέα Δημοκρατία δεν κάνουν καμία προσπάθεια ώστε να συμβάλλουν στο διάλογο αυτόν. Η κυβέρνηση και ο Υπουργός Παιδείας, δεν έχουν απαντήσει μέχρι σήμερα στην προϋπόθεση συμμετοχής του ΠΑΣΟΚ στο διάλογο που έθεσε ο Πρόεδρος του Γιώργος Παπανδρέου, να μετατραπεί το ΕΣΥΠ σε ανεξάρτητη Αρχή. Αυτό αποτελεί πέρα από έλλειψη πολιτικής θέσης και έλλειψη πολιτικής ευγένειας. Το θέμα δεν είναι τυπικό, αλλά ουσίας, όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια.

Από πλευράς Νέας Δημοκρατίας δεν έχει υπάρξει μέχρι σήμερα ουσιαστική συμμετοχή στο διάλογο. Το ίδιο συμβαίνει και με το Υπουργείο Παιδείας. Αν η Νέα Δημοκρατία ήταν αντιπολίτευση η στάση της θα είχε κάποια εξήγηση.

Ο Υπουργός Παιδείας δεν έχει προβεί μέχρι σήμερα σε καμία ουσιαστική ενέργεια. Παραπέμπει όλα τα θέματα στο ΕΣΥΠ, ως εάν επρόκειτο για τον ΟΗΕ. Αυτό ίσως εξυπηρετεί τα άμεσα πολιτικά του σχέδια, όχι όμως και την υπόθεση της παιδείας. Με τον τρόπο αυτό κανείς δε γνωρίζει ποιες είναι οι απόψεις της κυβέρνησης για τα συζητούμενα θέματα. Εκτός κι αν οι απόψεις του Προέδρου είναι οι απόψεις της κυβέρνησης, κάτι στο οποίο νομοτελειακά καταλήγει και ο πιο καλόπιστος

παρατηρητής, δεδομένου ότι το ΕΣΥΠ εξακολουθεί να λειτουργεί ως κυβερνητική Υπηρεσία και όχι ως ανεξάρτητο όργανο.

Όσον αφορά τις εντυπώσεις που δημιουργούνται για τις συζητήσεις, εδώ και καιρό διαβάζουμε διαρκώς στον Τύπο για αποφάσεις του Συμβουλίου, ή για σύγκληση απόψεων στις συνεδριάσεις. Τις περισσότερες φορές αυτό συνδυάζεται με σχετικές δηλώσεις του Προέδρου ή υποτιθέμενες δηλώσεις του Προέδρου. Δημιουργείται έτσι η εντύπωση ότι έχουν ληφθεί αποφάσεις για επιμέρους θέματα, βιβλία, μαθήματα κτλ., ενώ κάτι τέτοιο δεν έχει συμβεί. Όλοι γνωρίζουμε ότι μέχρι σήμερα δεν έχουμε καταλήξει σε κάποια εισήγηση. Ακραία εκδήλωση της κατάστασης αυτής ήταν η φερόμενη ως προχθεσινή δήλωση του Προέδρου, μετά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου, ότι συμφωνήθηκε στο Συμβούλιο η 11χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Εδώ δεν υπήρχε μόνο δική μου διαφωνία για τους λόγους που εξήγησα, αλλά και άλλων μελών του Συμβουλίου, μεταξύ των οποίων και ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Θεωρώ ως εκ τούτου απαραίτητο να υπάρξουν σαφείς κανόνες δημοσιοποίησης των συζητήσεων και των εισηγήσεων, όποτε αυτές υπάρχουν, του Συμβουλίου. Δεν είναι επίσης δυνατόν μέσα στο καλοκαίρι να γίνονται δύο συνεδριάσεις ανά εβδομάδα, πρακτική που δεν επιτρέπει την επαρκή προετοιμασία ούτε των εισηγήσεων, αλλά ούτε και των μελών του Συμβουλίου, τα οποία συμμετέχουν χωρίς αμοιβή, διαθέτοντας χρόνο από τις άλλες υποχρεώσεις τους. Δεν είναι δυνατόν η Κύπρος να κάνει εθνικό διάλογο για τα ίδια θέματα με ορίζοντα 10ετίας, ξεκίνησε από το 2004 όπως μας ελέχθη από τον εκπρόσωπο της Κυπριακής Δημοκρατίας κι εδώ να γίνεται προσπάθεια να καταλήξουμε σε προτάσεις σε 6 μήνες. Συμπερασματικά, για να είναι ουσιαστικός ο διάλογος και να είναι χρήσιμη η συμμετοχή σε αυτόν, θεωρώ απαραίτητο να συμφωνήσουμε σ' ένα ελάχιστο προϋποθέσεων αξιοπιστίας και ειλικρίνειας.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

1) Να διευκρινίσει ο Πρόεδρος τη φερόμενη ως προχθεσινή του δήλωση για να επαναφέρει τα πράγματα στη σωστή τους διάσταση.

2) Από σήμερα η συζήτηση και τα όποια συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε, να δημοσιοποιούνται με μια λιτή ανακοίνωση Τύπου, η οποία θα συμφωνείται πριν τη λύση της συνεδρίασης. Αναφαίρετο δικαίωμα φυσικά του καθενός είναι να εξηγήει ή ν' αναλύει δημόσια τη δική του άποψη.

3) Να συμμετέχει ενεργά στο διάλογο με προτάσεις και θέσεις η Νέα Δημοκρατία και το Υπουργείο Παιδείας.

4) Να δοθεί άμεσα από τον Υπουργό Παιδείας και από την κυβέρνηση, απάντηση στο αν προτίθεται να μετατρέψει το ΕΣΥΠ σε ανεξάρτητη Αρχή.

5) Οι συνεδριάσεις του Συμβουλίου από τον Σεπτέμβριο να γίνονται με συχνότητα όχι μεγαλύτερη της μιας συνεδρίασης ανά 15 ημέρες και οι εισηγήσεις για τα θέματα που θα συζητούνται να είναι διαθέσιμες τουλάχιστον μια εβδομάδα πριν τη συνεδρίαση.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ τον συνάδελφο και εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ. Έχω προσπαθήσει να υπάρξει ένα πνεύμα συνεργασίας σε επίπεδο ουσίας, γιατί οι περισσότεροι εδώ είμαστε εκπαιδευτικοί, μας καίνε τα θέματα που συζητάμε, μας εκτιμούν ως αξιόπιστους, έχουμε γεννήσει προσδοκίες ότι

αυτή η Επιτροπή μπορεί να κάνει ουσιαστικές προτάσεις, μπαίνοντας στην καρδιά των θεμάτων και συζητώντας πέρα από αμετακίνητες πολιτικές θέσεις και όλα αυτά στην κοινή γνώμη έχουν γεννήσει μια πολύ θετική εντύπωση για τη δουλειά που γίνεται εδώ.

Απ' αυτή την άποψη, δε θέλω να έρθει κανένας σε δύσκολη θέση και καταλαβαίνω τη θέση του συναδέλφου του κ. Πανάρετου, που ερχόμενος ως εκπρόσωπος ενός μεγάλου κόμματος, της μείζονος αξιωματικής αντιπολίτευσης, θέλει να συνεκτιμά πράγματα τα οποία συζητούνται στο κόμμα το οποίο εκπροσωπεί και απόψεις που υπάρχουν κτλ. Τα καταλαβαίνω αυτά. Να διασαφηνίσω κάποια πράγματα και να παρακαλέσω να προχωρήσουμε σε θέματα που συζητάμε σε ουσία.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Με συγχωρείτε, επειδή πιστεύω ότι η απάντηση θα καλύψει και το ΛΑΟΣ, διότι συμφωνώ απολύτως με όσα εξέθεσε ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ και προσθέτω επίσης κι εγώ για την πολιτική ευγένεια η οποία λείπει, όντως οδηγείται το ΕΣΥΠ ως ανεξάρτητη Αρχή χωρίς την παρουσία του εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας, ώστε να μπορέσουμε να δούμε, εμμένουμε στα γεγονότα και στις καταστάσεις όπως είναι σήμερα ή έχουμε κάτι νεότερο να προτείνουμε;

Επίσης εμείς εδώ μέσα νομίζω ότι δεν έχουμε αυτή τη θετική εικόνα που εσείς λέτε πως ο κόσμος την προσλαμβάνει. Δηλαδή βρισκόμαστε στην διαδικασία, μία συν, η άλλη πλην και δεν ξέρω γιατί προς τα έξω βγαίνουν μ' αυτό τον τρόπο οι ειδήσεις. Μήπως δεν πρέπει όντως να μεταφέρουμε πράγματα που ξέρουμε ότι δε θα γίνουν πράξη αλλά είναι αρεστά; Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ για την τοποθέτηση. Το καταλαβαίνω αυτό, οι εκπρόσωποι των κομμάτων καταλαβαίνω ότι έχουν μια δυσκολία, ότι δηλαδή δεν εκπροσωπούν τον εαυτό τους, έναν χώρο εκπροσωπούν κι , επομένως, σέβομαι την ευαισθησία τους, γιατί για ευαισθησία πρόκειται. Αυτό που ήθελα να πω και που συμβαίνει με τον Τύπο, είναι ότι εγώ , όταν μιλώ στον Τύπο, μιλώ για συζητήσεις που διεξάγονται στο Συμβούλιο, για προβληματισμούς που υπάρχουν, για θέματα που μας απασχολούν. Δε μιλώ ποτέ γι' αποφάσεις. Μια πρόταση πάμε να κάνουμε, τι απόφαση να πάρουμε; Επομένως, δε μιλάμε για αποφάσεις. Οι δημοσιογράφοι έχουν την τάση να θέλουν να βγάλουν κάτι και να το προβάλλουν ότι αυτό έγινε, αυτό γίνεται, και είναι η δική τους διατύπωση. Εγώ , όπου μιλώ, επιμένω πάρα πολύ να μπαίνουν ρήματα και λέξεις που θα έχουν σχέση με συζήτηση, με προβληματισμό, με σκέψεις, με ανταλλαγή απόψεων, που από τη μια να δείχνουν ότι γίνεται μια δουλειά στο Συμβούλιο , που γίνεται αυτή η δουλειά, κι από την άλλη να δείχνουμε ότι δεν δεσμεύουμε σε κανένα βαθμό και με κανέναν τρόπο.

Γι' αυτό, άλλωστε, και το έχουμε πει και δημόσια το έχω πει, ότι θα κατατεθούν εναλλακτικές προτάσεις. Προχθές συζητούσαμε για το Λύκειο, είπαμε κάποια πράγματα και τη μία άποψη και την άλλη. Για το θέμα του Νηπιαγωγείου, μια δική σας άποψη ήταν, δεν ήταν δική μου. Ήταν πρόταση, σκέψεις τις οποίες αγκάλιασε γενικότερα και το Συμβούλιο και δεν βλέπω δυσκολία να πούμε προς τα έξω ότι συζητούμε αυτά τα θέματα. Έχετε δίκιο, όμως, ότι δεν εμφανίζεται ότι συζητούμε και προβληματιζόμαστε, αλλά εμφανίζονται ως αποφάσεις. Και αυτά μπορούν

να φέρουν τους εκπροσώπους των κομμάτων σε δύσκολη θέση, σε σχέση με άλλες ενδεχομένως απόψεις που μπορεί να υπάρχουν στα κόμματα, ή άλλες γνώμες κτλ. Θα το προσέξουμε αυτό το πράγμα. Ένας τρόπος θα ήταν να εκδίδεται μια μορφή ανακοίνωσης, αλλά, επειδή έχω μια τεράστια πείρα σ' αυτό το θέμα με τη Σύνοδο των Πρυτάνεων, με άλλα πράγματα, τελικά εκεί αναλώναμε περισσότερο χρόνο για το τι ανακοίνωση θα συμφωνήσουμε, παρά για τη συζήτηση της ουσίας. Δε θα ήθελα λοιπόν τώρα, εδώ, όπου κάνουμε μια δουλειά ουσίας, να καθόμαστε μετά με τις ώρες για να πούμε, γιατί, όταν βγει μια δημόσια ανακοίνωση, θα θέλει και ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ να λυθεί το Χ και το Ψ. Δεν βλέπω αυτό το πράγμα.

Υπόσχομαι ότι θα είμαι ιδιαίτερα προσεκτικός, ίσως και να μην κάνουμε ανακοινώσεις καθόλου, δεν ξέρω, αν μπορούμε να μην κάνουμε καθόλου, να μην κάνουμε καθόλου. Εγώ περισσότερο για τη δουλειά του Συμβουλίου θέλω να ομιλώ δημόσια και προσωπικά δε με αφορά να προβάλλομαι, αλλά δε θέλω να φαίνεται ότι αφιερώνουμε τόσες ώρες εδώ, συζητάμε ουσιαστικά πράγματα και είναι σα να μην υπάρχουνε. Δεν πρέπει να υπάρχει αυτό το πράγμα. Ίσως με ιδιαίτερη προσοχή, ίσως με συνεννόηση μπορούμε να πούμε πέντε πράγματα που να μπορούμε να τα πούμε. Άλλωστε, υπάρχει και το εξής: ότι πάντοτε μιλούν οι εκπρόσωποι, όταν πω εγώ δυο λόγια, επίσης ερωτώνται, ερωτάται ο κ. Πανάρετος, ερωτάται η κ. Σπαθάτου και ακούγονται οι γνώμες. Λοιπόν, για να βγάλουμε κοινή ανακοίνωση, θα σας παρακαλούσα να μην το κάνουμε, θα μας πάρει πάρα πολύ χρόνο. Το να συνεννοηθούμε όμως, ναι, είμαι στη διάθεσή σας.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να κάνω μια προσπάθεια, να πω το εξής. Ας δοκιμάσουμε σήμερα, με την έννοια να βγάλουμε μια λιτή ανακοίνωση πέντε γραμμών που θα λέει: σήμερα συζητήσαμε ένα, δύο, τρία, ό,τι συζητήσαμε. Γιατί αυτά δεν είναι πολιτικά. Και το δεύτερο που μπορούμε να πούμε, αν θέλετε να πάμε παραπέρα, είναι ότι διατυπώθηκαν αυτές και αυτές οι απόψεις. Εμένα δε μ' ενδιαφέρει να πείτε ότι ο Πανάρετος, ή η κ. Σπαθάτου, ή κάποιος άλλος διατύπωσε αυτό, αν θέλετε να πάμε παραπέρα εντάξει, αλλά να μένουμε σε κάποια σαφή πράγματα τα οποία υποτίθεται ότι μας εκφράζουν όλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ονομαστικά δεν πρέπει να αναφέρουμε απόψεις που διατυπώνονται.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Το είπα, ήμουν σαφής σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θέσεις που διατυπώνονται γενικότερα μπορούμε να πούμε.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Το πρώτο είναι ότι σήμερα συζητήθηκε αυτό και αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μια τέτοια περιγραφή κ. συνάδελφε, αυτό προσπαθώ να πω, αυτό λέω, άλλο βγαίνει, αλλά έχετε δίκιο ότι, αν είναι ένα γραπτό κείμενο, ίσως δεσμεύει. Εκείνο που θα ήθελα ν' αποφύγουμε πάντως, και μιλώ καλόπιστα, είναι ν' αρχίσουμε να συντάσσουμε κείμενα ανακοινώσεων, γιατί εκεί υπάρχουν προβλήματα. Λοιπόν, μια τέτοια λιτή περιγραφή του τι συζητήσαμε και ενδεχομένως, όταν είναι για ένα σημαντικό θέμα και

απόψεις που εκφράστηκαν, δεν έχω κανένα πρόβλημα, διότι αυτό προσπαθώ να κάνω και δεν έχω κανένα πρόβλημα να φορτώνομαι πράγματα που δεν είναι στις προθέσεις μου.

Για το θέμα του ΕΣΥΠ κι ο ίδιος έχω πει στον Υπουργό, ως προσωπική άποψη, ότι αυτό πρέπει να προχωρήσει. Αλλά, κοιτάξτε, δεν είναι δικό μου θέμα. Εσείς το θέτετε πολιτικά, αλλά θα σας παρακαλούσα, δεν είναι εδώ ο χώρος, αν θέλετε να το διαβιβάσω για μια ακόμη φορά, κι όχι απλώς να το διαβιβάσω, εγώ είμαι και ένθερμος υποστηρικτής αυτού, ευχαρίστως να το κάνω και θα το κάνω. Αλλά ένα πολιτικό θέμα πρέπει, όπως ξέρετε καλύτερα, έχετε μεγαλύτερη πείρα εσείς σ' αυτά, αλλού να τεθεί, μη μπλέξουμε το Συμβούλιο να χειριστεί τέτοιο θέμα. Θέλετε να συντάξετε ένα έγγραφο και να διαβιβάσουμε τις παρατηρήσεις σας; Θέλετε να έχει μεγαλύτερη βαρύτητα και να υποστηριχθεί δημόσια από άλλο φορέα; Όπως θέλετε εσείς, χειριστείτε το, αλλά δεν είμαστε εμείς οι αποδέκτες αυτού. Είχατε την ευκαιρία και το είπατε και στον ίδιο τον Υπουργό, όταν ξεκινήσαμε, ευχαρίστως να το διαβιβάσουμε πάλι, αλλά για να έχει πολιτική βαρύτητα κάντε το με τους τρόπους τους άλλους που ξέρετε. Εγώ θα το διαβιβάσω, θα τον συναντήσω και θα του πω ειδικά αυτό το θέμα.

Το θέμα του αν έχει θέση ο Υπουργός Παιδείας και τι λέει και αν παρίσταται ο εκπρόσωπος, αυτά τώρα είναι θέματα που εάν είχε μια τέτοια διαδικασία, θα ήταν και δεσμευτική ίσως για κάποιους ανθρώπους. Εγώ νομίζω ότι δεν πρέπει να έχουμε τέτοια δέσμευση. Πιο ελεύθεροι είστε εσείς, εκ μέρους των κομμάτων της αντιπολιτεύσεως, να πείτε τις απόψεις σας, παρά να έρθει εδώ η κυβέρνηση και να μας πει «αυτό κι εκείνο κι εκείνο εγώ θέλω». Διότι μετά αρχίζουν κάποια πράγματα τα οποία δε θα θέλαμε εμείς στο Συμβούλιο αυτό. Ας έχουμε αυτή την ελευθερία, ας έχετε εσείς τη δυνατότητα να εκφράζετε τις απόψεις των κομμάτων.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα ήταν βαριά κουβέντα να πω ότι δε μας ενδιαφέρουν αυτές οι θέσεις. Θα πω άλλο. Θα πω ότι δε μας δεσμεύουν, και αν ακόμη υπήρχαν, που υπάρχουν βέβαια στις προγραμματικές δηλώσεις του κόμματος, κάποια κείμενα υπάρχουν και παραπέμπουν σ' αυτά. Αλλά αυτά δε μας δεσμεύουν κι εγώ αυτή την ευαισθησία του Υπουργού τη θεωρώ πολύ θετική. Και έχω πει ότι δε θ' ανελάμβανα εάν είχα να υπακούσω σε μία γραμμή, διότι δεν έχω καμία διάθεση να το κάνω. Εκεί θα σας παρακαλούσα να μην επιμείνουμε. Τώρα εσείς πολιτικά μπορεί να το ζητάτε αυτό κι ίσως να έχετε και δίκιο, αλλά για το Συμβούλιό μας δε θέλω να έχουμε οποιαδήποτε δέσμευση τέτοια. Εν πάση περιπτώσει και αυτό, όπως όλο σας το κείμενο, θα το δώσουμε στον Υπουργό και ας αποφασίσουν τι θέλουν. Αλλά δε θα ήθελα να έρθουν εδώ κυβερνητικές θέσεις.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όταν ένα κόμμα είναι στην κυβέρνηση και όταν η κυβέρνηση ξεκινά έναν διάλογο, συμφωνώ μαζί σας ότι δεν μπορεί, ή δε θα ήταν σωστό να πει «αυτό είναι», αλλά το ν' ακούσουμε ότι αυτή είναι η άποψή μου ή αυτή είναι η θέση μου είναι απαραίτητο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάξτε, αν ερχόταν για ένα συγκεκριμένο θέμα και μας έλεγε ότι εμείς θέλουμε να γίνει αυτό, έτσι να είναι το Λύκειο, ή θέλουμε οι εξετάσεις να είναι έτσι, δε θα ήταν κάτι το οποίο, κατά κάποιον τρόπο, θα είχε μια βαρύτητα μεγαλύτερη, που εγώ δε θέλω κανενός τέτοιου είδους δέσμευση, ή βαρύτητα, ή δεν ξέρω τι;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι αυτές οι συζητήσεις κάνουν καλό στο πλαίσιο αυτού του οργάνου. Ψάχνουμε να βρούμε το μπουσούλα, κάτι που έλειπε, πώς μπορεί να λειτουργήσει καλύτερα. Εγώ τις ανησυχίες όλων μας τις δέχομαι και πιστεύω ότι μέσα από αυτές θ' αρχίσουμε κάτι καλύτερο.

Να πω τη δική μου προσωπική άποψη. Πρώτον, δεν μπορούμε να δίνουμε συνεντεύξεις Τύπου μετά από κάθε συνεδρίαση, είναι λάθος κ. Πρόεδρε. Εμείς το αποφύγαμε συστηματικά, ενώ βλέπετε ότι είναι στημένες οι κάμερες και μας ρωτούν να μιλήσουμε. Θερμή παράκληση να μη γίνεται από κανέναν αυτό. Δεν μπορώ εγώ να σας δεσμεύσω, αλλά νομίζω ότι θα βοηθήσει τη λειτουργία του οργάνου. Μια απλή ανακοίνωση, μόνο το τι συζητήθηκε, χωρίς κατάθεση απόψεων κτλ. Ο κάθε φοράς αν θέλει μπορεί να δώσει τη δική του ανακοίνωση. Όμως εδώ το Συμβούλιο αυτό να λέει ότι συζητήθηκαν αυτά τα θέματα.

Εμένα ειλικρινά μ' ενοχλεί ότι δε βρίσκεται εδώ η Νέα Δημοκρατία. Δεν μπορεί να βρίσκονται δυο κόμματα, να λείπουν άλλα δύο και η Νέα Δημοκρατία να μη συμμετέχει στο διάλογο. Εγώ συμφωνώ απόλυτα με τον κ. Πανάρετο σ' αυτό, είναι έλλειμμα του διαλόγου αυτή τη στιγμή, άλλο κόμμα, άλλο κυβέρνηση. Θα διαφωνήσω όμως με τις άλλες απόψεις ότι πρέπει να υπάρχει εισήγηση του Υπουργού Παιδείας. Τότε ουσιαστικά το δικό μας το ρόλο τον ακυρώνουμε. Χαίρομαι, το είπα και την περασμένη φορά, τα όργανα του Υπουργείου Παιδείας λειτουργούν και νομίζω, δε θέλω τώρα να πω βαριές κουβέντες, λειτουργούν αρκετά καλά μετά από πολλά χρόνια. Οι θεσμοί λειτουργούν. Άρα όταν υπάρχει το Παιδαγωγικό, άκουγα μια πολύ σημαντική εισήγηση, πρώτη φορά άκουσα τη φράση «δια βίου» εδώ μέσα από τον κ. Δερμιτζάκη. Υπάρχει ο περιφερειακός Διευθυντής, εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας. Το ότι ο Υπουργός θέλει να διαμορφώσει άποψη, ελπίζω να μη μας διαψεύσει, ότι αυτό που θ' ακουστεί, θα βάλει τη δική του πολιτική βούληση και θα το προωθήσει. Λοιπόν, το να υπάρχει εθνικός διάλογος, αν θέλουμε να λειτουργήσουμε βαθιά δημοκρατικά πρέπει να διαμορφώσουμε απόψεις και να τις δώσουμε.

Ένα τελευταίο. Δεν μπορεί η ποσότητα να φάει την ποιότητα, σας το είπα και προηγουμένως κατ' ιδίαν. Θα κάνουμε λάθη. Πρώτα απ' όλα δε μπορούμε να έχουμε επαφή με τους φορείς που εκπροσωπούμε, να διαμορφώσουμε απόψεις, δεν είναι εύκολο. Εγώ πρέπει να ενημερώνω τον Πρόεδρο της ΓΣΕΕ, τις άλλες παρατάξεις, τι θα κάνω εδώ. Το ίδιο και η ΟΙΕΛΕ. Δεν ξέρω οι άλλοι φορείς τι κάνουν, η ΠΟΣΔΕΠ. Είναι λάθος. Μήπως πιεζόμενοι κάτω από τις εξελίξεις τις πολιτικές κτλ. κάνουμε λάθη; Αφού λειτουργεί ένας θεσμός μην τον ακυρώσουμε εμείς με συνεχείς συνεδριάσεις. Όπως το έβαλε ο κ. Πανάρετος εγώ συμφωνώ απόλυτα, έστω και μια φορά την εβδομάδα να μπορούμε να ερχόμαστε τον Ιούλιο, αλλά απ' το Σεπτέμβριο κάθε 15 μέρες με εισηγήσεις, με απόψεις διαμορφωμένες. Εύχομαι ν' ακουστώ για τις απόψεις αυτές.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Απλώς δυο κουβέντες συμπληρωματικά, μ' έχουν καλύψει πολλά πράγματα απ' αυτά που είπατε. Σε ότι αφορά το θέμα του διαλόγου, νομίζω ότι μέχρι στιγμής έχουν γίνει εισηγήσεις γενικού περιεχομένου και αποτελούν το έναυσμα για το γόνιμο διάλογο που ήδη έχει ξεκινήσει και γίνεται, για να γίνουν οι κατάλληλες ζυμώσεις και να προκύψει σύνθεση απόψεων. Ουσιαστικά μέχρι στιγμής έχει κατατεθεί μόνο μια άποψη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έχουν ακουστεί και άλλες απόψεις γενικότερα και γι' αυτό είχα πει και την προηγούμενη φορά, από την επόμενη εβδομάδα, όποιες απόψεις είναι πιο συγκεκριμένες να κατατίθενται και να συζητούνται και να μπορούμε να τις βλέπουμε και σε λεπτομέρεια. Και κάτι ακόμα σε ότι αφορά το θέμα της μετατροπής του Συμβουλίου σε ανεξάρτητη Αρχή, θα το θέσω πάλι στον Υπουργό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εσείς ως εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας νομίζω ότι εκ καθήκοντος πρέπει να το κάνετε, για να δώσουμε μια μεγαλύτερη βαρύτητα.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Το έχω κάνει και θα το ξανακάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα το κάνω κι εγώ, αλλά εσείς είστε ο αρμόδιος φορέας και άτομο για να κάνετε αυτό, να μεταφέρετε αυτές τις απόψεις στον Υπουργό.

Για το θέμα της συχνότητας, δε θέλω να σας φέρω σε δύσκολη θέση, καταλαβαίνω, απλώς διευκολύνεται όλο το Συμβούλιο να προχωρήσουμε, να φτάσουμε κάπου, επειδή τα έχουμε ζήσει όλοι μας πολλές φορές, μην κάνουμε ατέρμονες συζητήσεις που δε φτάνουν πουθενά. Πρέπει κάποια πράγματα να βγουν απ' αυτό το Συμβούλιο και να είναι και βαρύνοντα. Θα ήθελα επίσης να πω κάτι που εσείς το ξέρετε καλύτερα από μένα, ότι αυτά που θα πούμε εμείς είναι γενικές θέσεις και γενικές αρχές. Από κει και πέρα, όποτε μια κυβέρνηση αποφασίσει να τα εφαρμόσει αυτά, θ' αρχίσει η δουλειά που κάνει η Κύπρος και που θα πάρει πάρα πολύ μεγάλο διάστημα. Άλλο να συζητάς γενικά περί αναλυτικών προγραμμάτων κι άλλο να καθίσεις να καταρτίσεις αναλυτικά προγράμματα. Υπάρχει δηλαδή ένας μεγάλος χρόνος για να γίνει οποιαδήποτε αντιμετώπιση αυτών που εμείς θα πούμε. Αλλά αυτά τα γενικά, εμείς τουλάχιστον να προφτάσουμε να τα πούμε και να τα πούμε εγκαίρως και σωστά και πολύμορφα, ώστε να μπορούμε να βοηθήσουμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε δε θέλω να καθυστερήσω, ένα πράγμα θέλω να σας πω, ότι ο λόγος που το λέω αυτό δεν είναι γιατί υπάρχει η οποιαδήποτε άλλη σκέψη, αλλά γιατί φυσικά δεν είναι εύκολο κανείς να έχει την πλήρη εικόνα των κειμένων και της προετοιμασίας που πρέπει να κάνει, δηλαδή χρειάζεται κάποιο χρόνο. Εγώ σας ομολογώ ότι απ' το σχολείο έχω να διαβάσω τέτοιο όγκο χαρτιών, το πήρα χτες και το άνοιξα νύχτα να διαβάσω, αλλά δεν μπόρεσα. Θέλω να κοιτάξω άλλα πράγματα, πέρα από τις θέσεις του κόμματός μου που τις ξέρω, όμως δε φτάνει αυτό, πρέπει να δούμε τι γίνεται διεθνώς, για να είναι εποικοδομητική η συνεισφορά μας εδώ, αυτός είναι ο στόχος μας.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Εξ όσων γνωρίζω, ο εκπρόσωπος της ΟΣΕΠ, δηλαδή της Ομοσπονδίας Συλλόγων Εκπαιδευτικού Προσωπικού των ΤΕΙ, έχει ζητήσει από σας να είναι παρών, δεν ξέρω αν πήγε η πρόσκληση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εμείς τον έχουμε καλέσει.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Πάντως έχει δημιουργήσει ένα πρόβλημα, μια αναταραχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η αναταραχή ίσως είναι ένα κίνητρο για να έρθει, διότι καλείται και δεν έρχεται.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Οραία, για να έχω κι εγώ αντίλογο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δια της αναταραχής θα προσέλθει και του εδόθη το κίνητρο, πιστεύω να έρθει.

Θέμα 2: Ενημέρωση από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας για το Πρόγραμμα PISA (The Programme for International Student Assessment) και την αξιοποίησή του στο διάλογο

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να προχωρήσουμε. Κυρία Σοφianoπούλου έχετε το λόγο. Θυμάστε ότι είπαμε να δούμε το Πρόγραμμα αυτό, το PISA το οποίο είναι ένα κεντρικό πρόγραμμα ,που , αν εμείς συμφωνήσουμε ότι τ' αναλυτικά μας προγράμματα πρέπει να είναι προσανατολισμένα έτσι, συν τους μορφωτικούς στόχους αυτούς τους 8 που λέγαμε κτλ., αυτά πρέπει να τα δούμε με ιδιαίτερη προσοχή , διότι θα είναι ένα είδος μπουσούλα.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Το πρόγραμμα PISA γίνεται εδώ και 9 χρόνια και φέτος, το 2009, νομίζω ότι είναι ενδιαφέρον να συζητήσουμε κάποια πράγματα, διότι ακούγονται και γράφονται κατά καιρούς πολλά για το PISA, από πολύ αρνητικά μέχρι πολύ θετικά κι είναι καλό εμείς εδώ να γνωρίζουμε ποια είναι η πραγματική του θέση και η αξία του μέσα στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό. Ένας άλλος σκοπός της παρουσίασης είναι η ενημέρωσή σας λίγο για το σχεδιασμό του PISA, γιατί έχω ακούσει πολλές ερωτήσεις κι απ' τον Πρόεδρο ακόμα, από το πώς επιλέγονται αυτοί οι μαθητές, πώς διορθώνονται τα γραπτά, είναι μια δουλειά που γίνεται στην Ελλάδα, και μεν στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, αλλά γίνεται στην Ελλάδα. Είναι λοιπόν το PISA ένα εργαλείο μελέτης και αξιολόγησης εκπαιδευτικών συστημάτων. Επιμένω σ' αυτό, στο εκπαιδευτικών συστημάτων, γιατί κατά καιρούς ακούγεται ειδικά το «αξιολόγηση μαθητή» ή το «αξιολόγηση εκπαιδευτικού», των χωρών των οποίων συμμετέχουν στο πρόγραμμα PISA. Συμμετέχουν οι χώρες του ΟΟΣΑ και επιπλέον κάποιες άλλες που θέλουν και έχουν την τεχνογνωσία, που ο ΟΟΣΑ κρίνει ότι μπορούν.

Βασικός στόχος του PISA είναι να προσδιορίσει την ικανότητα εφαρμογής των γνώσεων και των δεξιοτήτων που έχουν αποκτήσει οι 15χρονοι μαθητές στο σχολείο, έτσι ώστε να λύνουν προβλήματα της καθημερινής ζωής. Πιο συγκεκριμένα, προσπαθεί να αποτιμήσει την ικανότητα των μαθητών να χειρίζονται κείμενα έτσι ώστε να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με φίλους, συνεργάτες, υπηρεσίες, να έχουν ανοιχτή πρόσβαση στη μόρφωση και στην επαγγελματική κατάρτιση και εξέλιξη, και να μπορούν να διαμορφώνουν προσωπική γνώμη και ν' αναπτύσσουν υπεύθυνη πολιτική και πολιτιστική δράση.

Είναι ένα πρόγραμμα λοιπόν το οποίο έχει καθαρά επιστημονικό χαρακτήρα, δε σχετίζεται όπως είπα με την αξιολόγηση μαθητών, εκπαιδευτικών, ή σχολικών μονάδων και μας δίνει στοιχεία για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό. Εφαρμόζεται από το 2000. Επαναλαμβάνεται κάθε 3 χρόνια, η Ελλάδα συμμετέχει από την αρχή της διεξαγωγής του Προγράμματος, την ευθύνη για τη διαχείριση και την εκτέλεση του Προγράμματος την έχει το ΚΕΕ με Υπουργική Απόφαση του 1997 και πρώτη φάση εφαρμογής ήταν η πιλοτική εφαρμογή που έγινε το 1999.

Είπα και πριν ότι συμμετέχουν εκτός από τις χώρες του ΟΟΣΑ και άλλες, οι οποίες έχουν τα κριτήρια τεχνογνωσίας και τη δυνατότητα βέβαια να καλύψουν το οικονομικό κόστος και ενδεικτικά, αριθμητικά πόσες χώρες συμμετέχουν, το 2000 ξεκίνησαν 44, οι 30 συν 14 δηλαδή και φέτος είναι 67 χώρες. Κάποια ονόματα χωρών, ενημερωτικά, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα PISA, εκτός από τις χώρες του ΟΟΣΑ για το 2009, βλέπουμε

την Αλβανία, Αργεντινή, Λιθουανία, Ρουμανία, Ουρουγουάη, Κίνα, Ινδονησία.

Ο σχεδιασμός του PISA τώρα. Επειδή είναι μια επιστημονική έρευνα, έχει το θεωρητικό πλαίσιο, τη δειγματοληψία που έχει ενδιαφέρον να δούμε πώς γίνεται, ερευνητικά εργαλεία, συλλογή ανάλυσης δεδομένων και συμπεράσματα. Στο θεωρητικό πλαίσιο οι γνώσεις και δεξιότητες των μαθητών ανιχνεύονται σε τρία γνωστικά πεδία, στη Γλώσσα, κατανόηση κειμένου όπως τη λέμε στο PISA, στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες. Κάθε φορά δίνεται έμφαση σε ένα από τα τρία γνωστικά αντικείμενα. Κι όταν λέω έμφαση εννοώ ότι είναι οι περισσότερες ερωτήσεις πάνω σ' αυτό. Φέτος ήταν στην κατανόηση κειμένου. Οι μαθητές βέβαια ερωτήθηκαν και για τα Μαθηματικά και για τις Φυσικές Επιστήμες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι μόνο κατανόηση κειμένου, ή και παραγωγή κειμένου; Δηλαδή μόνο διαβάζω και καταλαβαίνω, ή μπορώ και γράφω;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι και μπορώ και γράφω, δηλαδή να μπορώ να βγάλω κάποια συμπεράσματα από το κείμενο και να τα διατυπώσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι το ένα και το άλλο είναι παραγωγή κειμένου.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι, παραγωγή κειμένου εκ του μηδενός όχι, αν εννοείτε κάτι τέτοιο.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Να ρωτήσω κι εγώ κάτι. Σ' αυτό που λέτε «παραγωγή κειμένων» αξιολογείται το περιεχόμενο υπό μορφή διατύπωσης, ή εάν αντιλήφθηκε ποιο ήταν το περιεχόμενο και μόνο;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Δεν αξιολογείται η ορθογραφία και το συντακτικό. Αυτά δεν αξιολογούνται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα η γλωσσική διατύπωση δεν αξιολογείται, εννοώ αν έχει λάθη ή τέτοια πράγματα.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι, η γλωσσική διατύπωση δεν αξιολογείται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί έχει σημασία αυτό που λέτε.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Βεβαίως. Αυτή δεν αξιολογείται. Σ' αυτό το κομμάτι τώρα, στον αλφαριθμητισμό, ή αλλιώς γλωσσικός γραμματισμός, που είναι η μία ενότητα. Εδώ αξιολογείται η ικανότητα του αναγνώστη να κατανοεί, να χρησιμοποιεί και να προβληματίζεται πάνω σε γραπτά κείμενα. Δηλαδή προσπαθούμε ν' ανιχνεύσουμε δεξιότητες που έχουν σχέση με την ανάκληση πληροφοριών μέσα από ένα κείμενο, με την κατανόηση και την ερμηνεία του κειμένου, αν έχει τη δυνατότητα ο μαθητής να προβληματιστεί και ν' αξιολογήσει κάποια σημεία του κειμένου και αν μπορεί να διατυπώσει και να υποστηρίξει τη δική του άποψη, αν αυτό ίσως είναι παραγωγή κειμένου, αλλά είναι με βάση πάντα ένα κείμενο που τους δίδεται. Το θεωρούμε πιο πολύ κριτική ικανότητα αυτό, δηλαδή με βάση το κείμενο που θα διαβάσουν, διατύπωση και υποστήριξη της δικής του άποψης.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Κύριε Πρόεδρε μπορώ να έχω το λόγο ένα λεπτό; Γιατί έχω στο e-mail μου από παλιά, από συναδέλφους που ήταν στο Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, αυτά που ήταν δείγματα, που μπορούσαν να βγουν προς τα έξω, όχι αυτά που είναι απόρρητα και βεβαίως έχει παραγωγή κειμένου. Αν θέλετε κάποια στιγμή κ. Πρόεδρε μπορώ να τα δώσω, δεν ξέρω αν έχει σήμερα η κ. Σοφianoπούλου κάποιο παράδειγμα να μας δείξει. Δίνονται δύο τρία κείμενα, αλλά είναι οι ερωτήσεις περισσότερες απ' ό,τι δίνουμε εμείς στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και μετά βεβαίως το παιδί τοποθετείται και φαίνεται, εφ' όσον μιλά για γλωσσικό γραμματισμό, εσείς είστε ειδικότερος εμού. Εάν λοιπόν ενδιαφέρει, μπορώ κάποια στιγμή να το διαβιβάσω. Σας ευχαριστώ και χίλια συγγνώμη.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι αυτό που δώσαμε την προηγούμενη φορά σε CD, όπου υπάρχουν μέσα όλα τα θέματα που μπορούν να δημοσιευθούν.

Στο μαθηματικό αλφαριθμητισμό τώρα, η ικανότητα να κατανοούν το ρόλο των Μαθηματικών στον κόσμο, να διατυπώνουν τεκμηριωμένες κρίσεις και να μπορούν να τα χρησιμοποιούν τα Μαθηματικά για ν' αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα της καθημερινής ζωής. Οι δεξιότητες που ανιχνεύουμε εμείς είναι η μαθηματικοποίηση κάποιων προβλημάτων, οι διεργασίες για την αντιμετώπισή τους, έχουμε σχετικά με το χώρο, με το σχήμα, περιπτώσεις που αναδεικνύουν πρόβλημα και πρέπει από κει να σκεφτεί πώς θα χρησιμοποιήσει τα Μαθηματικά.

Στον επιστημονικό αλφαριθμητισμό, είναι η ικανότητα να χρησιμοποιούν την επιστημονική γνώση, ν' αναγνωρίζουν ερωτήματα, να βγάζουν συμπεράσματα που βασίζονται σ' επιστημονικά δεδομένα, έτσι ώστε να καταλαβαίνουν κατ' αρχήν το φυσικό κόσμο και στις δεξιότητες, εδώ να μπορούν να εκφράζουν απλές επιστημονικές έννοιες, να ερμηνεύουν επιστημονικές έννοιες, να μπορούν να βγάζουν συμπεράσματα, ν' αξιολογούν ερωτήματα που απαιτούν επιστημονική διερεύνηση, ν' ανιχνεύουν πληροφορίες και να μπου ν' αναλύουν αποτελέσματα έρευνας. Ένα παράδειγμα εδώ, ίσως το έχει αναφέρει κάποια στιγμή και ο κ. Δερμιτζάκης, είναι παράδειγμα, όχι τόσο στο PISA, όταν ρωτήσαμε εμείς μαθητές, εγώ το έκανα και σε φοιτητές στο Πανεπιστήμιο, μια εφαρμογή της αρχής του Αρχιμήδη. Ωραία, την έχετε μάθει, ξέρετε τον τύπο, ξέρετε τα θεωρητικά, πού το συναντάμε γύρω μας; Δεν ήξερε κανείς να πει το πολύ απλό και την άνωση, ότι επιπλέουν οι βάρκες, κάτι. Δεν ήξερε κανείς κι από φοιτητές τριτοετείς, να διατυπώσει αυτό τι σημαίνει γύρω μας.

Η δειγματοληψία. Ανάλογα με τον πληθυσμό που έχει κάθε χώρα, οι μαθητές που συμμετέχουν είναι από 4.500 περίπου μέχρι 50.000 μαθητές, απ' όλους τους τύπους σχολείων κάθε χώρας. Η επιλογή του δείγματος δε γίνεται από τον εθνικό φορέα. Την επιλογή δηλαδή δεν την κάνει η Ελλάδα, αλλά γίνεται ένα consortium στο οποίο θα έχει αναθέσει όλο τον σχεδιασμό των Aser όπου η Ελλάδα στέλνει στοιχεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το μέγεθος του δείγματος είναι ανάλογο με τον πληθυσμό της κάθε χώρας.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ναι, είναι ανάλογο με τον πληθυσμό της χώρας. Εμείς έχουμε από 4.500 μέχρι 5.000 μαθητές.

ΜΕΛΟΣ: Να ρωτήσω κάτι; Αυτό το consortium είναι σταθερό από το 2000 μέχρι σήμερα;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι, αλλάζει. Και μάλιστα τώρα επειδή προετοιμάζουμε το PISA 2012, έγινε μια ανοιχτή προκήρυξη σε φορείς που θα ήθελα να συμμετέχουν, υπήρχαν διάφορες υποψηφιότητες και προσπαθούμε να επιλέξουμε ποιοι θα είναι αυτοί. Εδώ έχουμε ενδεικτικά κάποιους φορείς που συμμετέχουν στο 2009, ο ACER που είναι το Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Έρευνας Αυστραλίας ηγείται και υπάρχει ο Οργανισμός Γλωσσικού Ελέγχου που είναι από το Βέλγιο, το Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Έρευνας της Ιαπωνίας, το Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης της Ολλανδίας, είναι διάφοροι φορείς οι οποίοι συνεργάζονται.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Στέλνουν εκπροσώπους, στέλνουν δείγμα μαθητών που υπάρχουν στο consortium; Έχουν και μαθητές που στέλνουν ή όχι;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Οι Οργανισμοί αυτοί είναι Οργανισμοί που έχουν την τεχνική οργάνωση. Δηλαδή έχουν στατιστικούς, θα κάνουν τη δειγματοληψία. Αν εννοείται αν ανήκουν σε χώρες..

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Αλλά οι ίδιοι δε στέλνουν μαθητές τους.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Οι χώρες τους συμμετέχουν.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Α, συμμετέχουν, αυτό θέλω να πω.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ναι, οι χώρες τους συμμετέχουν.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να κάνω μια διευκρίνιση. Την ιστορία την ξεκινήσατε από το 1999 νομίζω, η ιστορία πάει λίγο πιο πίσω. Το 1995 ή 1996, όταν ήμουν εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας στον ΟΟΣΑ, στην Εκπαιδευτική Επιτροπή του ΟΟΣΑ, αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθούν δείκτες, για ν' αξιολογούνται τα εκπαιδευτικά συστήματα. Ήταν το πρόγραμμα INES, όπως λεγόταν και από εκεί διαμορφώθηκε στη συνέχεια η διαδικασία του Προγράμματος PISA. Οι επιστημονικές Επιτροπές που ασχολούνται με τη διαδικασία, δε σχετίζονται με τους μαθητές οι οποίοι αξιολογούνται. Οι μαθητές οι οποίοι αξιολογούνται, είναι μια διαδικασία, όπως ελέγχθη από την κ. Σοφianoπούλου, επιλογής ενός τυχαίου δείγματος, με βάση τους μαθητικούς πληθυσμούς των χωρών. Ο λόγος που έχει ανατεθεί σε τέτοιους επιστημονικούς φορείς, είναι, στο μέτρο του δυνατού, ν' αποφεύγεται ο επηρεασμός των αποτελεσμάτων από προσπάθειες των χωρών που συμμετέχουν για μια καλύτερη προετοιμασία, ας το πω έτσι, των μαθητών, για ν' αποδίδουν καλύτερα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Το δείγμα των μαθητών που είπατε ότι επιλέγεται, επιλέγεται μόνο πληθυσμιακά, ή και κοινωνικά; Εννοώ επαρχία, αστικές περιοχές, ημιαστικές κτλ.;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Να σας εξηγήσω. Το ΚΕΕ, η Ομάδα Εργασίας του ΚΕΕ, στέλνει στον ACER, που ήταν αυτή τη φορά ο υπεύθυνος, ένα αρχείο που έχει μέσα όλα τα σχολεία της χώρας και το πλήθος των 15χρονων μαθητών. Άρα παίρνουμε από τη Στατιστική Υπηρεσία συνήθως, από το Υπουργείο Παιδείας, μια ονομαστική κατάσταση, κάνουμε μια στρωματοποίηση, πιο πολύ για να βοηθήσει μετά στην ανάλυση δεδομένων, η τελευταία στρωματοποίηση είχε γίνει ούτε με βάση τις 13 περιφέρειες, είναι περίπου 7 στρώματα, αλλά έτσι κι αλλιώς ο κατάλογος που στέλνουμε στον ACER είναι όλα τα σχολεία της χώρας και το πλήθος των 15χρονων μαθητών. Εκείνοι, με απλή, τυχαία δειγματοληψία, επιλέγουν 180 περίπου σχολεία συν άλλα 200 κι άλλα 200 αναπληρωματικά και από αυτά τα σχολεία, έχοντας το πόσοι 15χρονοι μαθητές υπάρχουν, επιλέγουν πάλι έναν αριθμό. Δηλαδή αν επιλεγεί το 1^ο Λύκειο Βούλας δε σημαίνει ότι θα πάρουν μέρος όλοι οι 15χρονοι του 1^{ου} Λυκείου Βούλας, θα ξαναγίνει μια απλή τυχαία δειγματοληψία στους 15χρονους του σχολείου που συμμετέχει και θα επιλεγεί ένας συγκεκριμένος αριθμός γύρω στους 30, 20, αναλόγως πάντα με τον αριθμό που έχει κάθε σχολείο.

Χ. ΝΑΣΤΑΣ: Θα ήθελα να ρωτήσω κ. Σοφianoπούλου εάν στο δείγμα μετέχουν μαθητές με αναπηρία και εάν μέσα σ' αυτό το δείγμα παίρνετε μαθητές και από Ειδικά Σχολεία, ούτως ώστε ν' αξιολογείται το εκπαιδευτικό σύστημα με βάση την Ειδική Αγωγή.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Δεν συμμετέχουν Ειδικά Σχολεία, συμμετέχουν ημερήσια, νυχτερινά, ΤΕΕ, συμμετέχουν μαθητές με δυσλεξία και απλώς είναι στη διακριτική ευχέρεια του συντονιστή καθηγητή σε κάθε σχολείο, να μας ενημερώσει αν είναι ένας μαθητής με δυσλεξία, ο οποίος όμως μπορεί να γράψει κι έτσι εμείς το κρατάμε κανονικά, ή αν είναι ένας μαθητής ο οποίος θα πρέπει να εξεταστεί μόνο προφορικά κι έτσι σ' αυτή την περίπτωση δε συμμετέχει καθόλου. Βέβαια δεν ξέρω αν πρόκειται ν' αλλάξει κάτι, γιατί πριν 15 μέρες δέχτηκα ένα ερωτηματολόγιο από τον ΟΟΣΑ, στα πλαίσια του Προγράμματος PISA, όπου με ρωτάνε πώς εξετάζονται οι μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες στην Ελλάδα, με πολλές λεπτομέρειες.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε μήπως μπορεί να μας πει ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας ποιος είναι εκπρόσωπος σήμερα στην εκπαιδευτική Επιτροπή του ΟΟΣΑ και στην Ερευνητική Επιτροπή του ΟΟΣΑ; Ξέρετε; Αν δεν ξέρετε, την επόμενη φορά. Μήπως θα ήταν χρήσιμο να έχουμε κι από εκεί μια ενημέρωση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό που λένε κ. Σοφianoπούλου, το ακούω από σχολεία δηλαδή, ότι οι μαθητές δεν ενδιαφέρονται να γράψουν εκεί και ν' αποδώσουν το καλύτερο, ισχύει; Επειδή ασχολείστε. Το ακούω από σχολεία.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Νομίζω ότι ισχύει, διότι δεν έχει δοθεί, είτε απ' τους καθηγητές, είτε κεντρικά από το Υπουργείο, η βαρύτητα που χρειάζεται.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτό είναι μια πάγια κουλτούρα του ελληνικού σχολείου, όπου οτιδήποτε δεν έχει αντικειμενική αποτίμηση μέσα στο σύστημα δεν εκτελείται. Δηλαδή δεν μπορείς να βασιστείς απλά μέσα σ' ένα πνεύμα συνεργασίας, να κάνεις κάτι έξτρα, το οποίο δεν έχει ξαναγίνει και να γίνει με συνθήκες αξιοπιστίας, αυτό δε γίνεται. Και δεν αφορά μόνο πρακτικές οι οποίες ξεπερνούν το σχολείο, αφορά και πρακτικές μέσα στην κουλτούρα του σχολείου. Παραδείγματος χάριν εγώ που είμαι καθηγητής του Κολεγίου Αθηνών και το Κολέγιο Αθηνών έχει μια παράδοση μακρά στη συγγραφή ρητορικών διαγωνισμών, τώρα πια αυτοί οι ρητορικοί διαγωνισμοί αντιμετωπίζονται από το 98% των μαθητών σαν μια πλάκα. Περιμένουν υποχρεωτικά να περάσει το όριο του χρόνου μετά από το οποίο είναι ελεύθεροι να φύγουν και φεύγουν. Είναι σα να πετάνε σαίτες δηλαδή. Είναι σαφές, νομίζω ότι αυτό είναι πια κοινή πρακτική εδώ και μερικές δεκαετίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπαινίσσεται και άλλα ο κ. Πανάρετος.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Να προσθέσω ακριβώς ότι υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης των εκπαιδευτικών, αλλά και ενδιαφέροντος. Δηλαδή ποτέ δεν έχουν ακούσει κάτι ιδιαίτερο, πέρα των όσων διαβάζουμε στον Τύπο, σε επίπεδο σχολικής διαδικασίας, για τη συμμετοχή μας και για το αν δίνουμε ή δε δίνουμε σημασία σ' αυτή τη συμμετοχή και στ' αποτελέσματά της. Είναι δε χαρακτηριστικό, ότι μια σχολική σύμβουλος, αρκετά ευαισθητοποιημένη, προσπάθησε εδώ στην περιοχή της Αθήνας να συγκεντρώσει τους εκπαιδευτικούς και να τους ενημερώσει, ανεξάρτητα αν το σχολείο τους θα κληρωνόταν ή δε θα κληρωνόταν, υπήρξε ελάχιστη συμμετοχή και βέβαια απ' αυτούς που συμμετείχαν δήλωσαν ότι μέχρι τώρα κανένας και τίποτα δεν είχαν ακούσει για το PISA και ό,τι είχαν μάθει απ' τις εφημερίδες και αυτό ήταν στραβό. Άρα λοιπόν φανταστείτε, αφού οι εκπαιδευτικοί δε γνωρίζουν, καταλαβαίνετε τι γίνεται με το τυχαίο δείγμα των μαθητών, που μια ωραία πρωία έρχονται για να τους εξετάσουν και πολύ περισσότερο η αδιαφορία πολλών από τους μαθητές και το είχα πει και παλαιότερα, πολλοί δε συμπληρώνουν καν, δεν απαντούν.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ακριβώς αυτά που είπε ο κ. Γκλαβάς είχαμε υπόψη μας, γι' αυτό το μήνα Δεκέμβριο που μας πέρασε καλέσαμε τους Διευθυντές των σχολείων που είχαν επιλεγεί για να τους ενημερώσουμε. Κι ήταν ένα τελείως απλό θέμα και είχαμε σκοπό να κάνουμε και μια δεύτερη ημερίδα. Δεν κάναμε φροντιστήριο στους μαθητές, ούτε επιτρέπεται να κάνεις φροντιστήριο στους μαθητές. Είχαμε όμως και μια άλλη ιδέα, ως Υπουργείο εννοώ: να γίνει κάτι παρόμοιο σε πανελλαδικό επίπεδο και να δίνουν ορισμένα βραβεία, υπό την έννοια, όχι χρηματικά, μια επιβράβευση του σχολείου. Δεν ξέρω αν σας το είπα, αλλά πριν από 15-20 μέρες το Μουσείο Παλαιοντολογίας με την Γεωλογική Εταιρεία είχαν κάνει έναν πανελλαδικό διαγωνισμό πάνω στην προστασία του περιβάλλοντος και συμμετείχαν 83 σχολεία. Ο μόνος που ενδιαφέρθηκε ζεστά ήταν ο Πρόεδρος της Βουλής, ο οποίος είπε ότι αντί να τον κάνουμε κάθε 2 χρόνια θα δώσει χρήματα να γίνεται κάθε χρόνο. Εάν θα δείτε και τις εκθέσεις, τις εργασίες που είχαν κάνει τα παιδιά και τις εργασίες τις άλλες, στα σχέδια και τα παραστατικά

που είχαν, ήταν σα να ήταν επαγγελματίες. Οι δε καθηγητές δεν ήταν όλοι του αντικειμένου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια , στο περιβάλλον έχουν δουλέψει πολλοί.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ναι, αλλά θέλω να πω ότι εάν δώσεις ένα έναυσμα στα παιδιά, τότε ενδιαφέρονται περισσότερο. Εμείς αυτό που προσπαθήσαμε στο μέτρο του δυνατού, ξέρετε ότι το ΚΕΕ πέρασε από μια μεγάλη περιπέτεια και αυτό που έκαναν νομίζω ότι ήταν και άθλος, το μήνα Δεκέμβριο, θέλαμε να το επαναλάβουμε, αλλά μετά με τα γεγονότα δε μπορούσε να γίνει για δεύτερη φορά, ήταν η ενημέρωση των Διευθυντών των σχολείων, να ξέρουν περί τίνος πρόκειται. Μετά ίσως μου δοθεί η ευκαιρία αυτό που ζήτησε προχθές ο κ. Πανάρετος, αν έχουμε κάποια ανάλυση, κάνουμε και κάτι άλλο: πάμε στους Συνδέσμους, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Ένωση Ελλήνων Φιλολόγων και παρουσιάζουμε αυτά τ' αποτελέσματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Γιαλούρη κάτι θέλετε.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Ήθελα να ρωτήσω, αν υπήρχαν αντιδράσεις από πλευράς εκπαιδευτικών στο να συμμετάσχουν τα σχολεία που είχαν επιλεγεί. Αν έχετε καταγράψει κάτι τέτοιο.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Υπάρχουν όμως και πιο επίσημες αντιδράσεις κατά καιρούς, δηλαδή εγώ έχω διαβάσει επιστολή της ΟΛΜΕ. Δε λέω φέτος, για το PISA 2009, αλλά έχω διαβάσει επιστολή της ΟΛΜΕ που παροτρύνει τους εκπαιδευτικούς να μην πάρουν μέρος. Αυτό είναι ένα άλλο θέμα, νομίζω δε βρίσκεται εδώ έτσι κι αλλιώς ο εκπρόσωπος της ΟΛΜΕ, απλώς το θέμα των αντιδράσεων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ίσως να μην υπάρχει η σωστή ενημέρωση, θέλει μια δουλειά αυτό το θέμα, το οποίο βλέπω ότι αρχίζετε και το κάνετε.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Νομίζω ότι δεν αρκεί το έναυσμα στους μαθητές, γιατί θ' αντιμετωπίσουν λίγο καλύτερο όλο το πρόγραμμα. Αλλά αν δεν έχουν αυτές τις γνώσεις και δεξιότητες που ζητάμε, έτσι κι αλλιώς δε θ' αποτυπωθούν, είτε έχουν την καλή διάθεση, είτε δεν την έχουν. Απλώς η προσπάθεια έγινε γιατί αν έχουν κάποιες δεξιότητες να φανούν τουλάχιστον.

Στην Ελλάδα φέτος έγινε το PISA 2009, συμμετείχαν 189 σχολεία και περίπου 5.000 μαθητές. Τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιεί το PISA είναι 13 φυλλάδια με θέματα, ένα ερωτηματολόγιο για το μαθητή με κοινωνικά στοιχεία, ερωτηματολόγιο για τους Διευθυντές και επίσης υπάρχουν αναλυτικές οδηγίες, εγχειρίδια, καταστάσεις, όλα αυτά τα ερευνητικά εργαλεία είναι απόρρητα. Το λέω γιατί κατά καιρούς ζητούν διάφοροι να τους δοθούν είτε τα ερωτηματολόγια, είτε οι οδηγίες.

Επίσης όλα αυτά τα ερευνητικά εργαλεία μεταφράζονται στα ελληνικά από την Ομάδα Εργασίας του ΚΕΕ και ελέγχονται γλωσσικά από τον ΟΟΣΑ. Υπάρχει το κέντρο γλωσσικού ελέγχου, όπου μας έρχονται τα κείμενα στ' αγγλικά και στα γαλλικά, κάνουμε τη μετάφραση, τα

ξαναστέλνουμε στο CAPSTAN, ελέγχει αν η μετάφραση ήταν σωστή και μας επιστρέφεται η τελική τους μορφή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποιος το ελέγχει, αυτό λέτε;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Το CAPSTAN. Εμείς κάνουμε τη μετάφραση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή οι Βέλγοι ελέγχουν αν έχει γίνει σωστά η μετάφραση;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Έχουν ομάδες μεταφραστών σε όλες τις χώρες, ώστε να είναι ακριβώς ίδια τα κείμενα σε όλες τις χώρες.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Συγγνώμη, γιατί ο Πρόεδρος έθεσε ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα. Κατά τη γνώμη μου η μετάφραση μπορεί να είναι σωστή μεταφραστικά, αλλά πολλές φορές όπως στο συγκεκριμένο θέμα δεν εκφράζει το πνεύμα της αρχικής επιδίωξης αυτού που έθεσε το ερώτημα. Χωρίς να θέλω να πω ότι η μετάφραση που στέλνεται εκεί δεν είναι καλή, αυτό το παρατηρούμε και σε άλλες περιπτώσεις σε κείμενα του ΟΟΣΑ, αλλά εδώ, ιδιαίτερα σε μερικές περιπτώσεις, σε κάποιες πιο δύσκολες νοηματικά εκφράσεις, ο μαθητής παίρνει κάτι το οποίο δεν είναι ακριβές.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Απλώς προσπαθούμε, όταν μεταφράζουμε στα ελληνικά να είναι μέσα στη νοοτροπία και του Έλληνα μαθητή και δίνουμε διευκρινίσεις όταν μας ρωτάνε «γιατί αυτό δεν το μεταφράσατε ακριβώς;» Τους εξηγούμε ότι αυτός ο όρος εδώ δεν χρησιμοποιείται και θα καταλάβει κάτι άλλο. Τη συλλογή δεδομένων τώρα, δηλαδή δόθηκαν τα ερωτηματολόγια σε 5.000 μαθητές, η επιστροφή έγινε στο ΚΕΕ και αρχίζει η βαθμολόγηση των θεμάτων. Η βαθμολόγηση των θεμάτων γίνεται εδώ, στην Ελλάδα, από Έλληνες εκπαιδευτικούς. Η Ομάδα Εργασίας του ΚΕΕ είναι όλοι εκπαιδευτικοί και κάποιες φορές κάποιιοι επιπλέον αν δεν αρκούν αυτοί. Οι οδηγίες για τη βαθμολόγηση είναι πάρα πολύ αυστηρές, δίνονται από τον ΟΟΣΑ, παρακολουθούμε σεμινάρια όλες οι χώρες, για να έχουμε ακριβώς το ίδιο πνεύμα στη διόρθωση, διαφέρει πολύ, μπορώ να πω ειδικά στο θέμα της γλώσσας, στ' άλλα όχι τόσο πολύ, διαφέρει αρκετά από τον τρόπο που βαθμολογεί ένας φιλόλογος εδώ στο ελληνικό σχολείο. Εμείς φέτος είχαμε κατά καιρούς προβλήματα απ' τους φιλόλογους που διόρθωναν, διαφωνούσαν με το ποιο είναι σωστό και ποιο είναι λάθος. Δεν υπάρχει ακριβώς το σωστό και το λάθος, υπάρχει και το μερικώς σωστό, υπάρχει αν έκανε την ανάκληση της πληροφορίας, άρα κάτι κατάλαβε και τα υπόλοιπα είμαστε σε μια συνεχή επικοινωνία με τον ΟΟΣΑ, στέλνουμε κουίζ, ερωτήματα για κάθε ερώτηση που δεν είμαστε σίγουροι για το πώς θα βαθμολογηθεί, αυτό το κάνουν όλες οι χώρες, έτσι ώστε να υπάρχει ένας κοινός κώδικας βαθμολόγησης.

Όλα τα στοιχεία, όλες δηλαδή οι απαντήσεις των μαθητών και τα θέματα και στα ερωτηματολόγια και το ερωτηματολόγιο του Διευθυντή, που μας δίνει διάφορα στοιχεία, για τις υποδομές κυρίως, καταχωρίζονται σε μια βάση δεδομένων εδώ στην Ελλάδα, μια βάση που μας την έχει στείλει ο ΟΟΣΑ και αποστέλλεται στον ACER, στο Συμβούλιο που ηγείται. Ο ACER παίρνει τις βάσεις από κάθε χώρα, επεξεργάζεται τα δεδομένα κάθε χώρας, δημιουργεί τις εθνικές βάσεις δεδομένων, παίρνει τα στοιχεία που εμείς

περάσαμε με το data entry, δημιουργεί λοιπόν βάσεις δεδομένων για κάθε χώρα, ανακοινώνει τη διεθνή κατάταξη, σε μια σειρά βάζει τις χώρες ανάλογα με τ' αποτελέσματα, αποστέλλει στην κάθε χώρα τη βάση της για να μπορέσει να την επεξεργαστεί στατιστικά και κάνει και κάποιες στατιστικές αναλύσεις, για διεθνείς συγκρίσεις κυρίως, δεν μπαίνει δηλαδή μέσα στα δεδομένα κάθε χώρας.

Εμείς εδώ περίπου ενάμισι χρόνο μετά, τώρα τελείωσε η έρευνα, έγινε στα σχολεία μέχρι τον Απρίλιο του 2009, το Δεκέμβριο του 2010 θα έχουμε τη διεθνή κατάταξη. Λίγο νωρίτερα θα έχουμε τη βάση. Η βάση πλέον είναι ευθύνη της κάθε χώρας να την επεξεργαστεί και να βγάλει κάποια συμπεράσματα, να βγάλει κατ' αρχήν κάποια στατιστικά στοιχεία και μετά κάποια συμπεράσματα για να τ' αξιολογήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όταν λέτε ότι θα έχουμε τη βάση;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Τη βάση δεδομένων, συγγνώμη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπάρχει άλλη χώρα εκτός από την Ελλάδα που τα στοιχεία της βάσης δεν είναι διαθέσιμα στους ερευνητές; Αν δεν μπορείτε ν' απαντήσετε μην απαντήσετε, το θέτω ως ερώτημα. Θέτω ένα θέμα, γιατί γενικά το ελληνικό κράτος έχει μια τάση να κρύβει τα στοιχεία και δεν επιτρέπει στους ερευνητές, που μπορούν να το βοηθήσουν το κράτος, να προχωρήσουν σε αναλύσεις που θα είναι υποβοηθητικές. Απλώς το μαζεύουμε, όπως το ίδιο έχει γίνει με τις αποδόσεις των μαθητών στις πανελλήνιες εξετάσεις, το ίδιο έχει γίνει με τις αξιολογήσεις των πανεπιστημιακών τμημάτων όταν αυτές έγιναν και κλείνουμε μια διαδικασία και την αφήνουμε στην άκρη.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Αφού δεν υπάρχει πρόσβαση στα ειδικά δεδομένα κάθε χώρας.

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Υπάρχει στο site του ΟΟΣΑ.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Υπάρχει τρόπος που να διασφαλίζεται η αδιαβλητότητα της αξιολόγησης, με την έννοια μια χώρα να θέλει να πριμοδοτήσει τους μαθητές της ώστε να φανεί καλύτερη; Υπάρχει κάτι τέτοιο που να το διασφαλίζει;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Εκτός από τον έλεγχο που κάνουν οι υπεύθυνοι σε κάθε χώρα, όπως κάνω εγώ δηλαδή στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή, που ελέγχω τους βαθμολογητές και ξανακοιτάζω τι έκανα και προσέχω αν είναι σύμφωνα με τις οδηγίες, κάνει έλεγχο και ο ΟΟΣΑ μετά, διότι μας ζητά δειγματοληπτικά γραπτά και μάλιστα υπάρχει και μια φάση της βαθμολόγησης που λέγεται πολλαπλή βαθμολόγηση, όπου κάθε θέμα το διορθώνουν 4 βαθμολογητές από την ίδια χώρα. Ο ΟΟΣΑ ζητά λοιπόν και τους 4 διαφορετικούς βαθμολογητές, για να δει αν υπήρχαν αποκλίσεις και να δει αν έγινε και σύμφωνα με τα κριτήρια, οπότε εκεί αν βρεθεί ένα μεγάλο πρόβλημα συζητιέται μετά με την κάθε χώρα η απόκλιση στη βαθμολόγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Οι απαντήσεις, τουλάχιστον για τις θετικές επιστήμες, Μαθηματικά, Φυσική, δεν είναι ενιαίες και κατά κάποιον τρόπο πολλαπλής επιλογής; Πώς είναι;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Και πολλαπλής επιλογής υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί το καταλαβαίνω στη γλώσσα να υπάρχει μια κύμανση, τι κατάλαβε, σε ποιο βαθμό το κατάλαβε περισσότερο, λιγότερο, αλλά τώρα στα Μαθηματικά, για το πρόβλημα, για το ένα, για το άλλο, εκεί δεν είναι καθαρά τα πράγματα κι ενιαία;

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Μην το λέτε κ. Πρόεδρε, μην το λέτε. Πολλές φορές και οι βαθμολογητές είναι λάθος.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ήθελα να πω το εξής. Αν κοιτάξεις αυτές τις βαθμολογίες, τουλάχιστον από τη μικρή εμπειρία, μη νομίζετε ότι ξέρω, είναι όπως το πάρει κανείς. Δηλαδή μπορείς να βγάλεις ότι είναι και θετικά υπέρ της Ελλάδος και θετική κρίση, μπορεί να βγάλεις και αρνητική κρίση. Είναι από την άλλη μεριά οι πολλαπλής επιλογής απαντήσεις, οι οποίες επίσης μπλέκουν το πράγμα. Και υπάρχει κι ένα μεγάλο ποσοστό, που εγώ δειγματοληπτικά σας είπα δεν το είχα για τη συνεδρίαση εδώ πέρα, αλλά το είχα γιατί με είχε παρακαλέσει η Ένωση Ελλήνων Φυσικών και θα δείτε ότι υπάρχει κι ένα μεγάλο ποσοστό που δεν απαντήθηκε. Και σε διάφορες κατηγορίες. Δεν είναι μόνο στη γλώσσα, αλλά και στα Μαθηματικά και στη Φυσική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μια χροιά που έδωσε ο κ. Γκλαβιάς ήταν η δεύτερη, η ηθική στάση.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Εμείς εδώ πέρα έχουμε το πλεονέκτημα αυτή τη στιγμή, αν συνεργαστεί και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το ΚΕΕ μαζί, να σας δώσουμε έναν συνδυασμό της αξιολόγησης του PISA και της αποτίμησης των λαθών από τις πανελλήνιες εξετάσεις, που σας μοιράσαμε και το βιβλίο και όπου εκεί επίσης είναι ένας θησαυρός γνώσεων, όσον αφορά τη στατιστική επεξεργασία, τα δεδομένα τα στατιστικά πάνω στα λάθη των μαθητών. Και αυτό θα προσπαθήσουμε τώρα να κάνουμε για λίγο.

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ωστόσο λέει πως από την αξιολόγηση των δεδομένων μέχρι τώρα δεν υπήρξε πρόοδος ούτε στη μείωση του ποσοστού των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην ικανότητα ανάγνωσης στην ηλικία των 15, ούτε στην αύξηση του ποσοστού των μαθητών που ολοκληρώνουν την ανώτερη βαθμίδα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σύμφωνα με τις μελέτες του PISA το 2006.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Αυτό δεν είναι ακριβές, δεν είναι σωστά διατυπωμένο.

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Είναι στου Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, που εγώ θέλω να το λέω Παιδαγωγικό Ανώτατο Ίδρυμα και όχι Ινστιτούτο, εδώ μέσα το διάβασα.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Το PISA δεν έχει διαρροή μαθητικού πληθυσμού, δεν εξετάζει κάτι τέτοιο.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν μου επιτρέπτε θέλω να δώσω δυο τρεις διαστάσεις αυτού του θέματος. Έκανε μια νομίζω εύστοχη ερώτηση ο κ. Γιαλούρης. Οι χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή δεν προσπαθούν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της διαδικασίας για πολύ απλούς λόγους. Γιατί αυτό που θέλουν να δουν είναι πραγματικά πού βρίσκεται το επίπεδο της εκπαίδευσης. Είναι διαφορετικό από αυτό που συμβαίνει με διεθνείς αξιολογήσεις Πανεπιστημίων για παράδειγμα, όπου εκεί γίνεται μια προσπάθεια καλύτερης τοποθέτησης στην παγκόσμια αγορά και προσπαθεί ένα Πανεπιστήμιο, για παράδειγμα να φέρει στο Πανεπιστήμιο ένα Νομπελίστα, ο οποίος στην αξιολόγηση την κινέζικη του δίνει πόντους, σε σχέση με τη διαδικασία αυτή.

Οι διεθνείς συναντήσεις που έχουν γίνει και οι αναλύσεις για τ' αποτελέσματα του PISA είναι πολύ ενδιαφέρουσες και δείχνουν αρκετά πράγματα από τη δομή των εκπαιδευτικών συστημάτων και την προσέγγιση. Πρέπει να σας πω ότι πριν από 3 ή 4 χρόνια ήμουν σε μια διεθνή συνάντηση, όπου ο εκπρόσωπος της Ιρλανδίας είπε ότι ακριβώς λόγω των αποτελεσμάτων που είδαν στο PISA, αποφάσισαν να αλλάξουν το εκπαιδευτικό τους σύστημα, κάτι που αντιλαμβάνομαι ότι λίγο πολύ επηρεάζει κάπως και την Κύπρο. Δηλαδή η Ιρλανδία πήγε πολύ πιο μακριά και είπε ότι εμείς μέχρι σήμερα είχαμε μια άλλη τακτική, η τακτική μας ήταν αυτή, όπως αυτό που λέμε εμείς σήμερα ότι στα Μαθηματικά θέλουμε ο μαθητής να μαθαίνει θεωρητικά πράγματα και όχι ν' αντιμετωπίζει προβλήματα – κάπως έτσι, δεν το λέμε ευθέως, αλλά αυτό εννοούμε.

Θέλω να πω το εξής, θα το πω και στη συνέχεια, όταν κλείσουμε αυτό το ενημερωτικό κομμάτι, ότι εδώ χρειάζεται κι εδώ μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο το Συμβούλιό μας, χρειάζεται μια πολιτική απόφαση. Συμμετέχουμε εκεί και συμεριζόμαστε τους στόχους αυτού του Προγράμματος; Γιατί το να συμμετέχουμε απλώς και να πηγαίνει ο Υπουργός Παιδείας και να λέει «ναι, συμμετέχουμε», να συνεισφέρει η χώρα μας 87.000 € το χρόνο και την αμέσως ίδια ημέρα που ανακοινώνονται τ' αποτελέσματα, ο Υπουργός Παιδείας να λέει ότι «διαφωνούμε με το σύστημα αυτό», είναι μια αντίφαση η οποία δεν οδηγεί σε σωστά συμπεράσματα. Ή λες ότι διαφωνώ, αλλά αυτό προκύπτει από έναν διάλογο της εκπαιδευτικής κοινότητας, του ΕΣΥΠ κτλ. και λες ότι διαφωνώ και δε συμμετέχω, που πιστεύω ότι είναι λάθος, αλλά είναι μια άποψη. Είναι όπως και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, λες «δε συμμετέχω και τελείωσα», ή λες «συμμετέχω» και στη συνέχεια ως κράτος πιστεύεις ότι αυτό είναι μια σωστή πρακτική και προσπαθείς το εκπαιδευτικό σου σύστημα να το βελτιώσεις και όχι απλώς να συμμετέχεις με μια τυπική συμμετοχή. Ο κ. Δερμιτζάκης σήμερα, φαντάζομαι και οι άλλοι, οι προκάτοχοί του, αλλά δεν το ξέρω, προσπαθεί να το κάνει πιο ουσιαστικό, αλλά δεν μπορεί μόνος του, ούτε μπορεί να πείσει ότι αυτό για τη χώρα έχει μια σημασία, όταν η στρατηγική που έχει διαμορφώσει η χώρα στο εκπαιδευτικό της σύστημα αποκλίνει από τη στρατηγική που εξυπηρετεί το σύστημα αυτό.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Να ρωτήσω θα ήθελα την κ. Σοφianoπούλου. Υπάρχει κάποιο εργαλείο, εμείς σήμερα ας πούμε, τ' αναλυτικά μας προγράμματα δεν κατατείνουν σ' αυτούς τους στόχους που έχει το PISA και δεν ξέρουμε πότε αυτό θα επιτευχθεί και αν θα συμφωνηθεί να επιτευχθεί. Υπάρχει όμως ίσως η δυνατότητα, το 2006 ας πούμε ήταν οι φυσικές επιστήμες, οι μαθητές αυτοί οι 15χρονοι τότε που σήμερα βγήκαν τ' αποτελέσματα, να συσχετισθεί αυτό το αποτέλεσμα που είδατε τότε στις φυσικές επιστήμες, με τις επιδόσεις που έχουν οι μαθητές σήμερα στη Φυσική, να δούμε τι γίνεται; Δηλαδή ως ανατροφοδότηση για το εκπαιδευτικό σύστημα που έχουμε εμείς αυτή τη στιγμή, ανεξάρτητα αν δεχόμαστε εμείς το PISA ή θα υιοθετήσουμε κάτι απ' αυτό. Υπάρχει τέτοιο εργαλείο; Μπορεί να τροποποιηθεί; Ευχαριστώ πολύ.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Εννοείτε το πώς πήγαν το 2006 οι φυσικές επιστήμες και το πώς πήγαν στο PISA το 2009 που υπήρχαν πάλι οι φυσικές επιστήμες; Ή το σκέφτονται στο σχολείο.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Όχι, στο πώς πήγαν στο PISA τότε οι μαθητές αυτοί, οι οποίοι σήμερα μπαίνουν στο Φυσικό Τμήμα, ας πούμε, αν υπάρχει και τέτοιος συσχετισμός, δηλαδή μέσα από τις πανελλαδικές εξετάσεις. Αν μπορεί να γίνει και τέτοιος συσχετισμός. Εγώ δεν ξέρω από στατιστική. Αν υπάρχει τέτοιο εργαλείο για ν' αποτυπώσουμε την εξέλιξη αυτών των μαθητών, αυτοί μπορεί να μπήκαν σήμερα και με 18.000 και 19.000 μόρια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για την Ελλάδα πάντοτε;

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ναι, για την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μα αφού σας λένε ότι η συμμετοχή είναι αυτού του τύπου, τι συμπέρασμα να βγάλεις, όταν δεν συμμετέχουν συνειδητά.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Εάν υπάρχει συσχετισμός μπορεί να διαπιστωθεί κατά πόσον οι επιδόσεις στο PISA είχαν σχέση με αδιαφορία ή όχι. Γιατί αν υποθέσουμε ότι η ίδια ομάδα μαθητών έχει μια άλφα επίδοση στο PISA και στις πανελλαδικές εξετάσεις, μετά από 3 χρόνια, οι επιδόσεις είναι πολύ υψηλές, τότε σημαίνει ότι η χαμηλή επίδοση στο PISA οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό και στην αδιαφορία.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Νομίζω πως όχι μόνο αυτό κ. Εκπρόσωπε του ΥΠΕΠΘ. Όχι μόνο αυτό.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, επειδή η κουβέντα ανοίγει πολύ, καλό θα ήταν να ολοκληρώσει η κ. Σοφianoπούλου και μετά να γίνουν τοποθετήσεις, γιατί κάπου χανόμαστε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι φαίνεται, έχετε δίκιο κι επειδή εγώ «γέννησα» αυτή την κατάσταση την αίρω. Ας αφήσουμε να προχωρήσει, γιατί ξεστρατίζει η συζήτηση.

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Σας ευχαριστώ πολύ. Έχει σχέση με όσα είπατε και την άρση που κάνετε εσείς τώρα κ. Πρόεδρε, αλλά εγώ θέλω λίγο να προσγειωθούμε στη ρεαλιστικότητα και εκ μέρους του ΛΑΟΣ ομιλώ. Αλλά καλύπτω και την απύουσα ΟΛΜΕ εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλύπτετε την ΟΛΜΕ; Ο ΛΑΟΣ;

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Όχι καλύπτω, συμπορεύομαι ως καθηγήτρια και έχουσα συναδέλφους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είστε εκπαιδευτικός άλλωστε.

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Βεβαίως, γι' αυτό το λόγο μιλάμε για 87.000 € το χρόνο που πληρώνουμε για το πρόγραμμα αυτό, το PISA και ξέρω πολύ καλά διότι ο ΛΑΟΣ έχει κάνει τόσες ερωτήσεις στη Βουλή για τους απλήρωτους επί 6 μήνες συναδέλφους, ωρομίσθιους κτλ καθηγητές. Ας προσγειωθούμε λίγο περισσότερο. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εννοείτε να μην ξοδεύονται αυτά τα χρήματα, ή εφόσον τα ξοδεύουμε να τ' αξιοποιούμε μάλλον;

Α ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Εννοώ ότι πρέπει να τ' αξιοποιούμε, αλλά να είμαστε και φειδωλοί σ' αυτά που λέμε για τη διάθεση των συναδέλφων καθηγητών στη συμμετοχή τους στα προγράμματα αυτά, τη στιγμή που έχουν τέτοια προβλήματα ύπαρξης γενικότερα, από πλευράς ανταπόκρισης στις ανάγκες τους εκ μέρους του Υπουργείου. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία Σοφianoπούλου συνεχίστε.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ένας πίνακας με τη διεθνή κατάταξη. Η χώρα μας ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, στις 30 χώρες του ΟΟΣΑ ήταν 25^η. Το 2003, ήταν 27^η ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ και 32^η στη διεθνή κατάταξη. Αν θυμάμαι καλά ήταν 41 οι χώρες που συμμετείχαν. Το 2006 ήταν 28^η ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ και 38^η στη διεθνή κατάταξη. Μια διαχρονική παρουσίαση των αποτελεσμάτων του PISA για την Ελλάδα – αυτοί οι αριθμοί είναι ο μέσος όρος, δε λέει τίποτε αυτή τη στιγμή αν δεν έχουμε μια συνολική εικόνα: πόση ήταν η μέση επίδοση στα Μαθηματικά, στη Γλώσσα και στις Φυσικές Επιστήμες τις τρεις χρονιές. Πολύ μικρές οι διαφορές μεταξύ τους, δε νομίζω ότι έτσι αυτή τη στιγμή μπορεί να μας πει κάτι αυτό. Υπάρχουν επίπεδα δυσκολίας και ποια ποσοστά βρίσκονται πού από τη χώρα μας, κάποια στιγμή μπορώ να σας τα δώσω γραπτά αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η ανώτερη βαθμολογία ποια είναι;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Είναι της Φινλανδίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποιο είναι το άριστα; Το 600 είπατε;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Όχι. Είπα από 400 μέχρι 600 είναι τα 2/3 των χωρών. Η Φινλανδία που έρχεται πρώτη έχει 563 το 2006.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Η βαθμολόγηση γίνεται σε κλίμακα και επομένως υπάρχει το άνω όριο το οποίο είναι αν θυμάμαι καλά το 600, δεν είμαι σίγουρος, γιατί έχουν περάσει χρόνια τώρα. Γίνεται αναγωγή ουσιαστικά των βαθμολογιών, κάτι που θα έπρεπε να γίνεται και στη χώρα μας, σήμερα βγαίνουν και τ' αποτελέσματα, αλλά να μην το πιάσουμε κι αυτό, γίνεται αναγωγή των βαθμολογιών σε κλίμακα.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Κάποια ενδεικτικά στοιχεία για το 2006 που το αντικείμενο ήταν οι φυσικές επιστήμες, οι στάσεις και οι πεπιοθήσεις των μαθητών απέναντι στις φυσικές επιστήμες, όχι για την Ελλάδα, αυτά είναι μόνο διεθνή. Πρέπει να συμπληρώσω κάτι γιατί έγινε πριν μια συζήτηση για τη βάση δεδομένων. Η βάση δεδομένων, δηλαδή όλα τα στοιχεία, όλοι οι μέσοι όροι, υπάρχουν στο site του ΟΟΣΑ. Δεν έχει γίνει όμως στην Ελλάδα ποτέ ανάλυση σε εθνικό επίπεδο. Δηλαδή είτε αυτό έπρεπε να το κάνει το ΚΕΕ σαν ο εθνικός φορέας που διαχειρίζεται, είτε έπρεπε το Υπουργείο να ζητήσει τα δεδομένα αυτά και να τ' αναλύσει, από το 2000 δεν έχει γίνει ποτέ κάποια τέτοια ανάλυση. Δηλαδή το μόνο που γνωρίζουμε για τη χώρα μας είναι η κατάταξή της, που τελικά δε λείει και πολλά πράγματα από μόνη της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή είστε κάτοχος του θέματος, έχετε εξήγηση γι' αυτό, γιατί δεν έχει γίνει; Είναι αδυναμία; Είναι αδιαφορία; Είναι δυσκολία; Τι είναι;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Δυσκολία δεν είναι. Όσο καιρό είμαι εγώ στην ομάδα, έχουμε προγραμματίσει να τελειώσουμε το διαδικαστικό του PISA 2009, από το Σεπτέμβριο ξεκινάμε την ανάλυση δεδομένων για να βγάλουμε κι ένα national report που νομίζω στην τελευταία ανάλυση στον ΟΟΣΑ που τους είπα ότι θα βγάλουμε αυτό, χάρηκαν πάρα πολύ, «επιτέλους θα κάνετε κι εσείς κάτι» είπαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πόσο θα πάρει αυτό;

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Υπολογίζω ότι από το Σεπτέμβριο μέχρι τον Ιανουάριο περίπου, ότι θα έχουμε έτοιμα κάποια στοιχεία για το PISA 2006.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η πληροφορία μου είναι, μήπως βοηθά, ότι κατ' εξοχήν ο κ. Τσιάκαλος ασχολείται μ' αυτό το σύστημα και με όλη την επεξεργασία.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Από τη συνεργασία που είχαμε με τους Φινλανδούς, «και τι έγινε, επειδή βγήκαμε πρώτοι ή δεύτεροι;» λένε οι Φινλανδοί. Αλλά γι' αυτό το λόγο προσπαθήσαμε να καταλάβουμε τη θέση της Ελλάδος, η οποία δεν είναι και άσχημη, κατά τη γνώμη μου, μπορεί βέβαια κάποιος με μεγάλες φιλοδοξίες να σου πει γιατί δε βγαίνουμε πρώτοι. Αλλά 32^{οι} ή 28^{οι} όταν τα 2/3 των χωρών που συμμετέχουν είναι σ' αυτό μεταξύ 400 και 600 μονάδων, δεν είναι τόσο τρομερό από την άποψη αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή η διαφορά του 28 είναι πολύ κοντά στο 27, στο 29 κτλ. κι εκεί συσσωρεύονται;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Εμείς είμαστε π.χ. με την Πορτογαλία και υπάρχει μια διαφορά 10 μονάδες. Είναι επίσης ένα άλλο θέμα ότι αυτά τα στοιχεία, δεν μπορώ να καταλάβω για ποιο λόγο, τα θεωρούσαν εμπιστευτικά μέχρι τώρα. Γιατί εμείς που τέλος πάντων είμαστε φορέας που εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας, ρώτησα το Υπουργείο και λέει «όχι, δεν έχουμε κανένα πρόβλημα, προχωρήστε και δώστε τα». Και γι' αυτό το λόγο τα δίνουμε ακόμα και σε κόπιες ηλεκτρονικές και μπορώ να πω ότι βοηθούμε και αυτούς που έχουν μια σωρεία διδακτορικών διατριβών, έχει ανατεθεί από διάφορα Πανεπιστήμια με βάση και το PISA, αλλά επιπλέον και την αποτίμηση των λαθών των μαθητών στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Εδώ ζητώ την επιείκειά σας σ' αυτά που θα πω, ήταν μια διάλεξη που έκανα στην Ένωση Ελλήνων Φυσικών και τα στοιχεία αυτά είναι ένα πάντρεμα των στοιχείων του PISA και των στοιχείων που έχουμε από την αποτίμηση των λαθών, όσον αφορά τη Φυσική. Το πρόγραμμα Rose και τη διερευνά, έχουμε πού στοχεύει, είναι περίπου παρόμοιο με τους στόχους του PISA, οι Έλληνες μαθητές αν θεωρούν δύσκολες τις φυσικές επιστήμες. Οι φυσικές επιστήμες έχουν ένα εγγενές ενδιαφέρον και απαντούν οι 15χρονοι, 88%, τα μαθήματα είναι δύσκολα, 83%. Δεν τους έχουν κάνει πιο κριτικούς και πιο σκεπτικιστές, το 76%, δε θα ήθελαν να γίνουν φυσικοί επιστήμονες, το 74%, θεωρούν ότι αυτά που έμαθαν στις φυσικές επιστήμες στο σχολείο δεν τους είναι χρήσιμα στην καθημερινή ζωή, το 64% και οι φυσικές επιστήμες δεν τους έχουν διδάξει πώς να προσέχουν την υγεία τους, το 6,25%. Θέματα που ενδιαφέρουν όμως τους μαθητές: η καλή φυσική κατάσταση το 91%, το ανθρώπινο σώμα το 78%, ο καρκίνος το 90%, το σεξ και η αναπαραγωγή το 82%, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και προστασία το 89%.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ακούγονται σαν Αγωγή Υγείας.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ναι, αλλά το θέτουμε, αυτό που σας είπε και προχθές ο συνάδελφος από την Κύπρο, είναι σαν ομάδα και όχι Φυσικοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κανονικά υπάγονται εκεί, σ' αυτό το χώρο;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ναι, σ' αυτόν. Τα διάφορα ναρκωτικά 85%, είναι τα θέματα που ενδιαφέρουν όμως τους φοιτητές. Και αυτό έψαξαν. Οι επιδημίες και οι ασθένειες 83%, το αλκοόλ κτλ., τροφή και υγεία 85%.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά είναι γενικά θέματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές και θα ήθελα ν' ακούσουμε γι' αυτά.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Οι Έλληνες μαθητές είναι ευαισθητοποιημένοι σε σημαντικά προβλήματα. Σεισμοί και ηφαίστεια, 80%. Ο ήχος και ο θόρυβος που βλάπτουν την ακοή, 80%. Απασχολούν θέματα αστρονομίας και πώς μπορεί να προκληθεί καταστροφή στη γη, 77%. Είναι ευαίσθητοι στην απώλεια της ανθρώπινης ζωής, 77%. Ανησυχούν για τις επιδημίες και τις ασθένειες, 76%. Θέλουν να γνωρίζουν για εφευρέσεις και ανακαλύψεις, 75%. Η εφαρμογή λοιπόν των φυσικών επιστημών σε θέματα της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή, οι μαθητές θέλουν να μαθαίνουν πώς λειτουργούν οι υπολογιστές, το 80%, ποιοι είναι οι πιθανοί κίνδυνοι από την

ακτινοβολία των κινητών τηλεφώνων 77%, πώς τα κινητά τηλέφωνα στέλνουν και δέχονται μηνύματα το 76%.

Η εφαρμογή των φυσικών επιστημών σε θέματα της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή. Οι δραστηριότητες που δεν ενδιαφέρουν τους μαθητές: οι συμμετρίες και τα σχήματα στα φύλλα και στα λουλούδια, 73%, πώς μετατρέπεται το αργό πετρέλαιο σε άλλα υλικά, 71%. Τα άτομα και τα μόρια 66%, οι διάσημοι επιστήμονες και η ζωή τους 65%. Οι ιδιότητες των λίθων και των κρυστάλλων 63%. Τ' απορρυπαντικά σαπούνια και πώς λειτουργούν 63%. Η πλαστική χειρουργική και η αισθητική χειρουργική 62%. Πώς να αναπτύσσονται και αναπαράγονται τα φυτά 62%. Πώς δουλεύουν οι βενζινοκίνητες πετρελαιοκίνητες μηχανές 62%. Τα χημικά οι ιδιότητες τους και πώς αντιδρούν 62%.

Το πρόγραμμα PISA που σας ανέλυσε προηγουμένως για τους 15χρονους, η κ. Σοφianoπούλου, εδώ είναι οι μαθητές, τα σχολεία, οι χώρες που συμμετείχαν, να μην τις επαναλάβω. Τι ανιχνεύουν, τον επιστημονικό αλφαριθμητισμό, η δομή των θεμάτων. Στις φυσικές επιστήμες διερευνάται η εξοικείωσή τους με επιστημονικούς τρόπους σκέψης και μεθόδους εργασίας και η ικανότητα εφαρμογής σ' αυτές τις γνώσεις για την αξιολόγηση επιστημονικών και τεχνολογικών θεμάτων. Εδώ είναι οι επιδόσεις μην τις επαναλάβω κι εγώ. Εδώ είναι το ιστόγραμμα. Βλέπουμε ότι η Κορέα ήταν πρώτη στις φυσικές επιστήμες, 548 μονάδες. Δεύτερη η Φινλανδία 548, οι Ηνωμένες Πολιτείες εκεί στο ίδιο επίπεδο 491 με την Αυστρία, την Πορτογαλία και 468 η Ελλάδα. Ο μέσος όρος είναι το 500.

Και οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση, σύμφωνα με το PISA, να αναγνωρίζουν τα επιστημονικά ερωτήματα, να ερμηνεύουν τα φυσικά φαινόμενα, να οδηγούνται σε συμπεράσματα που βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα. Εδώ είναι οι ερωτήσεις που προηγουμένως είχατε ρωτήσει την κ. Σοφianoπούλου. Είναι το χαμηλό επίπεδο η ερώτηση 1 και 2. Το υψηλό είναι η 5 και 6. Εδώ είναι η στατιστική, περίπου 25% από τους μαθητές της χώρας μας που συμμετείχαν στο PISA του 2006 δεν έφτασαν στο επίπεδο της 2 κλίμακας. Αντίθετα, ένα πολύ μικρό ποσοστό μαθητών της χώρας μας, το 3,5%, κατατάχθηκαν με βάση την επίδοσή τους στα υψηλά επίπεδα 5 και 6 της κλίμακας. Εδώ είναι και το ιστόγραμμα, η σκούρα καμπύλη, η Ελλάδα σε σχέση με το μέσο όρο του ΟΟΣΑ και ο συνολικός με τη βαθμολογία εννοώ. Και ενδεικτικά αποτελέσματα από τα λάθη τώρα. Τα αποτελέσματα στη φυσική της Β Γυμνασίου, ιδιαίτερα δύσκολα ερωτήματα, το ποσοστό δηλαδή των μαθητών που δεν μπόρεσε να κατανοήσει τις βασικές έννοιες των φυσικών επιστημών ξεπέρασε το 60%. Ιδιαίτερα δύσκολα ερωτήματα ήταν τα διαγράμματα αλλαγής φάσης, η υδροστατική πίεση, η ανάλυση του φωτός, η ηλεκτρική δύναμη, η επαγωγή, η διάθλαση, η αρχή της διατήρησης της ενέργειας και διάφορες έννοιες, διαφορά μεταξύ θερμοκρασίας και θερμότητας. Η διαφορά μεταξύ των δύο εννοιών το μικροσκοπικό μοντέλο και η θερμική ισορροπία κλπ. Δημοφιλή ερωτήματα για τους καθηγητές είναι οι μονάδες, η διάθλαση, η πυκνότητα, η θερμότητα, η θερμοκρασία, η θερμιδομετρία, η ανώμαλη διαστολή του νερού, η ανάκλαση, η θερμική διαστολή και η ανάλυση του φωτός. Δημοφιλή ερωτήματα για τους μαθητές είναι η αγωγή θερμότητας, η τήξη, ο βρασμός, η εξάτμιση, η διατήρηση της ενέργειας, η θερμική διαστολή, η μεταφορά θερμότητας, η κλίμακα Κέλβιν, η θερμική ενέργεια. Και εδώ πέρα είναι τα μη δημοφιλή ερωτήματα για τους μαθητές, το μεγαλύτερο ποσοστό

το έχει η ηλεκτρική δύναμη 75,3%, ο μαγνητισμός 64,2%, οι φακοί και η οπτική 59,7% και η θερμοδομετρία 53,84%.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα ερωτήματα που ετέθησαν ήταν αν σας αρέσει αυτό το αντικείμενο;

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Όχι – όχι. Αυτά είναι από την ανάλυση από τις πανελλήνιες εξετάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και πώς έβγαίνε;

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Των μαθητών, που έχει κάνει στην αποτίμηση των λαθών, το πρόγραμμα του ΚΕΕ πάλι και είναι αυτά τα βιβλία που σας έχουμε μοιράσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά αυτό δε σημαίνει μη δημοφιλή, σημαίνει αποτυχία, έτσι δεν είναι, αυτό δεν λέτε, δεν απάντησαν σωστά δηλαδή.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Αυτό εννοώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα μη δημοφιλή με την έννοια ότι υπήρξε αποτυχία. Δεν ανταποκρίνονται δηλαδή.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ενδεικτικά αποτελέσματα στη Φυσική Α Λυκείου. Η μελέτη των γραπτών των μαθητών αποκαλύπτει το 27,2% των μαθητών δίνει πλήρη σχεδιασμό δυνάμεων, το 28% δίνει σωστό μεν, αλλά ελλιπή σχεδιασμό. Το 45% αποτυγχάνει να παρουσιάσει αποδεκτό σχεδιασμό. Το 34% δεν απαντά σε θέματα που απαιτούν σχεδιασμό. Το 71% των απαντήσεων σε θέματα με ανάλογα ζητούμενα διαπιστώθηκαν αδυναμίες στο σχεδιασμό. Το ποσοστό 23,7% οι δυνάμεις παραλείπονται. Το 28% των περιπτώσεων δίνεται λάθος μέτρο, διεύθυνση ή και κλίμακα σχεδίου. Στο 95% των μαθητών που απάντησαν σε θέματα που απαιτούσαν σχεδιασμό ανυσμάτων εκτός δυνάμεων δηλαδή παρουσίασε αδυναμία στο σχεδιασμό. Και το 73,4% δεν κατάφερε να παρουσιάσει αποδεκτό σχεδιασμό. Ένα σύννηθες πρόβλημα στη Φυσική της 1^{ης} Λυκείου, αυτοί που δεν απαντούν είναι αριστερά και βλέπετε τις κατηγορίες ταχύτητα, αρχική ταχύτητα, διάστημα, χρόνος. Λάθος επιλογή τύπου είναι δεξιά και βλέπετε επίσης την αναλογία στο ιστόγραμμα για να μην σας κουράζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι με το PISA, για να το συνειδητοποιήσουμε, τα ερωτήματα που ετέθησαν από το PISA σε σχέση μ' αυτά που διδάσκουμε εμείς, εκεί υπήρξε...

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Όχι – όχι, προσπάθησα να δώσω, πάντρεψα, κοιτάζτε κάτι το PISA είναι ένα πρόγραμμα, το οποίο αν θέλει ένα κράτος το ακολουθεί, είναι ένα εργαλείο τα αποτελέσματα του PISA για να κάνει πολιτική παιδείας το οιοδήποτε κράτος. Αν θέλει το ακολουθεί, αν δεν θέλει δεν το ακολουθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εμείς δεν το ακολουθήσαμε, ποια ήταν τα αποτελέσματα;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Δεν σημαίνει ότι επειδή δεν το ακολουθούμε, ότι δεν πρέπει να είμαστε στο PISA, ή δεν πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας το PISA, διότι μπορεί να παίρνουμε ιδέες από το PISA και να μην το εφαρμόζουμε 100%, αλλά το εφαρμόζουμε σε ένα ποσοστό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι – όχι είναι σαφή αυτά κ. συνάδελφε, είναι σαφή.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Εγώ προσπάθησα εδώ πέρα να σας δώσω ένα παράδειγμα, όπου μπορούμε να παντρέψουμε ορισμένα στοιχεία του PISA με την καταγραφή των δικών μας στοιχείων από τις πανελλήνιες εξετάσεις και το οποίο δημοσιεύτηκαν μόλις το Δεκέμβριο που μας πέρασε, έχουμε στείλει σε όλα τα σχολεία στους Διευθυντές και σε όλες τις Διευθύνσεις αυτούς τους τόμους, την αποτίμηση των λαθών και που σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, γιατί νομίζω ότι και το ΚΕΕ σκέτο δεν επαρκεί, θέλει έμπειρους ανθρώπους να αναλύσουν αυτά τα στοιχεία. Άρα σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και η αποτίμηση των λαθών και τα αποτελέσματα του PISA, εάν αναλυθούν, θα δώσουν χρήσιμα συμπεράσματα, ούτως ώστε να γίνουν οι κατάλληλες διορθωτικές κινήσεις, οι οποίες μπορεί να είναι είτε σε επίπεδο καθηγητών, είτε σε επίπεδο βιβλίων, είτε σε επίπεδο προγραμμάτων, είτε σε επίπεδο ωρών. Εδώ να δείτε τα αποτελέσματα που έχω παρακάτω για τη Χημεία της Α Λυκείου.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Η ερώτηση είναι η εξής. Αυτά είναι λάθη πανελλαδικών εξετάσεων που σχετίζονται με την ύλη της Α Λυκείου;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ακριβώς. Της περασμένης 5ετίας τα στοιχεία, αυτά αναλύσαμε και τα παρουσιάζουμε αυτή τη στιγμή.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Ποιες πανελλαδικές εξετάσεις και ποιες πανελλήνιες της Α Λυκείου, δεν καταλαβαίνω;

(Διαλογικές Συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ειδικά σε σχέση με το πρόγραμμα PISA και σε σχέση μ' αυτά που διδάσκουμε εμείς στο σχολείο στη Φυσική, τι εμφανίστηκε;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Δεν έχουμε κάνει τέτοια ανάλυση, σας το είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν έχουμε κάνει. Δηλαδή με τον τρόπο που εμείς δουλεύουμε, αυτά που διδάσκουμε μ' αυτά τα αναλυτικά προγράμματα, όταν έδωσαν τα παιδιά μας Φυσική, γιατί έδωσαν το 2006, πώς πήγαμε εκεί, το έχουμε δει αυτό;

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Σας ανέφερα προηγουμένως τα ποσοστά, αλλά θεωρώ ότι αυτό είναι η τεχνητή εικόνα, δεν είναι η πραγματική εικόνα των μαθητών μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι τεχνητή , γιατί δεν έχουν ετοιμαστεί κατάλληλα και με βάση τον προσανατολισμό αυτόν.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Δεν ήταν ενημερωμένοι ούτε οι Διευθυντές, ούτε οι καθηγητές. Αν θέλει κάτι να προσθέσει η κ. Σοφianoπούλου.

X. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Εγώ δεν νομίζω ότι είναι τεχνητή, δεν είναι σωστός ο όρος, είναι η πραγματική εικόνα των μαθητών μας στα κριτήρια του PISA. Άλλο τα κριτήρια του PISA, άλλο οι πανελλήνιες και άλλο τα δικά μας, ακριβώς. Δηλαδή δεν πρέπει να τα συγχέουμε αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εκεί λοιπόν φάνηκε, αυτά που εμείς διδάσκουμε και η δική μας, ας το πούμε, φιλοσοφία, λογική, προσέγγιση των θεμάτων, προφανώς διαφέρουν, ή δεν γίνεται η δουλειά που πρέπει, με αποτέλεσμα σε αυτά που ερωτώνται στο πρόγραμμα αυτό εμείς να έχουμε αδυναμίες, έτσι;

X. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Γι' αυτό μπορεί ένας μαθητής που δεν τα πήγε καλά το 2006 στις φυσικές επιστήμες στο PISA, να έγραψε τέλεια στις πανελλήνιες, είναι τελείως διαφορετικά πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παΐζη ένα λεπτό.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Επί της διαδικασίας θα έλεγα, ότι μάλλον φαίνεται να έχει ολοκληρωθεί, αν θέλετε να περάσουμε σε έναν ευρύτερο σχολιασμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό που αναδεικνύεται, όπως βλέπετε, ως μείζον ερώτημα, που το συζητήσαμε από την προηγούμενη φορά, είναι για μας εδώ και στις κατευθύνσεις που θα δώσουμε, ένα ζήτημα απόφασης, ή εν πάση περιπτώσει θέσης που θα πάρουμε, κατά πόσο θα υιοθετήσουμε ή θα αγνοήσουμε, λέω τις ακραίες θέσεις, αυτά που ζητούνται στο πρόγραμμα αυτό, που είναι ένας τρόπος διαμόρφωσης της ύλης, των αναλυτικών προγραμμάτων κλπ. Μέχρι τώρα η πολιτική που ακολουθείται είναι ότι το αγνοούμε αυτό το σύστημα. Συμμετέχουμε, δίνουμε εξετάσεις, όλα αυτά, κερδίζουμε μαθαίνοντας πράγματα, τι γίνεται και πώς προβληματίζονται, αλλά το σύστημά μας είναι έξω απ' αυτή τη λογική. Για σύγκριση αναφέρω τι γίνεται στην Κύπρο αυτή τη στιγμή, που είναι μέσα σ' αυτή τη λογική συν και άλλα θέματα. Ένα θέμα που θα μας απασχολήσει, που πρέπει να μας απασχολήσει, είναι , και θα ήθελα να ακούσω έτσι τους πιο έμπειρους εκπαιδευτικούς εδώ, ανθρώπους που τα έχουν δουλέψει περισσότερο αυτά τα πράγματα, πώς το βλέπουμε αυτό, θα έπρεπε να είναι μέσα στους στόχους μας και να πάρουμε θέση σ' αυτό; Να αρχίσουμε μ' εσάς κ. Παΐζη.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Ωραία, ένα γενικό σχόλιο. Το PISA έμμεσα μόνο κ. Σοφianoπούλου μπορεί να θεωρηθεί αξιολόγηση εκπαιδευτικού συστήματος, με την έννοια ότι κυρίως αξιολογεί μαθητή, αλλά λόγω της ανωνυμίας του ουσιαστικά και της στοιχειότητας την απόδοση του εκπαιδευτικού συστήματος. Όταν θα μιλήσουμε για αξιολόγηση εκπαιδευτικού συστήματος, αυτό σημαίνει να οριστούν συγκεκριμένοι δείκτες του και κυρίως να κριθεί η αποτελεσματικότητα ως προς τους στόχους που το ίδιο θέτει. Δεν μπορεί να αξιολογείται ένα σύστημα ως προς τους στόχους που θέτει κάποιος άλλος έξω από το σύστημα, ακριβώς επειδή είναι και η έννοια που βάζετε.

Το δεύτερο, προσπαθούσαμε και είχαμε φέρει στο τραπέζι αυτό το θέμα PISA, γιατί θέλαμε να δούμε μήπως υπάρχουν συγκεκριμένες δεξιότητες, τις οποίες θα μπορούσαμε να λάβουμε κι εμείς υπόψη για να ορίσουμε τους εθνικούς στόχους για το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Η απάντηση που πήραμε ήταν ότι υπάρχουν τρεις δείκτες: του γλωσσικού αλφαριθμητισμού, του μαθηματικού αλφαριθμητισμού και των επιστημών. Νομίζω ότι θέλουμε να πάμε ακόμα πιο βαθιά απ' αυτούς τους τρεις. Ο τρόπος, παραδείγματος χάρη, να ανιχνεύσουμε στο κομμάτι των μαθηματικών την μαθηματικοποίηση ενός προβλήματος, είναι πολύ διαφορετικός απ' αυτό που εγώ θα σκεφτόμουν και που θα ήταν ίσως πιο κοντά με το στόχο που βάζει για τα μαθηματικά, στην υποχρεωτική εκπαίδευση, το Σουηδικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, που λέει, η ικανότητα της τέχνης του διαλόγου ακριβώς μέσα από την ανταλλαγή των επιχειρημάτων κλπ. κλπ. κλπ. Υποθέτω ότι και ο κ. Τρικαλινός θα είχε για τη φυσική αντίστοιχους σχολιασμούς και στην παρέμβαση για τον επιστημονικό αλφαριθμητισμό. Γιατί το συζητάμε όμως; Το PISA είναι ένα από τα κριτήρια της Λισσαβόνας, αυτός είναι ο στόχος που το συζητάμε. Δεν θα μιλάγαμε αυτή τη στιγμή, μέσα από τους 8 δείκτες που βάζει η Λισσαβόνα για τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών – μελών, ο ένας είναι, ποιο είναι το ποσοστό των μαθητών με χαμηλή επίδοση στο PISA. Και εκεί είμαστε πολύ μακριά ως χώρα από το στόχο που έχει τεθεί για το 2010. Είναι ο μόνος λόγος που θα έπρεπε κανείς να το συζητήσει, αν ενδιαφέρει τη χώρα ως προς αυτόν τον δείκτη να έχει μία σύγκλιση.

Υπάρχουν και άλλα στοιχεία, παραδείγματος χάρη, ποιο είναι το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στα προγράμματα δια βίου; Δεν πρόκειται να τον φτάσουμε το 2010 το στόχο της Λισσαβόνας ποτέ. Υπάρχουν και άλλοι δείκτες που πάμε καλά, πόσο κρατάμε μέσα στη Δευτεροβάθμια μεγάλο ποσοστό; Τον έχουμε υπερβεί το δείκτη της Λισσαβόνας. Η PISA είναι ένα απ' αυτά τα κριτήρια, ένα από τα 8 και γι' αυτό ίσως έχει ενδιαφέρον κανείς να δει, αν θα μπορέσουμε να κάνουμε κάτι σ' αυτή την κατεύθυνση, να την λάβουμε υπόψη μας δηλαδή στις γενικές γραμμές.

Τρίτο στοιχείο, γιατί η ηλικία των 15, γιατί έχει σχέση με τη συζήτηση που κάναμε στην προηγούμενη συνάντηση, γιατί είναι εκεί που τελειώνει η υποχρεωτική εκπαίδευση. Και πιάνει ουσιαστικά την Γ Γυμνασίου με την Α' Λυκείου. Και τι λέει; Αυτό τον άνθρωπο τον βγάζεις πλέον από την υποχρεωτική εκπαίδευση και από την προστασία του κράτους, που με δική σου φροντίδα κράτος έχει φτάσει σ' αυτή την ηλικία. Μπορεί να επικοινωνήσει με έναν συνάδελφό του; Μπορεί να επικοινωνήσει με μια υπηρεσία; Μπορεί να επικοινωνήσει; Δεν θέλω να μου πει τη σύνταξη μιας πρότασης, θέλω να δω αν μπορεί να επικοινωνήσει; Επίσης του έχεις κάνει περίπου 9 χρόνια μαθηματικά, θα ήθελα να δω, μπορεί να κρατήσει την ισορροπία σε ένα καρνέ επιταγών; Μπορεί να υπολογίσει ένα ΦΠΑ; Μπορεί να βρει ένα ταμείο πώς θα το κλείσει μέσα στην ημέρα; Αυτό μ' ενδιαφέρει. Έχει κάνει περίπου 5 χρόνια Φυσική από την Ε δημοτικού και πάνω, μπορεί να καταλάβει πώς λειτουργεί το ασανσέρ; Μπορεί να καταλάβει πώς λειτουργεί το αυτοκίνητο; Μπορεί να καταλάβει πώς λειτουργεί μια μηχανή; Μπορεί να χρησιμοποιήσει στοιχειωδώς κάποια πράγματα;

Μ' αυτή τη λογική σ' εκείνη την ηλικία ξεκίνησε να γίνεται ο έλεγχος πάνω σ' αυτά τα τρία και νομίζω, ότι όποιο εκπαιδευτικό σύστημα, όσες

δεξιότητες και να βάλει, θα έρθει και θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του, ότι αυτά τα βασικά κάποια στιγμή θα πρέπει να καλύπτονται, δηλαδή θα πρέπει ο οποιοσδήποτε μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα να μπορεί να έχει αυτές τις δεξιότητες.

Είναι λάθος κ. Εκπρόσωπε της Συνομοσπονδίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες ότι αυτά τα παιδιά εξαιρούνται. Κανείς δεν εξαιρείται, δηλαδή κανείς δεν εξαιρείται από την προστασία του κράτους, επομένως το κράτος θέλει να ξέρει και αν τα άτομα με ειδικές ανάγκες κατακτάνε αυτά που κατακτάνε τα άλλα παιδιά και αν τα παιδιά των οικονομικών μεταναστών τα ίδια και αν αυτά που είναι από την Κρήτη και αυτά που είναι από τη Θεσσαλονίκη, δεν νοείται μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα να γίνεται τέτοια διαφορά.

Νομίζω λοιπόν, ότι μ' αυτή την εμπειρία του Συμβουλίου μας να συζητήσουμε λίγο πιο αναλυτικά πάνω σ' αυτούς τους δείκτες. Εγώ έλεγα να κρατήσουμε, να είναι ανάγκη εκεί που θα βάλουμε το όριο για την υποχρεωτική εκπαίδευση, να υπάρξουν εθνικοί τρόποι αξιολόγησης της απόδοσης του εκπαιδευτικού συστήματος όταν ολοκληρώνει. Αυτό σημαίνει απλότητα και σαφήνεια στους στόχους που θέτει, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν και ταυτόχρονα διαδικασίες οι οποίες μας διαβεβαιώνουν ότι το σύστημα είναι κλειστό, λειτουργεί δηλαδή σαν ένα κλειστό σύστημα και επιτρέπει να δούμε στις διάφορες φάσεις του πώς ακριβώς λειτουργεί.

Από την τελευταία παρέμβαση και το σχολιασμό που έγινε για το αν τα σχολεία μετέχουν με ενδιαφέρον, δεν μετέχουν με ενδιαφέρον κλπ. κλπ. Νομίζω ότι θα πρέπει να ισχύσει ό,τι θα ίσχυε και αν θέλαμε κάποια στιγμή να εξετάσουμε αν ύστερα από 10 χρόνια οδικής συμπεριφοράς, οι οδηγοί στο δρόμο γνωρίζουν τα βασικά που έπρεπε να γνωρίζουν όταν δώσανε εξετάσεις, ή όχι. Δεν έχει σημασία το ενδιαφέρον του άλλου να προσέλθει, η κινητοποίηση που θα κάνει ο Διευθυντής και τρις χειρότερα το φροντιστήριο που μπορεί να κάνει το σχολείο για να τους προετοιμάσει. Όλους μας ενδιαφέρει να γίνει η αξιολόγηση εκείνη τη στιγμή, μ' αυτές τις συνθήκες έτσι όπως είναι για όλους θα είναι θετικό. Εάν η χώρα δεν μπορεί να επιβεβαιώσει ότι σε κάποιους βασικούς δείκτες πάει καλά, έχει δικίο η κ. Σοφianoπούλου, κάτι λέει αυτό για το εκπαιδευτικό σύστημα. Αν το εκπαιδευτικό σύστημα είναι κάπου αλλού και δεν έχει ανάγκη αυτές τις δεξιότητες, να έχει άποψη και να το πει, ότι εμένα δεν μ' ενδιαφέρει ο καθημερινός λόγος των παιδιών, εγώ κάνω βαθιά μαθηματικά, όχι πρόσθεση και αφαίρεση, δεν μας ενδιαφέρει να ξέρει πώς λειτουργεί το καζανάκι, αρκεί να γνωρίζει παραδείγματος χάρη πολύ συγκεκριμένα μεθοδολογικά θέματα της επιστήμης, να το πει.

Το δυστύχημα είναι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δεν το λέει και προσπαθεί τώρα αυτή τη στιγμή να περάσει και σε μια άλλη διαδικασία. Κλείνοντας, δεν θα πρέπει κ. Δερμιτζάκη να συγκρίνουμε το PISA με τα λάθη τα οποία γίνονται στις εξετάσεις και γιατί είναι διαφορετικές οι ηλικίες, κυρίως όμως είναι διαφορετικός πληθυσμός. Δηλαδή τα παιδιά της Γ Γυμνασίου, όπως συζητήσαμε, ένα κομματάκι θα διαρρεύσει, δεν θα πάει, θα βγει στην αγορά εργασίας, ένα άλλο κομματάκι θα πάει στο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο και ένα άλλο κομματάκι θα περάσει μέσα στο Λύκειο. Μέσα στο Λύκειο θα έχουμε και μια σχολική διαρροή, κάποια απ' αυτά θα φτάσουν στην Γ Λυκείου, απ' αυτά θα κατέβουν στις εξετάσεις, όσα είναι κάτω από 10 δεν θα μπουν στα πανεπιστήμια και αυτά που θα μπουν στα

πανεπιστήμια θα μας πουν οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι ότι δεν έχουν το επίπεδο που πρέπει να έχουν.

Νομίζω ότι η ελληνική κοινωνία έχει αυτή τη στιγμή μια εικόνα για την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού της συστήματος. Εάν βοηθήσει το Συμβούλιο να γίνει πιο συγκεκριμένο αυτό το σύστημα, να έχει δείκτες δηλαδή ποιότητας μετρήσιμους πόρους, αυτή τη στιγμή δεν έχει στηριχθεί από το κράτος το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας να έχει ανεξάρτητο κωδικό δικό του, όπως έχει και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, για να μπορεί να έχει κ. Δερμιτζάκη την πλατφόρμα του, τους ερευνητές του, τις βάσεις του και δεν είναι δυνατόν όχι να τα έχουν οι ερευνητές, όταν ο Πρόεδρος του ΚΕΕ τα παίρνει από τον ΟΟΣΑ. Πρέπει να είστε ελεύθερος ως Πρόεδρος του Οργανισμού να έχετε πρόσβαση στην πλατφόρμα, τουλάχιστον εσείς εκ μέρους της ερευνητικής κοινότητας, τουλάχιστον εσείς. Και από εκεί και ύστερα είναι δικό σας θέμα εάν θα δώστε και εσείς τη μάχη μαζί με όλους τους ερευνητές, να έχουν οι ερευνητές στην Ελλάδα τα δεδομένα στα χέρια τους, για να μπορούν να παρεμβαίνουν και να καθοδηγήσουν προτάσεις, απόψεις, σχεδιασμό και των κομμάτων και της Κυβέρνησης και των συνδικάτων και της κοινωνίας ολόκληρης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Παΐζη. Αν καταλαβαίνω καλά τη θέση σας, είναι ότι εν πάση περιπτώσει αυτά έχουν μια βαρύτητα, ας τα συνηγορήσουμε, δεν μπορεί να είναι το κύριο στοιχείο προσανατολισμού των μορφωτικών στόχων και των επιδιώξεων που θέτουμε στη δική μας εκπαίδευση.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Σε καμία περίπτωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μάλιστα. Να δώσουμε λίγο επειδή μιλάμε γι' αυτό το θέμα, το λόγο στην κ. Σοφianoπούλου να προηγηθεί. Αμέσως μετά ο συνάδελφος.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Μία παρατήρηση μόνο, ότι δε νομίζω ότι ο μόνος λόγος που το συζητάμε είναι τα κριτήρια της Λισσαβόνας. Νομίζω ότι ένα ερευνητικό πρόγραμμα που γίνεται στην Ελλάδα εδώ και 9 χρόνια κάτι ίσως έχει να μας πει. Και συμφωνώ απολύτως, το είχα πει και πριν 2-3 συνεδριάσεις, ότι είναι θέμα απόφασης, αν μας ενδιαφέρουν αυτά τα κριτήρια ή όχι. Γιατί κάποια στιγμή έχει δαιμονοποιηθεί λίγο το θέμα του PISA, ούτε είναι απαραίτητο να το ακολουθήσουμε, ούτε απαραίτητο να το απορρίψουμε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος. Κατ' αρχήν μάλλον τα κριτήρια της Λισσαβόνας έγιναν με βάση το PISA και όχι το αντίστροφο. Θα ήθελα να πω το εξής. Θα συμφωνούσα κι εγώ με την άποψη ότι δεν είναι απαραίτητο να ακολουθήσουμε τα κριτήρια του PISA και όλη αυτή τη διαδικασία, υπό την προϋπόθεση ότι έχουμε κάποια άλλα κριτήρια τα οποία τα ακολουθούμε. Δηλαδή εκείνο που εγώ μπορώ να σας διαβεβαιώσω, από μια πολύ μικρή έρευνα που κάνει, ότι ακόμα και σε ζητήματα τα οποία άπτονται της επιστημονικότητας των πραγμάτων, περισσότερο βρισκόμαστε στο ίδιο, αν όχι και χειρότερο επίπεδο, μια που όπως ανέφερε ο κ. Παΐζης αναφέρονται σε ερωτηματολόγια τα οποία έγιναν σε φοιτητές, όλους αυτούς που περάσανε όλα τα φίλτρα και μάλιστα ένα μεγάλο δείγμα φοιτητών Θετικής κατεύθυνσης, Φυσικών, Πολυτεχνείων και φοιτητών θεωρητικής

κατεύθυνσης. Λοιπόν σας πληροφορώ ότι σε ερωτήσεις επιπέδου Γυμνασίου, στοιχειώδεις για μας τους Φυσικούς, είχαμε ποσοστό 50% αποτυχία. Βέβαια παρηγοριά είναι ότι σε αντίστοιχο, πολύ μεγαλύτερο ίσως δείγμα, αλλά περίπου με την ίδια αναλογία αμερικάνικο ποσοστό, το ποσοστό ξεπερνούσε το 70%. Μπορεί να είναι παρηγοριά για μας αυτό. Αλλά αποδεικνύει ότι όλα αυτά που λέμε, μάλλον βαδίζουμε, προς το παρόν τουλάχιστον, τυφλά τελείως, απορρίπτουμε το PISA, απλώς γιατί δεν μας βολεύει, χωρίς να πούμε κάτι άλλο στη θέση του και εφ' όσον το απορρίπτουμε, όχι εμείς, προς Θεού δεν μιλάω για εμάς εδώ, ως πολιτική ηγεσία, η πολιτεία, η κοινωνία, αυτό εννοώ. Έχω μιλήσει και με πρώην υπουργό ο οποίος λέει, αυτό δεν είναι δικό μας, δεν ανταποκρίνεται, δεν έχει σημασία ποιος, στο γραφείο του είμαστε.

Επομένως εγώ θεωρώ ότι το PISA πραγματικά, όπως είπε ο Ν. Παϊζης, είναι ένα πάρα πολύ χρήσιμο εργαλείο, ανεξάρτητα αν θα το ενστερνιστεί κανείς ή όχι, διότι μας δείχνει πού βαδίζουμε, στο βαθμό που αυτό γίνεται σωστά. Και μάλιστα εγώ πάω λίγο περισσότερο, έλεγα ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να έχει φτιάξει και το δικό της εργαλείο, ανάλογο του PISA, το οποίο να το εφαρμόζει στη χώρα μας.

Αλλά εγώ θα ήθελα, επειδή μιλάμε πολύ και για τη βάση δεδομένων, υπάρχει ένα ερωτηματολόγιο, στο οποίο δεν αναφερόμαστε και το οποίο πρέπει να δούμε τα δύο σε συνάρτηση, το ερωτηματολόγιο των διευθυντών. Είναι κλειδί για την κατανόηση και των αποτελεσμάτων. Σας λέω εγώ για παράδειγμα, επειδή είναι ο δικός μου τομέας, οι αποτυχημένες απαντήσεις στον τομέα των Φυσικών Επιστημών, μήπως σχετίζονται με την παντελή έλλειψη εργαστηρίων σε κάποια σχολεία στα οποία υπάρχει; Είναι δυνατόν σε επίπεδο Γυμνασίου, το παιδί να μπορεί να κατανοήσει έννοιες λίγο πιο σύνθετες, χωρίς να τις δει σε εργαστήριο, χωρίς να βάλει τα χέρια του; Αν κοιτάξετε, Κορέα, εκεί είναι γεμάτα τα σχολεία, αρκεί να ανοίξετε ένα site στο internet να δείτε, Φινλανδία; Παντού, ακόμα και Βουλγαρία και Ρουμανία και όλες αυτές τις χώρες, τα εργαστήρια στα σχολεία είναι άριστα και λειτουργούν καταπληκτικά. Είναι ένα από τα πολλά παραδείγματα. Λοιπόν νομίζω ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν έρευνες, όχι μόνο προς την κατεύθυνση της μελέτης των αποτελεσμάτων, αλλά και της συσχέτισης των αποτελεσμάτων με τις αντικειμενικές συνθήκες μέσα στις οποίες λειτουργούν τα σχολεία. Να μην βάλω, υπάρχουν πάρα πολλοί παράγοντες, σας αναφέρω έναν ενδεικτικό.

Δεύτερον, με ενδιαφέρει πάρα πολύ και αυτό, όχι μ' ενδιαφέρει, μάλλον με ενοχλεί πάρα πολύ, κάποια εθνική προσπάθεια η οποία αναλήφθηκε φέτος, να ανέβουμε στην PISA, το άκουσα ότι γίνανε αρκετές προπονήσεις και μάλιστα ως αντίλογος ήταν ότι στη Φινλανδία συνέχεια το κάνουν.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: (Μιλάει χωρίς μικρόφωνο)

X. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν είπα κ. Δερμιτζάκη ότι προέρχονταν κεντρικά, αλλά καταλαβαίνετε ότι μερικές φορές υπάρχει και η εθνική υπερηφάνεια. Εάν το δούμε έτσι, να ανέβουμε για να είμαστε καλά, χαθήκαμε, δεν μας χρειάζεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να ανέβουμε εννοείτε με κατάλληλη προετοιμασία των εξεταζομένων κλπ., με στήσιμο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Βέβαια, έστω και προπόνηση. Καταλαβαίνω υπάρχει το σκεπτικό, που έχουν πει πολλοί καθηγητές ότι τα ερωτήματα του PISA δεν ανταποκρίνονται πλήρως στα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν τα παιδιά μας στο σχολείο. Αυτό το καταλαβαίνω. Αλλά δεν θα κάνουμε ένα μήνα πριν στα παιδιά να τους μάθουμε πώς να απαντάνε σε παρόμοια. 'Η θα αλλάξουμε τα σύστημά μας, ή δεν θα το αλλάξουμε. Αυτή είναι η άποψή μου.

Και εγώ πιστεύω και το απευθύνω προς την πολιτεία, ότι πρέπει να ενθαρρύνει μέσω διαφόρων προγραμμάτων και ευρωπαϊκών, ερευνητική μελέτη του PISA. Υπάρχουν ελάχιστες, υπάρχουν κάποιες διατριβές οι οποίες έχουν γίνει, πέρα από τη δική σας υπάρχουν και κάποιες άλλες, που πιθανόν δεν τις ξέρετε, αλλά νομίζω ότι χρειάζεται πολύ ερευνητική δουλειά, έστω των αποτελεσμάτων τα οποία υπάρχουν, ούτως ώστε να έχουμε στοιχεία και για το θέμα, καλύτερα. Τώρα λέμε γλωσσικός αλφαριθμητισμός, είδατε πόσες ερωτήσεις γεννήθηκαν εδώ. Είναι εύκολο να απαντηθούν από κάποιον ο οποίος δεν το έχει μελετήσει; Τι σημαίνει η «Α» ή «Β» πτυχή του γλωσσικού αλφαριθμητισμού; Τι επιδιώκει το PISA ακριβώς και τι θα θέλαμε εμείς πιθανόν; Γι' αυτό χρειάζονται ερευνητικές προσπάθειες. Ερευνητικές προσπάθειες μπορούν να ενθαρρυνθούν μόνο με τη θέσπιση ανάλογων προγραμμάτων, ή κάποιων κινήτρων εκ μέρους της πολιτείας.

Και βέβαια μας χρειάζεται και η διαχρονική σύγκριση, όχι με την έννοια που είπε η κ. Μπίστα, διότι είναι αδύνατον αυτό να γίνει, αλλά με την έννοια, πώς πάμε από χρόνο σε χρόνο στο θέμα της Φυσικής και σύγκριση σε βάθος, ή στο θέμα του γλωσσικού αλφαριθμητισμού.

Τελειώνοντας θα ήθελα να καταλήξω κι εγώ, ότι εγώ δεν είμαι σίγουρος αν πρέπει να υιοθετήσουμε ή όχι τα κριτήρια του PISA, αλλά για ένα είμαι σίγουρος, ότι πρέπει να βάλουμε κάποια κριτήρια και εμείς, τα οποία πιστεύω ότι σήμερα δεν υπάρχουν. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να παρακαλέσω τον κ. Πρόεδρο του Παιδαγωγικού, ένα λεπτό. Αλλά νομίζω ότι και εμείς δεν πορευόμαστε έτσι με αυτόματο πιλότο, κάποια πράγματα πρέπει να έχουν προσδιοριστεί στα αναλυτικά μας προγράμματα. Αυτό που είπατε για τα εργαστήρια, είναι και η άποψη ότι κάποια μαθήματα δεν πρέπει να γίνονται με εργαστήρια ή αυτά να είναι περιορισμένα, γι' αυτό και δεν γίνονται σε πολλά. Αλλού πάλι, κάποια στιγμή πήγε να επιχειρηθεί, εδώ είναι και ο Φυσικός ο ειδικός, πήγε να επιχειρηθεί να είναι πολύ έντονο το εργαστήριο και υπήρξαν αντιδράσεις. Τέλος πάντων, δεν μπαίνουμε σ' αυτά. Κύριε Πρόεδρε, δηλαδή υπάρχουν αυτά ως μία άλλη αντιμετώπιση, δεν είναι ότι δεν έχουμε κάνει ποτέ μία τοποθέτηση σ' αυτά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Κατ' αρχάς να κάνω δύο διευκρινιστικές παρατηρήσεις. Η μία έχει σχέση με την κατάταξη της χώρας μας στο PISA. Αν δει κανένας τους πίνακες, θα δει ότι μεταξύ 12^{ης} και 27^{ης} θέσης δεν υπάρχει και μεγάλη διαφορά. Αυτό όμως που προβάλλεται συνήθως είναι ότι είμαστε 27^η, δηλαδή μια διαφορά στα 500 της τάξεως των 5-10 μονάδων δεν είναι δα και τόσο θεαματική, ώστε να μας πιάνει μαύρη μαυρίλα ότι είμαστε στην 27^η θέση. Συνήθως βέβαια αυτό προβάλλεται, ότι στις 30 χώρες είμαστε 27^η ή 28^η.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Συγγνώμη που διακόπτω, αλλά δεν υπάρχει κάτι άλλο να προβληθεί.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Να σας πω τι υπάρχει να προβληθεί. Ας πούμε, εάν λέμε αυτό ναι, αλλά να υπάρχει και η άλλη διάσταση, ότι όλες οι χώρες, από ένα σημείο και κάτω βράζουν στο ζουμί τους, δηλαδή ότι είναι περίπου στα ίδια επίπεδα. Και επομένως και 12^η να είμαστε ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πώς το είπατε 12 με;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Με 27. Δεν είναι τόσο θεαματικές οι διαφορές, απλώς το κακό ήταν ότι θα βρισκόμαστε και στη 12^η θέση, για να είμαστε ξέρω εγώ στην 3^η – 4^η θέση, αν έπρεπε να είμαστε, γιατί βάζω και ένα τέτοιο ζήτημα. Άρα λοιπόν, ο Τύπος τι προβάλλει λοιπόν; Ότι στις 30 χώρες είμαστε 27^η, αυτό και μόνο. Το δεύτερο είναι σε σχέση με την ενημέρωση. Σε καμία περίπτωση εγώ δεν υπονοούσα ότι θα πρέπει να ετοιμάσουμε τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς για να απαντήσουν και να έχουμε μία ψεύτικη εθνική καλύτερη και αξιοπρεπή θέση, σε καμία περίπτωση. Αυτό που έλεγα εγώ είναι ότι η εκπαιδευτική κοινότητα είναι παντελώς ενημερωμένη για το τι ακριβώς σημαίνει PISA, υπό την έννοια του τι επιδιώξει το PISA, δηλαδή αν επιδιώκει περισσότερη πρακτικοποίηση των σπουδών, περισσότερες δεξιότητες. Και αυτό που είπα με τους μαθητές, δεν είναι να τους προετοιμάσουμε, αλλά δείχνει το αδιάφορο των μαθητών, ότι δεν έχει σχέση με την εξεταστική διαδικασία. Άρα δεν είναι θέμα να πούμε στον μαθητή, ξέρεις πρόσεχε, είναι PISA, κοίτα να απαντήσεις γιατί θα ρεζιλευτούμε σαν χώρα, αλλά δείχνει ακριβώς την έλλειψη ενδιαφέροντος από την πλευρά των παιδιών, που είναι και περισσότερο ένδειξη του τι δεν γίνεται στο σχολείο για γενικότερους διαγωνισμούς, που μπορεί να είναι το PISA, ή οποιοσδήποτε άλλος διεθνής ή εθνικός διαγωνισμός. Αυτό ήθελα ακριβώς να τονίσω.

Τώρα πάμε στο ουσιαστικό κομμάτι που είναι το εξής. Μιλάμε για εγγραμματισμό που περιλαμβάνει τη γλώσσα και τις επιστήμες Φυσική κυρίως και Μαθηματικά, ή αν πούμε γλωσσικός αλφαριθμητισμός, ή επιστημονικός αλφαριθμητισμός, όποια ορολογία και αν χρησιμοποιήσουμε, στην ουσία σημαίνει ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως και άλλα συστήματα, αλλά κυρίως το δικό μας, πάσχει στον τομέα αυτό. Επομένως η οποιαδήποτε καταμέτρηση σε τέτοιους τομείς, δείχνει τη φτώχεια μας στο ότι δεν έχουμε αντιμετωπίσει ιδιαίτερα προβλήματα, μαθησιακά προβλήματα των μαθητών μας σε σχέση με τη γλώσσα, τα μαθηματικά και τη φυσική, αυτό είναι. Αυτά που τόσες μέρες που κουβεντιάζουμε, αυτά έρχεται να αποτυπώσει το PISA, ανεξάρτητα αν λέγεται PISA ή οτιδήποτε άλλο. Το γεγονός ότι το ελληνικό σχολείο υστερεί κυρίως να αντιμετωπίσει θέματα μαθησιακά και αυτά κυρίως προκύπτουν στους τομείς γλώσσα, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, ακριβώς αυτό είναι και το ζητούμενο και γι' αυτό είναι εκείνο το οποίο μας καλεί η πολιτεία να απαντήσουμε τι πρέπει να κάνουμε προκειμένου να βελτιώσουμε τα ποιοτικά στοιχεία του εκπαιδευτικού συστήματος.

Από την άλλη μεριά είναι γεγονός ότι το ελληνικό σχολείο και αναφέρομαι στην υποχρεωτική εκπαίδευση κατ' ανάγκην, δεν καλλιεργεί

καμιά δεξιότητα στους μαθητές. Είναι δεδομένο ότι και στην Κορέα και σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν εργαστήρια τεχνολογίας, μπορεί να μην λέγονται έτσι, είναι εργαστήρια όμως, ειδικά εργαστήρια που το παιδί μαθαίνει να πιάνει, να φτιάχνει, να εκφράζεται, να, να, χίλια δυο πράγματα τα οποία δεν υπάρχουν στο Δημοτικό Σχολείο καθόλου. Υπάρχουν βέβαια κάποιες πρακτικές ασκήσεις που μας έβαζαν παλιά με την πλαστελίνη οι δάσκαλοί μας, αλλά δεν νοείται αυτό ως δεξιότητα. Κάποια προσπάθεια που έγινε να φτιαχτούν τέτοια εργαστήρια τεχνολογίας στο Γυμνάσιο πριν από καμιά 30νταριά χρόνια κι αυτά δοκιμάστηκαν 2-3 χρόνια και μετά πετάχτηκαν στο καλάθι των αχρήστων. Όσο δε αφορά και φαντάζομαι αυτό εννοούσε ο κ. Τρικαλινός και τα εργαστήρια που υπάρχουν στα Γυμνάσια Φυσικής και Χημείας, τις περισσότερες φορές είναι ακριβώς για να υπάρχουν, δεν αξιοποιούνται.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν σε όλα τα σχολεία πρώτον και δεύτερον, όπου υπάρχουν η συνήθης τακτική είναι να μετατρέπεται σε αίθουσα διδασκαλίας, η εύκολη λύση αν το σχολείο δεν έχει αίθουσα και εν πάση περιπτώσει το γεγονός ότι και οι εκπαιδευτικοί μας πολλές φορές δεν είναι υποχρεωμένοι, ακόμα και αν υπάρχει εργαστήριο, να ασκήσουν τους μαθητές τους σ' αυτό το εργαστήριο, αλλά είναι στη δικιά τους τη θέληση, χωρίς αυτό να απαξιώνει τα πάντα και να σημαίνει ότι πουθενά δεν γίνεται δουλειά, αλλά αναφέρομαι τι γίνεται στα περισσότερα.

Υπάρχει λοιπόν, ένα πρόβλημα εργαστηριακό στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως επίσης και μιας πρακτικοποίησης θα λέγαμε των σπουδών, κυρίως όσον αφορά τα μαθηματικά και τη φυσική. Για παράδειγμα το γεγονός ότι οι μαθητές δεν διδάσκονται γεωμετρία, ενώ ξέρω εγώ ο Ευκλείδης έγραψε ένα βιβλίο που διατηρήθηκε και διατηρείται σε κάποια εκπαιδευτικά συστήματα μέχρι σήμερα και δεν διδάσκονται Γεωμετρία, ίσως πρέπει να απασχολήσει και τους μαθηματικούς, όχι μόνο τους άλλους που διαπιστώνουν ένα έλλειμμα στους μαθητές ως προς τον τομέα της γεωμετρίας. Άρα λοιπόν, μια πρακτικοποίηση υπ' αυτή την έννοια, δηλαδή περισσότερο προς την κατεύθυνση οι μαθητές να είναι ικανοί να απαντούν σε προβλήματα καθημερινότητας θα πρέπει να είναι το ζητούμενο και τα λέω αυτά, ανεξάρτητα το τι θα κάνουμε με το PISA, διότι πιστεύω ότι εάν κάνουμε όλα αυτά που συζητάμε, σίγουρα θα βελτιωθούν και οι δείκτες του PISA.

Φυσικά δεν πρέπει να ακυρώνουμε και τα πάντα, θα ήθελα εδώ να τονίσω ότι τα νέα βιβλία που πήγαν στα δημοτικά και στα γυμνάσια κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση. Δηλαδή έχουν και πάρα πολλά στοιχεία διαθεματικότητας και αυτή είναι η καινούργια έννοια που πέρασε στα βιβλία και διεπιστημονικότητας κατ' άλλους, γιατί εκεί οι όροι είναι λίγο μπερδεμένοι, διεπιστημονικότητας ή διαθεματικότητας. Και βεβαίως η ευέλικτη ζώνη που δημιουργήθηκε στο Δημοτικό έχει αρκετά τέτοια στοιχεία πρακτικοποίησης κάποιων πραγμάτων που θα βοηθήσουν προς τη σωστή κατεύθυνση. Αυτά κ. Πρόεδρε. Και ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή κ. Γκλαβά λέτε ότι, εάν δίναμε μία στροφή, μία κατεύθυνση σε εφαρμογές, πρακτικοποιήσεις, σε δεξιότητες, στο δικό μας σύστημα, στο οποίο τέλος πάντων θα διαμορφώσουμε και θα περιγράψουμε, ήδη έχουμε πλησιάσει τον τρόπο σκέψης του PISA, που

είναι ακριβώς και τέτοιες ιδιότητες που δεν έχουμε τόσο πολύ στο δικό μας σύστημα. Ναι, ξεκινάτε εσείς.

Χ. ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Σε σχέση μ' αυτά που είπε ο κ. Τρικαλινός, κατ' αρχήν στο National Report που είπα ότι θα ξεκινήσουμε και πιστεύω ότι γύρω στον Ιανουάριο ότι θα είναι έτοιμο, θα υπάρχουν και τέτοιοι συσχετισμοί, σχετικά με το ερωτηματολόγιο του Διευθυντή, που έχει να κάνει με τις υποδομές και την επίδοση, είναι μέσα στα σχέδια να γίνει κι αυτό στη μελέτη που έχουμε κάνει. Επίσης αυτό που είπατε σχετικά με τις εθνικές προσπάθειες που έγιναν φέτος για να ανέβουμε στην κατάταξη, το άκουσα κι εγώ αυτό και μάλιστα διαφώνησα ανοιχτά σε μια συνάντηση με τους Συμβούλους, γιατί ακούστηκε, ότι να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να ανέβουμε στην κατάταξη από 28^η, να ανέβουμε 10 θέσεις, άκουσα διάφορα και διαφώνησα πάρα πολύ έντονα, ότι σκοπός δεν είναι να ανέβουμε, αλλά είναι να δείξουμε ακριβώς την πραγματική εικόνα της χώρας μας. Αν είναι η 28^η η πραγματική, να είναι αυτή. Αν για κάποιο λόγο, που μπορεί να είναι ή η αδιαφορία των μαθητών, ή κάτι άλλο, αντί για 28^η είμαστε 26^η, να φανεί και πάλι αυτό.

Και σχετικά μ' αυτά που είπε ο κ. Γκλαβάς ότι ο τύπος προβάλλει την κατάταξη της χώρας, ο τύπος δεν έχει κάτι άλλο, δηλαδή τώρα το Δεκέμβριο του 2010, αν δεν έχει προηγηθεί κάτι άλλο από εμάς, θα δείτε, θα ανακοινώσει ο ΟΟΣΑ τη διεθνή κατάταξη και την άλλη μέρα όλες οι εφημερίδες πάλι θα γράφουν πού είμαστε. Δεν έχει άλλα στοιχεία ο τύπος. Γιατί ναι μεν η βάση δεδομένων υπάρχει και μπορεί οποιοσδήποτε να την πάρει, αλλά στατιστικές αναλύσεις δεν μπορεί να κάνει ο Τύπος. Εμείς πρέπει να δώσουμε καινούργια στοιχεία.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Να κάνω μια παρέμβαση. Απλώς εγώ το είπα για να μην δημιουργείται η εντύπωση σ' εμάς, όχι για το τι θα κάνει ο Τύπος. Ο Τύπος δεν ελέγχεται και καλώς δεν ελέγχεται. Αλλά εμείς όταν λέμε 27^η συνήθως μπορεί να λέμε ότι ξέρετε, ένα δραματικό πράγμα μας χωρίζει από τον 12^ο. Δεν λέω ότι είμαστε καλά ούτε ο 12^{ος}, ούτε ο 27^{ος}, αλλά ακριβώς θέλω να πω ότι αυτές οι διαφορές από ένα σημείο και μετά, είναι σχεδόν μηδενικές από χώρα σε χώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι κ. Τζίμα.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Πρώτα – πρώτα να κάνω μία δήλωση, ότι από κοινού αγωνιζόμαστε με την ΕΣΑμεΑ, με τον κ. Νάστα και τα συμφέροντά μας είναι κοινά. Τα σχολεία φυσικά τα δικά μας δεν μπορούν να μπουν στο πρόγραμμα PISA, είναι φυσικό και επόμενο, αλλά έχουμε το 1/5 των μαθητών επί του συνόλου. Κάνω μια πρόταση και προς το Συμβούλιο εδώ το δικό μας και προς το Υπουργείο Παιδείας ιδιαίτερα προς το τμήμα της Ειδικής Αγωγής, να υπάρξει κάτι ανάλογο με το πρόγραμμα PISA και μεταξύ των Σχολείων της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Αυτό θα έχει αντίκτυπο όχι για να δούμε τη σειρά κατάταξης, αυτό αν δεν ενδιαφέρει τη Γενική Αγωγή μία φορά, εμάς δεν μας ενδιαφέρει καθόλου. Θα έχει όμως αντίκτυπο στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών και στα διαθεματικά, όπως είπε και ο κ. Γκλαβάς πολύ σωστά, στα διαθεματικά ενιαία προγράμματα σπουδών. Κάτι ανάλογο όπως έχουμε στον αθλητισμό.

Ολυμπιακούς Αγώνες – Παραολυμπιακούς Αγώνες. Επίσης κάνουμε και μια πρόταση προς το ΚΕΕ, ξέρω ότι μας καλύπτει, αλλά θα θέλαμε και ως ΕΣΑμεΑ και ως γενικότερα Ειδική Αγωγή να είμαστε και μέσα στο ΚΕΕ, είμαστε διατεθειμένοι να βοηθήσουμε με όσες δυνάμεις έχουμε ως Ειδική Αγωγή πάντα και θα στηρίξουμε εμπράκτως. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως , για να δει κανείς τα προβλήματα και τα θέματα και για να επέμβει, αυτό που κυρίως χρειάζεται, με λογική μιλάω, θα ήταν μια εσωτερική της χώρας αξιολόγηση σ' αυτό το χώρο και με βάση αυτό βαδίζεις. Δεν είναι ανάγκη να πας στο PISA , για να παρέμβεις.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Εννοούσα να γίνουν και οι ανάλογες συγκρίσεις, γιατί καμιά φορά εσωτερικά δεν γίνονται συγκρίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι καταλαβαίνω. Κύριε Παπαντωνόπουλε.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Θα με συγχωρήστε κ. Πρόεδρε να πω κάτι που μπορεί να ακουστεί ως υπεροπτικό, ότι έχω την αίσθηση ότι κάνουμε λόγο περί του αυτονοήτου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συμβαίνει συχνά αυτό ξέρετε γενικά.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Το PISA είναι ας πούμε ένας καθρέφτης. Ο καθένας βλέπει το είδωλό του μέσα, όπως έχει τη δυνατότητα να βλέπει, ούτε η οπτική είναι αντικειμενικοποιημένη. Άλλα πράγματα βλέπει ο καθένας που κοιτάζει στον καθρέφτη. Τώρα νομίζω ότι το να μετατρέψουμε αυτό τον καθρέφτη στον Φαλμεράγιερ του 21^{ου} αιώνα, δηλαδή σε κάποιον που μέσα σε πλαίσια συνωμοσιολογικά έχει αναλάβει να μειώσει το εθνικό μας εγώ, ας πούμε νομίζω ότι αυτό είναι στη σφαίρα του μύθου, που οι Έλληνες διαχρονικά να ζουν. Η πραγματικότητα είναι λιγότερο άνετη. Δεν ξέρω εάν ο καθρέφτης αυτός διαμορφώθηκε για να παραμορφώνει το Ελληνικό είδωλο περισσότερο απ' ότι το Κορεατικό, ή το Αλβανικό, ή οποιοδήποτε άλλο, πάντως η αλήθεια είναι ότι με όποια οπτική, αυτό το είδωλο δεν είναι ευχάριστο. Και αυτό φαίνεται από τις αντιδράσεις τις εκάστοτε διαχρονικά, που έχουν την τάση να λένε ότι φταίει το PISA και όχι εμείς. Μπορεί να έχει και μια βάση αληθείας αυτό, ή μπορεί να εξηγείται δηλαδή αυτό. Το θέμα είναι ότι, εγώ συμφωνώ με τον κ. Τρικαλινό, δεν μπορεί να μην υπάρχουν κριτήρια, δηλαδή δεν μπορεί να μην βλέπουμε τον εαυτό μας σε έναν καθρέφτη, είτε είναι φτιαγμένος με τα κριτήρια του ΟΟΣΑ, είτε είναι φτιαγμένος από άλλους φορείς με άλλα κριτήρια.

Πάντως να σας πω, εγώ δεν εκπλήσσομαι από την κατάταξη της Ελλάδας σε μια διεθνή κλίμακα, αν λάβω υπόψη ορισμένα στοιχεία που οπωσδήποτε αντανakλούν στην εκπαίδευση. Δηλαδή το επίπεδο της ανάπτυξης της χώρας, το επίπεδο της κοινωνικής διαστρωμάτωσης της χώρας, το επίπεδο της κρατικής παρέμβασης στους διάφορους τομείς της δημόσιας ζωής και της πολιτικής και της κοινωνικής, όλα αυτά τα πράγματα δηλαδή από την εμπειρία μου ως πολίτη, δεν μου φαίνονται πολύ διαφορετικά απ' αυτό που βλέπω στο PISA.

Το PISA αντανakλά μια Ελλάδα όπως την ζούμε καθημερινά οι πολίτες της και εκεί υπάρχει η αντίφαση για μένα, ότι ενώ στην

καθημερινότητά μας βλέπουμε αυτά, όταν βλέπουμε το PISA εξανιστάμεθα όλοι και λέμε ότι δεν μπορεί να είναι αυτό. Αυτό είναι.

Τώρα πώς αντιμετωπίζεται αυτό; Η Ελλάδα όσο και αν το θέλει, δεν νομίζω ότι μπορεί να κάνει άλμα και να βρεθεί θέσεις μπροστά εκπαιδευτικά, ενώ παραμένει στην ίδια σειρά κοινωνικά, αναπτυξιακά κλπ. σε μία διεθνή κλιμάκωση που γίνεται όλο και πιο κοντινή μέσα σε συνθήκες της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης. Αυτή είναι η Ελλάδα. Νομίζω ότι εκείνο το οποίο μπορεί και πρέπει να αλλάξει μέσα στην Ελλάδα και επειδή θα το θέλει η ίδια δηλαδή και όχι το διεθνές σύστημα, ούτε ο ΟΟΣΑ, ή ένας αντι-ΟΟΣΑ, είναι να διαμορφώσει δικλίδες μέσα στο σύστημά της, ώστε να μπορεί να το μετράει πιο αντικειμενικά στην εξέλιξή του.

Δεν υπάρχει κανένα σύστημα το οποίο να αποσκοπεί, αυτό έχει λεχθεί κατά κόρον και κατά την άποψή μου, επιτρέψτε μου να πω, είναι βλακεία, ότι επειδή έχει υψηλούς στόχους το εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να ανταποκριθεί στους χαμηλούς του PISA. Δεν υπάρχει κανένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο να μην έχει πρωταρχικό του στόχο την κοινωνική χρήση της σχολικής γνώσης και τη χρήση μετά γνωστικών δεξιοτήτων.

(Διαλογικές Συζητήσεις)

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Μα ποιοι είναι οι διαφορετικοί; Διαφορετικούς χωρίς όμως αυτοί οι διαφορετικοί να συγκεκριμενοποιούνται. Διαφορετικό ως προς εκείνο, ή ως προς εκείνο. Λέμε λοιπόν, ότι επειδή εμείς, για παράδειγμα, μαθαίνουμε παπαγαλία κάποια πράγματα για να μπούμε στο πανεπιστήμιο, δεν μαθαίνουμε να δίνουμε, ξέρω εγώ, ρέστα. Ε, αυτό είναι βλακώδες. Αδιάφορο από το εάν αυτό το αποδεικνύει το PISA, μα και να το αποδείκνυε ο καθένας μας, ή να το αποδείκνυε ένα άλλο PISA, θα έπρεπε να το θεραπεύσουμε. Δεν νοείται δηλαδή Έλληνες μαθητές να μην έχουν τη δυνατότητα μέσα σε πλαίσια παιδείας και πολιτισμού να συναλλάσσονται κοινωνικά στην καθημερινότητά τους. Ένα είναι αυτό. Εάν θεωρούμε ότι αυτό που ο τρόπος ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εσείς από τη γνώση που έχετε, έτσι με μεγάλη πείρα εκπαιδευτικού και στο χώρο της γλώσσας, των φιλολογικών περισσότερο, αυτή την πιο πρακτική προσέγγιση την υπηρετούμε;

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κοιτάξτε, νομίζω ότι δε την υπηρετούμε, αλλά δεν πιστεύω ότι μπορεί να υπηρετηθεί αυτή η πρακτικότητα με μέσα πρακτικότητας. Δηλαδή εφόσον επιμένουμε και για όσο επιμένουμε στη διδασκαλία ενός γλωσσικού οργάνου το οποίο υπόρητα θεωρούμε ήδη γνωστό και ασχολούμαστε μόνο με επικοινωνιακές αποχρώσεις του. Και όχι με τη γλώσσα ως σύστημα λογικής ανάλυσης, όχι με τη γλώσσα ως σύστημα οργάνωσης εννοιών και συλλογισμού. Νομίζω ότι αυτό δεν θα θεραπευτεί. Το να κάνουμε πιο πολύ πρακτική δηλαδή, δεν πρόκειται να λύσει το πρόβλημα. Θα πρέπει να είναι αντιστοιχία ένα προς ένα. Δηλαδή σου μαθαίνω να δίνεις 50 λεπτά ρέστα και εσύ μαθαίνεις να δίνεις 50 λεπτά ρέστα. Όταν πάμε στο 75 πάλι θα υπάρχει κενό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στη γλώσσα ειδικά τα πράγματα είναι λίγο περίεργα, διότι το PISA επιμένει στον επικοινωνιακό χαρακτήρα της γλώσσας, επιμένει πάρα πολύ, διότι αυτό που λέμε να καταλαβαίνεις το κείμενο, είναι η ψυχή της επικοινωνίας, όπως και να παράγεις, να επικοινωνείς και όλα αυτά. Ενώ λοιπόν, αυτός ο στόχος τίθεται και υποτίθεται ότι και στη δική μας εκπαίδευση ο επικοινωνιακός χαρακτήρας στη διδασκαλία της γλώσσας και γενικά στην εκμάθηση, κατάρτηση είναι αυτός, εν τούτοις φαίνεται, δεν το κάνουμε σωστά, δεν έχουμε κατάλληλα βοηθήματα, δεν έχουμε έτοιμο το δάσκαλο, δεν, δεν, δεν επιτυγχάνουμε ένα στόχο, που τουλάχιστον για τη γλώσσα θα έλεγα ότι είναι κοινός. Δηλαδή η καραμέλα η οποία ακούγεται, σε σχέση με τη διδασκαλία της γλώσσας, είναι ο επικοινωνιακός χαρακτήρας τα τελευταία χρόνια. Κάτι δεν πάει καλά στο ίδιο το σύστημα και δεν διαφέρει ο στόχος που έχει τεθεί ειδικά σ' αυτό το χώρο. Αν πάμε στα μαθηματικά ίσως είναι τελείως διαφορετικά τα πράγματα, ή πολύ διαφορετικά, ή λιγότερο, αλλά για εκεί ίσως είναι έτσι.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτό το οποίο εννοούσα μόνο, είναι ότι εάν δεν έχεις επίγνωση της αρχής την οποία υπηρετεί η εφαρμογή, με το να πολλαπλασιάσεις τις εφαρμογές δεν σημαίνει ότι αποκτάς τη μεταγνωστικότητα να εφαρμόζεις. Αυτό λέω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε δίκιο, έχετε δίκιο. Αυτό το ερώτημα που είναι ανοιχτό, δηλαδή τι θέση παίρνουμε, ή εν πάση περιπτώσει πώς το βλέπουμε;

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Θα σας πω αμέσως, γιατί συνάπτεται μ' αυτό που θα πω στη συνέχεια. Το πρόβλημα νομίζω ότι ξεκινάει στο εκπαιδευτικό μας σύστημα από τη γενικότητα και τον μαξιμαλισμό των στόχων των αν αναλυτικών προγραμμάτων. Τα αναλυτικά προγράμματα είναι σχεδόν πανομοιότητα από την 1^η Δημοτικού έως την 3^η Λυκείου και θεωρούν ότι ο μαθητής μαθαίνει τα πάντα. Αυτό λένε τα αναλυτικά προγράμματα, που δίνει βέβαια στην ανεφικτότητά του, τη δυνατότητα σε όλους να μην διδάσκουν και τίποτα, ή να λένε ότι εγώ έκανα εκείνο και όχι εκείνο που έπρεπε. Άρα νομίζω ότι δεν πρόκειται τους στόχους αυτούς να τους απομονώσουμε ποτέ, εάν δεν ξεκινήσουμε από τη στόχευση των αναλυτικών προγραμμάτων, πρώτο και κύριο. Δεύτερον, τα αναλυτικά αυτά προγράμματα πρέπει να διατυπωθούν στη βάση του ελάχιστου απαιτητού. Όχι του μάξιμουμ επιθυμητού όπως είναι τώρα. Και αυτό το ελάχιστο εφικτό θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι το έχουν όλοι οι μαθητές που περνάνε την τάξη. Αλλιώς δεν πρέπει να την περνάνε. Αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Μια κουβέντα μόνο. Είναι αδιανόητο να πούμε σήμερα, εγώ ως μαθηματικός, ή ο κ. Δερμιτζάκης ως φυσικός, ότι έγιναν κατανοητοί οι στόχοι του προγράμματος PISA, είναι αδιανόητο. Εγώ πιστεύω ότι και οι μαθηματικοί που είμαστε εδώ, αυτή τη στιγμή δεν έχουμε κατανοήσει πλήρως το δικό μας το αντικείμενο, δεν έχουμε κατανοήσει πλήρως τι εννοεί, ότι έγινε ένα πείραμα στο Υπουργείο Παιδείας πώς θα κατανοήσει βασικές έννοιες, που είναι δυσνόητες στα μαθηματικά, με επίλυση μαθηματικού προβλήματος. Και είχε τεράστια επιτυχία, δεν γενικεύτηκε, έμεινε εκεί όμως.

Θέλω να σας πω δηλαδή ότι είναι αδιανόητο, οποιαδήποτε προσπάθεια και αν κάνουμε να την συμπληρώσουμε με άλλους στόχους για τα αναλυτικά προγράμματα, να μην ληφθούν υπόψη οι στόχοι του προγράμματος PISA.

Όπως το είπε ο κ. Τρικαλινός και οι άλλοι συνάδελφοι προηγουμένως, είναι σημαντικό όμως να γίνουν κατανοητοί οι στόχοι. Εγώ πιστεύω σήμερα, με μια πρώτη κουβέντα που έγινε, είναι ένα ερέθισμα, θα πρέπει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, θα πρέπει οι επιστήμονες να ασχοληθούν σημαντικά, πάρα πολύ γι' αυτή την ιστορία, όσο τουλάχιστον διαρκεί αυτός ο διάλογος, για να γίνουν κατανοητοί. Πιστεύω ότι πάνω εκεί μπορούμε να χτίσουμε αναλυτικά προγράμματα, αφού συμπληρώσουμε και με άλλους στόχους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή οι γενικοί στόχοι λέτε ότι δεν είναι κατανοητοί;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ακούστε κ. Μπαμπινιώτη, εγώ αυτή τη στιγμή, όσο να προσπαθήσετε μαθήματα να μου κάνετε ιδιαίτερα, δεν θα καταλάβω το πρώτο αντικείμενο, όσον αφορά τη γλώσσα, ποιοι είναι οι στόχοι, δεν θα μπορώ να το καταλάβω. Όπως πιστεύω και εσείς το κομμάτι των μαθηματικών. Είναι πάρα πολύ δύσκολο να γίνουν κατανοητοί οι στόχοι του προγράμματος PISA. Πιστεύω λοιπόν, ότι αυτοί που ασχολήθηκαν και έχουν διαμορφώσει αυτή την πλατφόρμα, έχουν προβληματιστεί, πρέπει να προβληματιστούμε κι εμείς πάνω σ' αυτά, να γίνουν κατανοητοί οι στόχοι και να χτίσουμε πάνω εκεί αναλυτικά προγράμματα, αφού συμπληρώσουμε με άλλους στόχους, όπως είπαμε προηγουμένως, με διαθεματικότητα, ή οτιδήποτε άλλο. Αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Πανάρετος.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ χαίρομαι ιδιαίτερα, γιατί κάνουμε σήμερα μία ουσιαστική συζήτηση για ένα πάρα πολύ ουσιαστικό θέμα, που ξεφεύγει από τα όρια του συγκεκριμένου προγράμματος και μπαίνει στην ουσία, κατά τη γνώμη μου, των προβλημάτων του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Να ξεκινήσω από ένα τεχνικό θέμα. Οι στόχοι του προγράμματος PISA για κάθε γνωστικό αντικείμενο είναι σαφείς και περιγράφονται σε τρεις προτάσεις. Θα παρακαλούσα λοιπόν την κ. Σοφianoπούλου στην επόμενη συνεδρίαση, ή μάλλον καλύτερα με e-mail, να κοινοποιήσει σε όλους, τους στόχους για κάθε γνωστικό αντικείμενο. Τα μαθηματικά λένε ότι αυτό που στοχεύουμε είναι αυτό, αυτό κι αυτό. Η φυσική λένε αυτό, αυτό κι αυτό.

Θα μου επιτρέψτε να κάνω μια τοποθέτηση σε δύο επίπεδα: σε τεχνικό επίπεδο και σε πολιτικό επίπεδο. Στο τεχνικό επίπεδο, χαίρομαι που άκουσα από πολλούς εδώ σήμερα μια πιο θετική άποψη για το πρόγραμμα PISA και γι' αυτές τις διεθνείς πρακτικές, απ' ότι ακούγεται γενικά συνήθως στη χώρα μας. Θα παρακαλούσα αυτούς που έχουν επιφυλάξεις και λένε ότι θα μπορούσαμε εμείς να πάρουμε μία άλλη κατεύθυνση, όχι μόνο να ακούσουν το επιχείρημα ότι δεν υπάρχει τίποτε άλλο αυτή τη στιγμή, αλλά να πάρουν υπόψη τους και κάτι ακόμα. Πώς οδηγηθήκαμε σ' αυτό το πρόγραμμα. Το πρόγραμμα και όλα τα προγράμματα του ΟΟΣΑ, έχουν μία διαδικασία υιοθέτησης η οποία είναι εξαντλητική, θα έλεγα περισσότερο εξαντλητική από τη διαδικασία που ακολουθεί η Κύπρος στο να αναθεωρήσει το εκπαιδευτικό της σύστημα. Υπάρχουν δύο όργανα.

Υπάρχει το τεχνικό μέρος, το κομμάτι το επιστημονικό, που κάνει όλα τα προκαταρκτικά, κάνει προπαρασκευαστικές εργασίες, δοκιμάζει πράγματα και όταν αυτό οδηγηθεί σε ένα συμπέρασμα, αυτό πηγαίνει στην εκπαιδευτική επιτροπή του ΟΟΣΑ. Η Εκπαιδευτική Επιτροπή του ΟΟΣΑ, που αποτελείται από εκπροσώπους όλων των χωρών που συμμετέχουν στον ΟΟΣΑ, πάλι κάνει διάλογο και στο τέλος οδηγείται σε κάτι που υιοθετεί.

Επομένως δεν είναι κάτι πρόχειρο που μπορούμε να πούμε, ότι εντάξει, δεν τα έχουν σκεφτεί πολύ καλά, εμείς θα τα σκεφτούμε καλύτερα. Είναι βέβαια κρίμα, ότι εμείς ως χώρα συνήθως συμμετέχουμε πρόχειρα, είμαστε η μόνη χώρα, αν θυμάμαι καλά την εποχή που ήμουνα εγώ εκπρόσωπος, η οποία αλλάζει εκπροσώπους στον ΟΟΣΑ με τέτοια μεγάλη συχνότητα. Όπως σε πολλά άλλα πράγματα, η εκπροσώπηση στον ΟΟΣΑ αλλάζει με τον Υπουργό συνήθως. Ενώ θυμάμαι τον εκπρόσωπο της Ιαπωνίας, που πήρε σύνταξη την εποχή που ήμουνα εγώ εκεί, ο οποίος ήταν 17 χρόνια εκπρόσωπος στον ΟΟΣΑ, ή 19, ίσως και εκεί να πέρασε τη ζωή του ο άνθρωπος.

Υπάρχει ένα δεύτερο. Και βλέπετε ότι θα φεύγω από τα γενικά και θα μπαίνω και στα ειδικά, αλλά έχουν σημασία, για να δούμε τα προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι αυτοί που πηγαίνουν εκπρόσωποι στους διεθνείς οργανισμούς και όχι μόνο στον ΟΟΣΑ, υπάρχουν ένα σωρό διεθνείς οργανισμοί εκπαιδευτικοί τουλάχιστον, πηγαίνουν και δεν υπάρχει μία συνέχεια. Δηλαδή όταν γυρίζουν πίσω δεν δίνουν ένα report στο Υπουργείο Παιδείας, το οποίο Υπουργείο Παιδείας στη συνέχεια να το διοχετεύσει αυτό το report και να προβληματιστεί η εκπαιδευτική κοινότητα, να αποκτήσει μία γνώση. Μόνο ως εμπειρία θα σας πω, ότι όταν ζήτησα από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας στους Διεθνείς Οργανισμούς, οι οποίοι -για να μην θεωρηθεί ότι κάνω κριτική σε άλλους- είχαν οριστεί από τον Υπουργό με τον οποίο συνεργαζόμασταν, μου είπαν, μα εγώ δεν πάω εκεί γι' αυτό το λόγο. Και τους έδωξα όλους βέβαια, με μία απόφαση έφυγαν όλοι, αλλά δεν νομίζω ότι έχουν αλλάξει πολλά πράγματα, δηλαδή να υποχρεούται ο εκπρόσωπος να πηγαίνει εκεί, να δίνει μία έκθεση και αυτή να διοχετεύεται και να γίνεται γνωστή στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Είναι λοιπόν, όπως βλέπουμε, μία σειρά από πράγματα που χρειάζονται ένα μεγαλύτερο προβληματισμό. Οι Υπουργοί, επειδή εκ των πραγμάτων κι αυτοί αλλάζουν με μία ταχύτητα, η οποία φοβάμαι ότι όσο πηγαίνει γίνεται και μεγαλύτερη και μπορεί να φτάνουμε ήδη σε μία καινούργια μεταβολή, ίσως θα είναι και η πιο ταχεία που έχει εμφανιστεί νομίζω, είναι φυσικό ότι είναι πολύ δύσκολο να παρακολουθήσουν όλα αυτά τα πράγματα, μόνο μία συνάντηση να κάνουν, με όποιους κάνουν, για να μπορέσουν να έχουν μια ενημέρωση, χάνουν τη συνέχεια.

Επομένως είναι πολύ σημαντικό, όπως ελέχθη από πολλούς εδώ, είναι πολύ σημαντικό το τι μπορεί να κάνει το Συμβούλιο, να δώσει μία έμφαση και εγώ θα παρακαλέσω, όσο χρόνο χρειάζεται να ασχοληθούμε μ' αυτό το θέμα, να δώσουμε μία έμφαση για να βοηθήσουμε, ώστε να υπάρξουν κατευθύνσεις που η πολιτική εκ των πραγμάτων θα τις υιοθετήσει, ή θα προβληματιστεί, γιατί όπως είπε προηγουμένως και ο κ. Τρικαλινός σε άλλο θέμα, δεν έχει και κάτι άλλο. Δηλαδή το να διαμορφώνεται η πολιτική του Υπουργείου Παιδείας από τον Υπουργό και από πέντε Συμβούλους του, οι οποίοι μπορεί να ακούσουν το Παιδαγωγικό

Ινστιτούτο, ή το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, ή μπορεί να μην το ακούσουν, δεν είναι αυτή η λύση.

Έρχομαι στο πρακτικό θέμα. Δεν θα συμφωνήσω με την άποψη, ότι 5-10 μονάδες διαφορά είναι ασήμαντη και δεν θα συμφωνήσω για δύο λόγους. Ο ένας είναι ότι αυτές οι διεθνείς αξιολογήσεις έχουν μία πολύ καλά δομημένη πρακτική και τακτική. Δηλαδή το φάσμα της απόδοσης είναι τέτοιο, που δεν είναι σε μία απόλυτη κλίμακα, αλλά είναι σε μία σχετική κλίμακα. Επομένως η όποια διαφοροποίηση μέσα στην κλίμακα αφορά και αναδεικνύει διαφορές, έστω και 5 μονάδων ή 10 μονάδων. Είναι ακριβώς το αντίθετο και εδώ φεύγω λίγο, αλλά έχει σημασία, γιατί σήμερα βγαίνουν τα αποτελέσματα των πανελληνίων εξετάσεων, είναι ακριβώς το αντίθετο απ' αυτό που κάνουμε εμείς. Εμείς με ένα πρόχειρο τρόπο αφήνουμε το σύστημα να τρέχει, όπως τρέχει, πολλαπλασιάζονται κάθε χρόνο οι αριστούχοι, φέτος - άκουσα το πρωί, δεν ξέρω αν είναι έτσι, όσοι παρακολουθούν μπορεί να ξέρουν καλύτερα - φέτος αυξάνεται ο αριθμός των αριστούχων, αυξάνεται ο αριθμός αυτών που έχουν αποτύχει και ενδιαμέσα.

Ένα σύστημα που αποβλέπει κι αυτό είναι τεχνικό θέμα που θα σας πω, στο διαχωρισμό και στη διαφοροποίηση, είτε γιατί θέλει να κάνει εισαγωγή σε πανεπιστήμια, είτε σε οτιδήποτε άλλο, έχει μία τέτοια μεθοδολογική προσέγγιση διαμορφωμένη, ώστε να διαφοροποιεί πραγματικά αυτούς οι οποίοι ασχολούνται, ή αυτούς οι οποίοι εξετάζονται, ή αξιολογούνται. Και δεν είναι τυχαίο, δεν είμαι σίγουρος αν είναι η τελευταία εφαρμογή του PISA, ότι ο Καναδάς, αν θυμάμαι καλά, έπεσε 4 θέσεις με μία διαφορά 12 μονάδων από την προηγούμενη του αξιολόγηση. Αυτό έγινε εθνικό θέμα στον Καναδά, απασχόλησε και τον Τύπο και απασχόλησε και την πολιτική, πανεπιστημιακή, εκπαιδευτική, αλλά και την κοινή γνώμη και ο Καναδάς αμέσως άρχισε να προβληματίζεται γιατί συνέβη αυτό και πώς μπορεί να το αντιμετωπίσει.

Επομένως είναι χρήσιμο και εμείς να προβληματιζόμαστε. Εγώ πιστεύω, το πιστεύω βαθιά, ότι σήμερα η αξιολόγηση αυτή που γίνεται μέσω του PISA δεν εκφράζει τους Έλληνες μαθητές και δεν τους εκφράζει γιατί δεν έχουμε στόχους. Όπως ελέχθη προηγουμένως, ο στόχος δεν είναι σαφής. Αν λέγαμε ότι εμείς θέλουμε να βελτιωθούμε, όπως συμφωνήσαμε στη Λισσαβόνα, δεν είναι κακό να το λέμε, συμφωνήσαμε στη Λισσαβόνα και αφού συμφωνήσαμε καλό είναι να δούμε γιατί.

Και θα σας πω και το εξής και θα κλείσω μ' αυτό. Αυτό είναι το πολιτικό κομμάτι. Ο πολιτικός χώρος τον οποίο εκφράζω δίνει πολύ μεγάλη έμφαση στις διεθνείς αξιολογήσεις και θα δώσει πολύ μεγάλη έμφαση στις διεθνείς αξιολογήσεις. Για να σας δώσω την έκταση της έμφασης που δίνει ο πολιτικός χώρος τον οποίο εκφράζω, πρέπει να σας πω, ότι η πρώτη ενέργεια του σημερινού αρχηγού του ΠΑΣΟΚ όταν έγινε Υπουργός Παιδείας το 1994, η πρώτη ενέργεια, ήταν να ζητήσει αξιολόγηση όλου του φάσματος του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος από τον ΟΟΣΑ.

Γι' αυτό το έφερα το θέμα, όχι για να αναδείξω μια πολιτική, αλλά για να προσπαθήσω, ελπίζοντας ότι σε ένα τέτοιο Συμβούλιο θα δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση χωρίς να έχουμε αυτές τις ανησυχίες και τις φοβίες ότι κάποιος απέξω έρχονται να μας επιβάλουν πράγματα.

Θα σας πω ένα πράγμα το οποίο είναι γεγονός. Είναι γεγονός ότι ο ΟΟΣΑ, ή σε πολλά πράγματα η λογική του ΟΟΣΑ, έχει ως βασικούς

μοχλούς διαμόρφωσης της πολιτικής τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία, όχι όμως γιατί κάποια απ' αυτές τις δυο χώρες θέλουν να επιβάλουν το δικό τους σύστημα, αλλά γιατί, ιδιαίτερα οι Ηνωμένες Πολιτείες, έχουν τόσες αδυναμίες στο εκπαιδευτικό τους σύστημα που θέλουν να αναδείξουν μεθοδολογίες που με ποσοτικοποιημένες μεθόδους, με όποιες αδυναμίες έχουν αυτές οι μέθοδοι, μπορούν να αναδείξουν προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος και να βελτιώσουν το εκπαιδευτικό σύστημα. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κι εγώ. Αγαπητοί, βεβαίως μπορούμε να συζητάμε πάρα πολύ και θα συζητήσουμε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δυο πραγματάκια πολύ απλά. Κατ' αρχάς από τις μέχρι τώρα τοποθετήσεις, έχει φαντάζομαι αναδειχθεί ότι είμαι υπέρ της αξιολόγησης των πάντων και διεθνώς και εσωτερικά κλπ. Πρέπει επιτέλους η χώρα μας να αξιολογεί τα πάντα, διότι χάνονται εκατομμύρια € σε προγράμματα και προγραμματάκια και, και, και χωρίς να αξιολογείται τίποτα στην εκπαίδευση.

Το δεύτερο που θα ήθελα να πω είναι ότι εγώ δεν δικαιώνω αν είμαστε 12^η και 2^η και 3^η να είμαστε στο PISA θα έπρεπε να μας ανησυχεί και να αποτελεί πρόβλημα το οποίο θα πρέπει να το εξετάζουμε εμπειριστακά. Απλώς ήθελα να διασκεδάσω μια εντύπωση, αν θα είμαστε 27^η, πόσο απέχουμε από τον 12^ο, αλλά αυτό το είπα και 12^η να είμαστε και 9^η να είμαστε, αυτό δεν έπρεπε να μας εφησυχάζει, έπρεπε να το ψάχνουμε και να βλέπουμε τι φταίει στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Και το τρίτο και τελευταίο είναι ότι η πρακτικοποίηση τουλάχιστον στη φυσική και στα μαθηματικά, εφόσον τη δεχτεί το Συμβούλιο και την δεχτεί και ο Υπουργός Παιδείας, θα υποχρεώσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να στρέψει τα προγράμματα προς αυτή την κατεύθυνση. Διαφορετικά, όπως ξέρετε οι λογικές των ευχών δεν βγάζουν πουθενά, δηλαδή και εμείς να το διατυπώσουμε γενικώς εδώ και να μην το πάρουμε ως απόφαση συγκεκριμένη, την οποία εφόσον την ενστερνιστεί ο Υπουργός θα μεταβιβαστεί στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν θα επιφέρει αλλαγές εάν δεν γίνει έτσι. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, να ακουστούν οι γνώμες.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Επειδή αναφέρθηκε στη Φυσική και στα εργαστήρια και γι' αυτό είχα ζητήσει και το λόγο προηγουμένως. Και επειδή είμαι μεν εκπρόσωπος του Υπουργού Παιδείας, αλλά προέρχομαι από τις τάξεις των Σχολικών Συμβούλων και με την ειδικότητα του Χημικού και επειδή άσκησα τα καθήκοντα του Σχολικού Συμβούλου για μια 5ετία και είδα και ποια είναι και η κατάσταση των εργαστηρίων κ. Τρικαλινέ. Είναι γεγονός ότι στα Γυμνάσια πράγματι υπάρχουν σχολεία που δεν έχουν καθόλου εργαστήριο φυσικών επιστημών, υπάρχουν σχολεία που έχουν εργαστήρια φυσικών επιστημών, είναι επίσης γεγονός ότι σχεδόν σε όλα τα λύκεια, νομίζω ότι δεν πρέπει να υπάρχει λύκειο στην Ελλάδα το οποίο να μην έχει πλήρως εξοπλισμένο εργαστήριο φυσικών επιστημών σύγχρονο, μα εκεί θέλω να αναφερθώ και νομίζω ότι ήταν λάθος, ενώ κατ' αρχήν ήταν πολύ θετική ενέργεια το να ξεκινήσει δημιουργία εργαστηρίων φυσικών επιστημών, ήταν νομίζω λάθος ότι ξεκίνησε από τα λύκεια κι αυτό που λέω το λάθος, μην το

θεωρήσει κανείς ότι είναι αιχμή για κανέναν, όχι – όχι δεν μιλάω για τα ΕΚΦΕ, μιλάω για τα εργαστήρια φυσικών επιστημών, τα ΕΚΦΕ είναι εκείνα τα οποία υποστηρίζουν, σε μια συνεργασία με το Σχολικό Σύμβουλο, την πειραματική διδασκαλία των φυσικών επιστημών.

Σε όλα τα Λύκεια της Ελλάδας υπήρξε πρόγραμμα για δημιουργία εργαστηρίων φυσικών επιστημών και νομίζω ότι δεν πρέπει να υπάρχει κανένα Λύκειο στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή σήμερα που να μην έχει πλήρως εξοπλισμένο εργαστήριο φυσικών επιστημών. Γιατί δεν λειτουργούν, γιατί δεν λειτουργούν τουλάχιστον στην κλίμακα που θα έπρεπε να λειτουργούν, γιατί αυτό είναι δεδομένο; Διότι έτσι όπως έχουμε δομήσει το σύστημά μας είναι πλήρως εξετασιοκεντρικό, σχετίζεται αυτό που λέω άμεσα με τις εξετάσεις και γι' αυτό, αυτό που είπα προχθές, ότι δεν μπορούμε να δούμε αναμόρφωση του Λυκείου χωρίς να το συνδέσουμε και με τον τρόπο εισαγωγής, είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Όταν γνωρίζουν οι μαθητές, όταν γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί, ότι η διδασκαλία των φυσικών επιστημών στο εργαστήριο δεν θα βοηθήσει παρά ελάχιστα ίσως τις εξετάσεις των μαθητών, όλο αυτό σιγά – σιγά αδρανοποιείται. Γι' αυτό θεωρώ ότι ήταν λάθος που ξεκίνησε από εκεί, από πάνω και δεν ξεκίνησε αυτή η δημιουργία των εργαστηρίων φυσικών επιστημών από το Γυμνάσιο, που υπάρχει μεγαλύτερη άνεση για τέτοιου είδους διδασκαλία. Αυτό ήθελα να πω και δεν σημαίνει ότι διαφοροποιούμαι με τον κ. Τρικαλινό. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το να περιγράψουμε μία, εάν είναι σ' αυτό το σημείο ναί.

ΜΕΛΟΣ: Όλα τα Επαγγελματικά Λύκεια δεν έχει κανένα όχι μόνο οργανωμένο, αλλά ούτε καν ιδρυμένο εργαστήριο φυσικών επιστημών. Κανένα.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Όχι, κάνετε λάθος. Εγώ πήγα, για να φέρω και συγκεκριμένο παράδειγμα, στο τότε ΤΕΕ και νυν ΕΠΑΛ Χαϊδαρίου που ήμουν Σχολικός Σύμβουλος και πήγα και υπήρχαν δύο εργαστήρια τα οποία δεν χρησιμοποιούντο και το ένα ήταν καπνιστήριο, το δε άλλο είχε μετατραπεί.

ΜΕΛΟΣ: Πολύ ειδική περίπτωση.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Είναι θέμα δύο πραγμάτων, τι υπάρχει και τι αξιοποιείται. Ευχαριστώ.

Θέμα 1: Συνέχιση της συζήτησης επί Ενδεικτικού Σχεδίου Προτάσεων του Σ.Π.Δ.Ε. για το εκπαιδευτικό σύστημα (Δομή και Ποιότητα της Εκπαίδευσης)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η περιγραφή όλων αυτών θα μας πάρει πάρα πολύ χρόνο και νομίζω ότι για τα θέματά μας θα σας επαναφέρω κάπου, πώς θα δουλέψουμε. Δεν αμφισβητώ καθόλου, αντίθετα βλέπω ότι είναι πάρα πολύ χρήσιμη και ουσιαστική η συζήτηση που κάνουμε. Ως προς το θέμα το οποίο έχουμε αναγράψει, έχουμε μπει στο θέμα της ποιότητας της εκπαίδευσης, μιλάμε για τα αναλυτικά προγράμματα και έχουμε καταγράψει και έχουμε πει να συζητήσουμε για τις βασικές μορφωτικές ικανότητες που θα θέλαμε, αυτό συζητάμε έμμεσα τώρα δια του PISA.

Λοιπόν, τι θέλουμε να προσδιορίσουμε μέσα απ' αυτή την ποιοτική προσέγγιση που θέλουμε να κάνουμε και να αλλάξουμε στα αναλυτικά μας προγράμματα, να προσδιορίσουμε ως βασικές μορφωτικές ικανότητες που είπαμε, ότι αυτό κυρίως πρέπει να δώσουμε κλπ. Επειδή αυτό έχει ήδη αντιμετωπιστεί σε ένα κομμάτι από το PISA σε όσα πεδία κάλυψε, γιατί δεν εξέτασε όλους τους χώρους, ούτε το τι θέλει να βγάλει η παιδεία. Το PISA εξετάζει κάποιους χώρους γνωστικούς, τι γίνεται με τη γλώσσα, τι γίνεται με τα μαθηματικά, τι γίνεται με τις φυσικές επιστήμες. Δεν πήρε τους μορφωτικούς στόχους γενικότερα. Οι μορφωτικοί στόχοι έχουν περιγραφεί και τους έχουμε εδώ, έχει δίκιο ο κ. Πανάρετος ότι εν πάση περιπτώσει όταν σε μία χώρα, που επισήμως ως χώρα μπαίνει κάπου και δέχεται κάποια πράγματα, εμείς τώρα ως άτομα σε ένα Συμβούλιο πάντοτε έχουμε το δικαίωμα της κριτικής, αλλά πρέπει να θεωρούμε ότι υπάρχει ένας προσανατολισμός τον οποίο πρέπει να τον δούμε. Δηλαδή αυτά που συζητάμε συμποσούνται γενικά σ' αυτό που μας έδωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην πρώτη του ανάλυση, τα αναλυτικά προγράμματα που μας έδωσε, μας παρουσιάζει τους μορφωτικούς στόχους. Πρώτος στόχος είναι η επικοινωνία στη μητρική γλώσσα. Είναι ή δεν είναι στόχος αυτός; Και αυτό δεν λέει το PISA, απλώς το εξειδικεύει και έρχεται και λέει στο επικοινωνία με τη γλώσσα πώς το εξετάζει και τι θα ήθελε, στους δείκτες που θέτει, να εξετάσει περισσότερο. Και είναι το να καταλαβαίνεις, να κατανοείς ένα κείμενο, να απαντάς και με μια μορφή και παραγωγής κειμένου.

Ένα δεύτερο που τίθεται είναι η επικοινωνία σε ξένες γλώσσες, το θέλουμε εμείς ως σύστημα να υπάρχει ή όχι; Θεωρούμε σημαντικό η εκπαίδευση που έχουμε να δίνει μία επάρκεια στις ξένες γλώσσες, ή θέλουμε να σύρεται στα φροντιστήρια και από εδώ και από εκεί, για να μάθει τη γλώσσα και χωρίς καμία πιστοποίηση κλπ. Επανειλημμένως έχουμε πει εδώ, ότι θεωρούμε σημαντικό να μάθει μια ξένη γλώσσα μέσα στο σχολείο και να έχει και πιστοποίηση μάλιστα, έχουμε πει. Είναι επομένως σημαντικός ο στόχος ή δεν είναι; Είναι.

Πάμε στα μαθηματικά. Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και στην τεχνολογία, πάει σ' αυτές τις εφαρμογές και σ' αυτά. Εδώ είναι γενικός ο στόχος, ίσως οι μαθηματικοί το καταλαβαίνουν αυτό καλύτερα από κάποιους άλλους και νομίζω ότι γενικά ανταποκρίνεται περίπου σ' αυτό που λέμε και βεβαίως και σ' αυτό που κάνει το PISA. Μιλάει για μια ψηφιακή ικανότητα, ότι δεν μπορεί να μην έχει μία εξοικείωση πια ο μαθητής με τους υπολογιστές, με όλη αυτή την τεχνολογία και όλα

αυτά τα πράγματα. Μιλάει γι' αυτό που λέμε εμείς οι δάσκαλοι συνεχώς, να μάθεις πώς να μαθαίνεις, τις μεταγνωστικές ικανότητες.

Μιλάει, άλλο θέμα μείζον, για κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη. Αυτά είναι μορφωτικοί στόχοι. Βέβαια έχει και την επιχειρηματικότητα μέσα και την πρωτοβουλία, εντάξει, μπορεί να το συζητήσουμε αυτό. Έχει τη διάσπαση που εδώ έχουμε υπερτονίσει, την πολιτισμική συνείδηση και έκφραση, που είναι σημαντικά για έναν λαό. Αυτοί είναι μορφωτικοί στόχοι που έχουν ήδη τεθεί, που συζητούνται, που απασχολούν τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των χωρών, που πρέπει να τα δούμε κι εμείς, εάν πάνε έτσι.

Και έρχονται οι συνάδελφοι στην Κύπρο, ασχολούνται μ' αυτό το θέμα, έχω μοιράσει επίτηδες αυτά τα κείμενα, για να μπορούμε να τα έχουμε και μπροστά μας και να είναι κάτι που μπορούμε να συμβουλευτούμε. Στην Κύπρο λοιπόν, οι συνάδελφοι αναφέρουν στην σελίδα 18, στην ενότητα «αποστολή της εκπαίδευσης», αυτούς τους μορφωτικούς στόχους τι θέλουμε από τους μαθητές; Να κατέχουν, λέει, ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων από όλες τις επιστήμες -το γενικεύει τώρα εδώ- και να είναι σε θέση: πρώτον, να κατανοούν και να ερμηνεύουν τα φαινόμενα του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντός τους και να τα μεταβάλλουν προς όφελος της κοινωνίας –αυτή η κοινωνική διάσταση. Δεύτερον, να επικοινωνούν ισότιμα και δημιουργικά με τους συνανθρώπους και να διαμορφώνουν τη ζωή τους με τη βοήθεια των επιστημονικών και πολιτιστικών επιτευγμάτων της ανθρωπότητας. Τρίτον, να συνεχίζουν τις σπουδές τους κλπ. Έχουν δηλαδή δώσει κάποια πράγματα που είναι οι στόχοι που θέλουν οι συνάδελφοί μας που μελετούν αυτά τα προγράμματα να υπηρετηθούν μέσα από την εκπαίδευσή τους. Κύριε Ζήσιμε επ' αυτού;

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Ναι, αν μπορώ να έχω το λόγο κ. Πρόεδρε. Απλά να το συνδέσω και με την προηγούμενη συζήτηση και απλά για αυτά που λέτε τώρα αν μπορώ να επισημάνω κάποια πράγματα. Σίγουρα το αν θα συμμετέχει μία χώρα στο PISA είναι καθαρά πολιτική απόφαση. Για την Κύπρο αυτό ήταν ένας στόχος πράγματι, δεν είμαστε στην PISA, όμως από την επόμενη φορά που θα γίνει θα συμμετέχει και η Κύπρος. Τώρα εμείς ως Επιτροπή Αναλυτικών είπαμε από την αρχή ότι όλη η διαδικασία είναι δημόσιο εγχείρημα και αυτό αφορούσε τους γενικούς στόχους της εκπαίδευσης. Αυτά δηλαδή που περιγράφετε τώρα, είχαμε πει ότι είναι φυσικά πολιτική απόφαση, ταυτόχρονα όμως είναι και απόφαση του κάθε πολίτη ξεχωριστά και σ' αυτό έχει λόγο. Γι' αυτό και ξεκινήσαμε από έναν δημόσιο διάλογο για το ποιοι πρέπει να είναι αυτοί οι γενικοί στόχοι. Αυτοί οι γενικοί στόχοι κωδικοποιούνται στους τρεις πυλώνες που λέτε τώρα και κάποιοι, ο ένας πυλώνας είναι ο πυλώνας της έννοιας του πολίτη, τι είναι αυτά τα χαρακτηριστικά δηλαδή που πρέπει ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε και ένα νεολογισμό πολιτότητα. Εδώ οι φιλόλογοι θα είμαστε επιφυλακτικοί.

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Ο δεύτερος πυλώνας αφορά αυτό που έχετε ήδη πει για το σώμα γνώσεων, ένα συνεκτικό σώμα γνώσεων και εδώ έγινε πριν ένα σχόλιο για μινιμαλισμό, περιέχεται μέσα, δηλαδή ως προς το κομμάτι το υλοκεντρικό σίγουρα υπάρχει η μινιμαλιστική προσέγγιση. Τώρα υπάρχει

και μαξιμαλισμός στα αναλυτικά μας προγράμματα, αυτό αφορά όχι την ύλη, εμπεριέχεται στον όρο ανθρωπινό και δημοκρατικό σχολείο, δηλαδή σε ποιους αναφέρονται αυτά τα αναλυτικά προγράμματα. Εκεί αναφερόμαστε σε όλα τα παιδιά και λέμε, ότι αυτό ναι πρέπει να είναι. Άρα οι γνώσεις είναι ο δεύτερος πυλώνας. Και ο τρίτος πυλώνας είναι τα κομβικά προσόντα, οι δεξιότητες κλειδιά που σ' αυτό το σημείο φαίνεται έντονα και μπορεί να είναι πολύ χρήσιμο εργαλείο η PISA, γιατί ακριβώς αρκετά απ' αυτά που αξιολογεί είναι δεξιότητες και γνώσεις που περιέχονται σ' αυτό τον πυλώνα.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Μια ερώτηση εδώ. Μίλησες για δεξιότητες, άρα αναφέρεσαι στην αγγλική λέξη Competence υποθέτω γι' αυτό χρησιμοποιείς και τα κλειδιά. Η κ. Σοφianoπούλου μίλησε για ικανότητες. Να δούμε τι εννοούμε ακριβώς, δεν εννοούμε το ίδιο σίγουρα.

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Competence's είναι ο αγγλικός όρος που χρησιμοποιούμε, το οποίο εμείς μεταφράζουμε ως κομβικά προσόντα. Αυτός είναι ο όρος που χρησιμοποιούμε. Τώρα αυτό που έχει σημασία και είναι αυτό που δουλεύουν τώρα οι επιτροπές που έχουμε ετοιμάσει στην Κύπρο, είναι πώς αυτοί οι γενικοί στόχοι εξυπηρετούνται από τα γνωστικά αντικείμενα; Και εδώ είναι το πρόβλημα που υπήρχε, τουλάχιστον στην Κύπρο, απ' ότι αντιλαμβανόμαστε υπάρχει κι εδώ. Δηλαδή το κάθε γνωστικό αντικείμενο να ανταποκρίνεται σ' αυτούς τους τρεις πυλώνες. Έχω φέρει μαζί μου κάποιες προτάσεις, αφορούν τις φυσικές επιστήμες, αφορούν το θέμα της γλώσσας, αφορούν το θέμα της φυσικής αγωγής, είναι τα τρία αντικείμενα που οι επιτροπές έχουν προχωρήσει σε ένα πολύ σημαντικό επίπεδο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Με τη γλώσσα που είναι κάτι που μπορούμε έτσι ευρύτερα να το παρακολουθήσουμε, πέστε μας, δώστε μας μια ιδέα;

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Δεν είμαι σε θέση τώρα να τα παρουσιάσω, αλλά θα μπορούσαμε να το κάνουμε αυτό, αν επιθυμεί εδώ το Συμβούλιο. Μπορώ να πω όμως ότι ξεκινώντας για το κάθε γνωστικό αντικείμενο, η κάθε επιτροπή παίρνει τους τρεις πυλώνες και λέει, ωραία, πώς αυτό το γενικό στόχο τον εξειδικεύουμε στο γνωστικό αντικείμενο, εκεί έρχεται και η ομαδοποίηση για την οποία έγινε συζήτηση την προηγούμενη φορά. Εδώ μπαίνει και το στοιχείο της μελέτης, του τι συμβαίνει σε άλλα εκπαιδευτικά συστήματα και πρέπει να υπάρχει μια λογική εξήγηση κάθε φορά, γιατί κάτι που μια άλλη χώρα θεωρεί σημαντικό εμείς δεν το θεωρούμε, ή κάτι που εμείς θεωρούμε σημαντικό, γιατί άλλες χώρες δεν το κάνουν. Όχι για αντιγραφή, αλλά για προβληματισμό μπαίνει αυτό το στοιχείο και φαίνεται επίσης σ' αυτή την ανάλυση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Η πληροφόρηση που είχα είναι ότι βασικά τηρήθηκαν αυτοί οι μορφωτικοί στόχοι, έτυχαν μιας επεξεργασίας, εξειδικεύτηκαν κλπ., αλλά αυτά εμπεριέχονται μέσα σ' αυτά τα οποία λέτε, είτε είναι η επικοινωνία, είτε είναι οι ξένες γλώσσες, είτε είναι τα μαθηματικά, όλα είναι μέσα εκεί. Τα έχετε όμως, προς τιμή σας, με τη δουλειά που έχετε κάνει και εξειδικεύσει και προσδιορίσει και όλα αυτά τα πράγματα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Σε σχέση με τα προηγούμενα, που το έχουμε κλείσει το PISA, εγώ θα ήθελα να κάνω δύο προτάσεις επειδή ακούει το Υπουργείο Παιδείας μέσα από το διάλογο. Πρώτον, να γίνει στο Υπουργείο Παιδείας γραφείο για το PISA, γιατί δεν υπάρχει και να πλαισιωθεί με ερευνητές που άκουσα ότι έχουν δουλέψει πάνω σ' αυτό. Και το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας να έχει μία ομάδα ερευνητική, να μην αλλάζουν οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί κάθε δύο χρόνια οι αποσπάσεις τους, γιατί γίνεται πολύ σοβαρή δουλειά. Αυτό για να το κλείσουμε. Έχω βέβαια μια απορία γιατί δεν συμμετέχουν στο PISA οι μαθητές όταν ερωτώνται;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μην μείνουμε άλλο σ' αυτό, έχουμε μεγάλα θέματα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ναι, πάω σ' αυτό που θέσατε, στην Κύπρο κλπ. Αν μελετήσουμε τα προγράμματα σπουδών του '98-'99 και του 2002 τα δικά μας, δεν έχουν διαφορετικούς στόχους κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι πιστεύω κι εγώ.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ακριβώς τους ίδιους. Νομίζω όμως στην Ελλάδα το μεγάλο μας πρόβλημα είναι όταν θα εξειδικεύσουμε, όταν θα συνδέσουμε, αν συνδέσουμε ποτέ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα το σχολείο με τη ζωή. Εργαστήρια τεχνολογίας υπάρχουν στα Γυμνάσια, τα έχουν στήσει Διευθυντές κλπ., πώς λειτουργούν; Όσοι είναι γονείς ξέρουν ότι ετοιμάζουν τις ανεμογεννήτριες στο σπίτι για να πάρουν οι μαθητές πολύ καλό βαθμό. Στα εργαστήρια φυσικής το ίδιο, διότι δεν ζητούνται στις πανελλαδικές εξετάσεις, ήδη το είπαμε. Άρα το θέμα είναι η πράξη. Κι εγώ ένα πράγμα που άκουσα από το PISA και θα επανέλθω για τη γλώσσα. Στο βαθμολογικό κέντρο που ήμουνα Αντιπρόεδρος είχαμε 35% αναβαθμολογήσεις στη γλώσσα. Οι συνάδελφοι συντονιστές, όταν συζητήσαμε στο τέλος για να ανατροφοδοτήσουμε, έκαναν μία πρόταση, να είναι υποχρεωτικά τρεις οι βαθμολογητές στη γλώσσα και να μην πηγαίνει δηλαδή, αν υπάρχουν οι 12 μονάδες, σε αναβαθμολόγηση. Άκουσα ότι στο PISA είναι τέσσερις, γιατί υπάρχει πρόβλημα με την αξιολόγηση της γλώσσας. Είπατε κάτι κ. Πρόεδρε, που είναι κομβικό νομίζω. Εάν διδάσκονται οι μαθητές και αν θεωρείται γνωστή η γλώσσα. Ναι, η μητρική γλώσσα στην Ελλάδα θεωρείται ότι την κατέχουν οι μαθητές, επειδή μιλούν, επειδή είναι η μητρική τους, δύο ώρες είναι στο αναλυτικό πρόγραμμα η γλώσσα, δεν θα συγκρίνω με άλλα μαθήματα φιλολογικά για να μην θεωρηθεί ότι υπαινίσσομαι κάτι. Δύο ώρες διδάσκεται η μητρική γλώσσα στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Μπορείτε μόνοι σας να αντιληφθείτε αν επαρκεί. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ ευχαριστώ. Κύριε Παΐζη.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Εγώ θα επανέλθω λίγο σ' αυτή την ατζέντα και θα αρχίσω να προσθέτω μέσα απ' αυτή τη συζήτηση που είχαμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προτού μπούμε πια στην κυρίως, κύριε συνάδελφε;

B. ΑΝΘΙΜΟΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Θα είμαι σύντομος. Το πρόγραμμα PISA, απ' όσα αναπτύχθηκαν εδώ στην αίθουσα στηρίζεται στα τρία αυτά κριτήρια στα οποία πιστεύω ότι πρέπει να στηρίζεται κάθε εκπαιδευτικό σύστημα. Το αν θα υιοθετούν το πρόγραμμα PISA και πώς θα μεταφερθεί σε κάθε εκπαιδευτικό σύστημα, αυτό δεν είναι αναγκαίο, είναι συμβουλευτικού χαρακτήρα οργανισμού από τον ΟΟΣΑ που προέρχεται. Κατά συνέπεια εφόσον όλοι πιστεύουν ότι τα τρία αυτά κριτήρια καλύπτουν το 80% του γνωστικού πεδίου των μαθητών οι οποίοι καλούνται αύριο να ενεργοποιηθούν ως πολίτες, τότε πρέπει να πάρουμε και εφόσον συμμετέχουμε και υπάρχει δαπάνη γι' αυτό το σύστημα, να πάρουμε τα θετικά στοιχεία απ' αυτό το σύστημα και να προσπαθήσουμε να καλύψουμε τις αδυναμίες που τυχόν υπάρχουν στο σύστημα το υπάρχον. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ. Κύριε Παΐζη.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Λοιπόν, στην κατάταξη των θεμάτων για την ποιότητα της εκπαίδευσης, το πρώτο που είχατε βάλει στα αναλυτικά προγράμματα είχε τις 8 βασικές ικανότητες, εκτός από την επιχειρηματικότητα η οποία έχει μια άλλη διάσταση, νομίζω ότι αυτές είναι δεν συζητιέται κάτι άλλο. Πληροφορικά μόνο να πούμε ωστόσο, ότι για άλλη μια φορά με τη συζήτηση που κάναμε για το PISA, νομίζω ότι δικαιωνόμαστε που λέγαμε ότι θα έπρεπε να έχουμε ξεκινήσει σωστά από την 1^η Δημοτικού. Περιγράψαμε ήδη αν θυμάστε και τα μαθήματα του Λυκείου μέσα από την πρόταση της ΠΟΣΔΕΠ, αλλά αυτή τη στιγμή έχουμε δύο στοιχεία που είναι σημαντικά. Η μετάβαση που γίνεται από το Γυμνάσιο στην Α Λυκείου δεν είναι πάντα αναίμακτη, υπάρχει σχολική διαρροή πολύ σημαντική. Έχουμε κενό στην επαγγελματική εκπαίδευση, στο κομμάτι που φεύγει προς τα εκεί, περίπου 30.000-35.000 παιδιά.

Αλλά το πιο σημαντικό δεν το έχουμε πει και ίσως κι αυτό εξηγεί και την επιμονή και της ΟΙΕΛΕ και της ΓΣΕΕ στα θέματα των κοινωνικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων, που έχει σχέση μ' αυτές τις ικανότητες. Σε μία έρευνα η οποία ανακοινώθηκε από εμάς το Γενάρη του 2008 και δεν στηριζόταν σε δείγματα, ήταν τα στοιχεία της απογραφής του 2001 με αναγωγή, φαινόταν ότι στην καρδιά του εργατικού δυναμικού, του δυναμικού των εργαζομένων καλύτερα, δηλαδή τις ηλικίες 32 με 42, κάποιους τους πιάνει εδώ τους νεότερους, ως προς το πτυχίο, ως προς τις ακαδημαϊκές γνώσεις, ένας στους τρεις Έλληνες αυτής της πληθυσμιακής ομάδας είχε το πολύ τελειώσει τη Γ Γυμνασίου. Δηλαδή την υποχρεωτική εκπαίδευση και ότι αυτή η εικόνα δεν ήταν ενιαία σε όλους τους Νομούς, αλλά υπήρχαν Νομοί με 40% σ' αυτή την κατηγορία, η Βοιωτία, υπήρχαν Νομοί με 45% και άλλοι που είχαν υπερβεί και το 50%. Τι μας ενδιέφερε; Ότι σε μια υποτιθέμενη κρίση -ήρθε- η βάση της εργασιακής πυραμίδας που θα δεχτεί τις μεγαλύτερες πιέσεις και που δεν θα μπορεί το κράτος ακόμα και να θέλει να εφαρμόσει προγράμματα δια βίου, δηλαδή να κάνει όλες αυτές τις διορθωτικές κινήσεις, απαιτούν τουλάχιστον να έχουν οι απόφοιτοι της Γ Γυμνασίου στοιχειώδεις δεξιότητες, να μπορούν να παρακολουθήσουν και κάτι άλλο.

Άρα τα καινούργια αναλυτικά προγράμματα δεν θα πρέπει να έχουν στόχο τόσο το γνωστικό. Είναι πολύ σωστό που από την πλευρά της

Κύπρου ακούμε τουλάχιστον περιορισμό στο 1/3. Το ένα είναι οι ικανότητες, δεξιότητες, το άλλο είναι η γνώση και το τρίτο είναι το κοινωνικό προφίλ, αλλά να είναι πολύ περιορισμένο αυτό το στοιχείο, για να μπορέσουμε να αναδείξουμε τα άλλα. Όχι θεωρητικά, κ. Πρόεδρε, εγώ διάβασα και το κυπριακό κείμενο είναι γενικό και απ' αυτή την άποψη έχετε δίκιο ότι είναι πάρα πολύ κοντά και στο ελληνικό. Εκεί που θα κριθούν τα προγράμματα είναι στο δια ταύτα. Δηλαδή αυτά τα γενικά πώς θα μπορέσουν να γίνουν. Αυτά έχουν ειπωθεί και χρόνια, το Σύνταγμα της χώρας τα λέει ακόμα πιο όμορφα, δηλαδή στο στόχο της παιδείας είναι σαφής και η ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου κλπ. κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παϊζή συγγνώμη, αυτοί οι μορφωτικοί στόχοι που είπαμε, θεωρώ ότι δεν είναι μόνο ικανότητες, μέσα έχει και τις γνώσεις, έχει και την έννοια του πολίτη, αυτά δηλαδή που λέμε.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Απολύτως, εκεί ήθελα να έρθω. Ότι δεν μπορούμε πολλές φορές, γι' αυτό και ρώτησα με ποιο όρο; Γιατί μέχρι το 1997 στην βιβλιογραφία ο όρος που κυριαρχούσε ο αγγλοσαξονικός ήταν το Skills και μάλιστα τα Skills ήταν τόσο καθοριστικά για τη δόμηση των αναλυτικών προγραμμάτων που είχαμε βασικά κλειδιά τα Buicks Skills, τα οποία δομούσαν το αναλυτικό πρόγραμμα, αλλά είχαμε και τα Key Skills, δηλαδή οι δεξιότητες κλειδιά οι οποίες χρησιμοποιούνταν από διαφορετικά. Ολόκληρο το αγγλοσαξονικό σύστημα, επί έτη, με αυστηρότητα είχε δομηθεί πάνω σ' αυτό.

Η δεξιότητα όμως περιέγραφε κάτι που μπορείς να κάνεις σχεδόν με το χέρι, δηλαδή να βιδώσεις τη βίδα. Από τον ΟΟΣΑ και τις έρευνές του μετά το 1998, πάρα πολύ σοβαρές χώρες, μία απ' αυτές η Γερμανία, κατάλαβαν ότι δεν μπορούν με τον τομέα των γνώσεων μόνο, ή των δεξιοτήτων, με την έννοια του Skills που είπα, να δομούν τα προγράμματα και δέχτηκαν να μιλήσουν για κάτι που είναι πιο σύνθετο. Αυτό το σύνθετο, που περιγράφει η λέξη Continnence's που είπες και εσύ Γιώργο και εσύ Χαρά, περιλαμβάνει τρία πράγματα ταυτόχρονα: γνώσεις, στάσεις και αξίες και τα τρία. Δηλαδή να έχεις κάποιες γνώσεις, δηλαδή κάποιες ικανότητες γλωσσικές απαιτεί και γνώσεις, απαιτεί και στάσεις, απαιτεί και αξίες μέσα απ' αυτά τα πράγματα. Άρα το σχολείο πρέπει να περνάει κι αυτά τα τρία. Τότε γίνεται ακόμα πιο δύσκολο. Αλλά νομίζω ότι είναι η ώρα να γίνει αυτό το βήμα, όσο δύσκολο και αν είναι. Να απαντήσω δηλαδή ότι η εφικτότητα αυτή τη στιγμή πιθανότατα να είναι συντηρητισμός. Δηλαδή θα πρέπει να γίνει το βήμα προς τα μπρος όσο και αν τα μηνύματα λένε ότι θα είναι πάρα πολύ δύσκολο να γίνει, γιατί θα πρέπει να ανατραπούν πάρα πολλά πράγματα. Και θέλω να πω ότι ο ορίζοντας για να φτάσουν θα πρέπει πιθανότατα να προσπεράσει ακόμα και τους όρους γλωσσικό, μαθηματικά, επιστήμες.

Και θέλω να σας δώσω ένα πολύ συγκεκριμένο πρόσφατο ερευνητικό δεδομένο. Λέγεται το περίφημο πείραμα της Ουτρέχτης, είναι 1999 με 2000, καλούν μία εταιρεία πληροφορικής να οργανώσει το Δήμο της Ουτρέχτης σε ένα σύστημα πληροφορικής, το οποίο να είναι ανοιχτό στους πολίτες, το ακούμε συνέχεια εδώ, μέσα από το να δέχεται, να εξυπηρετεί, σαν τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, on line μιας πόλης. Και ο Δήμος της Ουτρέχτης έχει ακριβώς την οργανωτική δομή σε τμήματα που

έχουν όλοι οι Δήμοι της χώρας: υπηρεσία εκπαίδευσης, υπηρεσία καθαριότητας, υπηρεσία κήπων, υπηρεσία κλπ. κλπ. Δεν ήταν δυνατόν να γίνει ένα λειτουργικό σύστημα πληροφορικής, διότι εμφανίστηκαν αλληλοεμπλεκόμενα τμήματα και αρμοδιότητες, χαρακτηριστικό που έχει το εκπαιδευτικό σύστημα πάρα πολλές φορές και οι άνθρωποι είπαν, ωραία, προτείνετε μια άλλη λύση. Η άλλη λύση όμως είχε το δύσκολο σημείο ότι κατάργησε όλες τις διευθύνσεις των Δήμων που γνωρίζαμε. Τις κατάργησε, έξι έγιναν οι τελικές διευθύνσεις σ' αυτό τον ηλεκτρονικό Δήμο. Η μία έλεγε, η πόλη του Επιχειρείν, οτιδήποτε είχε να κάνει με την επιχειρηματική δραστηριότητα ήταν συγκεντρωμένο εκεί. Η πόλη που φροντίζει τον πολίτη, οτιδήποτε είχε σχέση με την Τρίτη ηλικία, με την προσχολική ηλικία, με τις Μονάδες Υγείας, με τις Μονάδες των Ηλικιωμένων, όλο ήταν συγκεντρωμένο κάπου. Η πόλη που εκπαιδεύει, οτιδήποτε δηλαδή από πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, προσχολική, δια βίου.

Τι θέλω να πω μ' αυτό; Πιθανότατα δηλαδή ο γλωσσικός στόχος να μην υπηρετείται μόνο από ένα γλωσσικό μάθημα. Για παράδειγμα όταν οι μαθηματικοί διδάσκουμε τη μαθηματική απόδειξη, στην Ευκλείδεια Γεωμετρία του Γυμνασίου, συμβάλουμε στη λιτότητα του λόγου, δεν το έχουμε ποτέ αντιληφθεί και δεν συνεργαστήκαμε ποτέ με το φιλόλογο για να καταλάβουμε ότι και οι δυο εκείνη την ώρα δίνουμε την ίδια μάχη. Ότι ακόμα κι εγώ μπορώ να πω ότι αυτό θα ήθελα λίγο να το μαζέψεις, είναι πολύ χαλαρό γλωσσικά. Αυτό το είπες και πιο πάνω σαν επιχείρημα και εγώ έχω τη δυνατότητα μέσα από την απόδειξη ενός θεωρήματος, σε μια άσκηση, να ζητώ αυτή τη λιτότητα, ίσως πολύ πιο εύκολα απ' ότι ο φιλόλογος όταν αναπτύσσει ένα κείμενο. Αν λοιπόν, ο στόχος μου δεν είχε περιγραφεί εκ ορισμού, ή στους ορισμούς επίσης, αλλάζτε μία λέξη στο μαθηματικό ορισμό, δεν βγαίνει νόημα. Δηλαδή ακόμα και στην έννοια τι είναι ο παρονομαστής; Ο οποιοσδήποτε μη μηδενικός αριθμός, το μη μηδενικός είναι καθοριστικός, βγάλτε το απ έξω, δεν έχει έννοια.

Αν λοιπόν οι στόχοι αναπτυχθούν στο γλωσσικό μάθημα και επανέρχομαι σ' αυτό που είπε ο κ. Παπαντωνόπουλος προχθές και δεν είναι συνολικά ότι εμείς οι φυσικοί, οι χημικοί και όλοι μαζί, μέσα στο γυμνάσιο, όταν υπηρετούμε γλωσσικό στόχο, τον υπηρετούμε ακριβώς σ' αυτή τη διάσταση, όταν κανένας δεν καταλαβαίνει τι λέει το παιδί, καλούμαστε όλοι να πούμε, μπορείς ξανά άλλη μια φορά. Όταν υπηρετείται αυτός ο στόχος και μιλάει ο ένας από την Α Δημοτικού, μαθαίνουν οι άλλοι τώρα, δεν μπορείς να μιλήσεις εσύ, γιατί μιλάει ο Γιώργος, μιλάει η Χαρά, μιλάει η Δήμητρα και πρέπει να καταλάβουν αυτό τον επικοινωνιακό λόγο και όχι αντίθετα αν μιλάει ο ένας, μιλάει στο δάσκαλό του, δεν ακούει κανένας άλλος, άρα δεν μαθαίνει συμμαθητής από συμμαθητή, δεν μαθαίνει δάσκαλος από μαθητή.

Νομίζω ότι αυτοί οι στόχοι είναι λίγο πιο σύνθετοι. Κάθε φορά όμως που τα λέω αυτά σκέφτομαι με πολύ αγάπη τον κ. Γκλαβά που θα μου πει, ωραία, αλλά είναι πολύ ψηλά. Έχετε δίκιο, δηλαδή δεν θέλω να νιώσετε ότι δεν δίνω δίκιο στο ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο, αλλά θέλω αυτό, έστω και ως όνειρο να το καταγράψουμε αυτή τη στιγμή, διότι μόνο με ανατροπή, αυτό δε θα γίνει βήμα – βήμα.

Να σας πω όμως τι μπορεί να γίνει βήμα – βήμα. Η ομοιογένεια του εκπαιδευτικού συστήματος θα προέλθει, αν μπορούμε κάποια στιγμή, όπως και η Φινλανδία να λέμε, σε όποιο σχολείο, Γυμνάσιο να πάτε και

εργαστήριο θα βρείτε και βιβλιοθήκη θα βρείτε και τις ίδιες ειδικότητες να υπηρετούν θα βρείτε και περίπου το ίδιο μάθημα γίνεται. Δηλαδή να διασφαλίζει το Υπουργείο Παιδείας ότι παντού και στα νησιά και στα βουνά κλπ. έχει φτιάξει τις μονάδες του, τις έχει έτσι χωροταξικά τοποθετήσει που να μπορούν να αποδώσουν το μίνιμουμ της υλικοτεχνικής υποδομής, της επάρκειας του επιστημονικού προσωπικού και να υλοποιηθούν αυτοί οι στόχοι. Αυτό ίσως να είναι ο στόχος της επόμενης 5ετίας. Δηλαδή εκεί θα πρέπει να μπουν αυτά τα πράγματα για να φτάσουμε στο σημείο, αν πάτε λίγο πιο κάτω, ο Πρόεδρος μας έχει βάλει και άλλα ερωτήματα. Πείτε και πόσο κοστίζει αυτό το πράγμα. Για να φτάσουμε να πούμε στο πόσο κοστίζει, θα φέρουμε τους κρατικούς προϋπολογισμούς εδώ, να δούμε τι έχουμε δαπανήσει ήδη τα προηγούμενα χρόνια, να είναι οι αντίστοιχες Διευθύνσεις και να δούμε αν η εφικτότητα, η απόδοση δηλαδή που έχει γίνει αυτών των πόρων, είναι σημαντική ή όχι. Έτσι θα έχουμε μια εικόνα, αν όντως αυτό το σχέδιο που συζητάμε είναι δομημένο, είναι υλοποιήσιμο, είναι εφικτό, θα του λείπουν κάποιοι πόροι, αν μπορεί να τους αντλήσει και αν μπορεί να προχωρήσει.

Νομίζω λοιπόν ότι μέσα από τη συζήτηση δύο ημερών που ξεκίνησε από την υποχρεωτικότητα, πέρασε στις δεξιότητες και στις δομές, νομίζω ότι έχουμε περιγράψει ήδη, σύμφωνα και με τα κείμενα τα σημερινά και με τα κείμενα τα παλιότερα και με την εμπειρία του Γιώργη από την Κύπρο, ότι αυτή τη στιγμή αν δεν πάει πάνω σε δεξιότητες, δομημένο πάνω σε ευρύτερα διδακτικά αντικείμενα και όχι τόσο γνωστικά περιορισμένα, πιθανότατα δεν έχουμε κάνει το μεγάλο βήμα. Και εμείς σ' αυτή την κατεύθυνση θα θέλαμε ως Ομοσπονδία να κινηθούμε περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι πάρα πολύ σημαντικά αυτά που λέτε. Αυτά όπως εκφράζονται στους γενικούς μορφωτικούς στόχους που έχουμε του Συμβουλίου, είναι μία σύνθεση αυτών που λέμε;

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Σαφέστατα. Εκτός από την επιχειρηματικότητα, την οποία δεν μπορώ να την ορίσω. Αν μπορούσαμε να την ορίσουμε, ας πούμε το 1960 στην Ελλάδα κάναμε σχολικούς συνεταιρισμούς, αυτό είχε και θετικό στοιχείο μέσα. Γινόταν μέσα σε όλα τα δημοτικά σχολεία της χώρας. Δηλαδή δεν είναι ότι είναι έξω από εμάς να μιλήσουμε, ακριβώς η συλλογικότητα, ο εθελοντισμός, αλλά ταυτόχρονα και ο συνεταιρισμός, το ότι είχε αυτό το παράγω κάτι, το δίνω, δεν είναι έξω από το στόχο της εκπαίδευσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ θέλω να υπενθυμίσω, γιατί κάθισα και τα ξαναδιάβασα προσεκτικά μετά από όλα όσα έχουμε πει, ό,τι το κείμενο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έχει περιλάβει, είδα και το κείμενο της Κύπρου και όλα αυτά, πάρα πολύ ουσιαστικά πράγματα, τα οποία, επειδή τα είδαμε την πρώτη φορά λίγο πιο βιαστικά, ίσως δεν τα εκτιμήσαμε όσο έπρεπε.

Το κείμενο για τα αναλυτικά προγράμματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που μας πρωτοδόθηκε, έχει όλα αυτά που συζητάμε, τα έχει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο περιλάβει. Και μας έχει δώσει και το τι λείπει το Συμβούλιο κλπ., ένα σχολιασμό με τα ελληνικά δεδομένα, ποια είναι τα προβλήματα, τι πρέπει να ξεπεραστεί και βλέπω ότι και η Κυπριακή πρόταση για τα προγράμματα είναι στην πραγματικότητα μία ανάλυση αυτών των ικανοτήτων, δεξιοτήτων, γνώσεων κλπ. που εμπεριέχονται σ'

αυτά που λέει και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο παρακάτω. Δηλαδή θα έλεγα χοντρικά ότι όλα αυτά που συζητάμε, ακόμα και τα κομμάτια σε μεγάλο βαθμό του PISA, έμμεσα αυτά όχι κατά λέξη, εντάσσονται μέσα σ' αυτά. Υπ' αυτή την έννοια είναι ένα παρήγορο μήνυμα, ότι, αν θελήσεις να δεις τα πράγματα ουσιαστικά πιο γενικά, πιο συνθετικά, πιο, θα φτάσεις κάπου σ' αυτά τα πράγματα, τα οποία έχουμε ήδη. Δηλαδή δεν είμαστε σε λάθος δρόμο. Είμαστε στο σωστό δρόμο και μπορούν να βγουν πράγματα με σύνθεση. Κύριε Πρόεδρε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μόνο μια διευκρίνιση για την επιχειρηματικότητα. Αυτό είναι ένα αίτημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης γι' αυτό και περιελήφθη, είναι αυτό που λέγατε να μάθει το παιδί από νωρίς. Όχι εγώ δεν θέλω να πω, έτσι όπως εδώ άρχισε να διαμορφώνεται, ότι ίσως δεν χρειάζεται. Εγώ νομίζω ότι χρειάζεται, υπό την έννοια ότι πρέπει το παιδί από νωρίς να μαθαίνει να σκέφτεται και για θέματα πρακτικής λειτουργίας. Η επιχειρηματικότητα δεν σημαίνει ότι θα γίνει επιχειρηματίας το παιδάκι, αλλά πρακτικά θέματα τα οποία μπορεί να αντιμετωπίσει από το να βοηθάει ας πούμε τον πατέρα του στους λογαριασμούς στο μανάβικο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα αυτό δεν είναι μέσα στις πρακτικές ικανότητες που θα πάρει από τα άλλα μαθήματα, γιατί το λες επιχειρηματικότητα. Η επιχειρηματικότητα έχει ένα βάρος ως λέξη, ως έννοια, που είναι άλλο πράγμα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ίσως η λέξη στα ελληνικά να είναι βεβαρημένη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι κ. Παπαντωνόπουλε.

Κ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω ότι ο όρος είναι αθώος, σε μία κοινωνία η οποία λειτουργεί με κανόνες, γιατί ο επιχειρηματίας έχει μια υπευθυνότητα, έχει ηγετικές ικανότητες, είναι καινοτομικός και πληρώνει το κόστος των λανθασμένων επιλογών του. Στην Ελλάδα η επιχειρηματικότητα είναι βεβαρημένη και μας ενοχλεί ο όρος, γιατί ακριβώς δεν υπάρχει κανονιστικό πλαίσιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και κοινωνική ευαισθησία. Λέω κύριοι συνάδελφοι, ότι επειδή πρέπει βεβαίως να προχωράμε με μία εμβάθυνση στα θέματα και καλώς δουλεύουμε όπως δουλεύουμε, αλλά πρέπει κάπου να προχωράμε και να μην μένουμε σε συζητήσεις, οι οποίες, είναι τόσο μεγάλα αυτά τα θέματα, που μπορεί να μας πάρουν χρόνια, έτσι; Κάποιοι άνθρωποι από εσάς θα μπορούσαν να μιλάνε ατελείωτα μέσα από την πείρα τους, αλλά πρέπει να εστιάσουμε στα θέματα, όχι για να βιαστούμε να δώσουμε πρόταση, αλλά για να βγει κάτι από τη δουλειά μας.

Λοιπόν, όπως τα βλέπουμε εδώ όπου μπήκαμε στα αναλυτικά προγράμματα, στην ποιότητα και όπου έχουμε πολλά ακόμα να κάνουμε, θα μπορούσαμε, πώς το σκέπτεστε, να δηλώσουμε αυτές τις μορφωτικές ικανότητες, τι είπαμε εμείς εδώ παλιότερα; Είπαμε ότι δεν θέλουμε να δώσουμε ένα αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο να είναι απόλυτα δεσμευτικό, να είναι ένας τόμος ολόκληρος κλπ. Θέλουμε να περιγράψουμε τις βασικές μορφωτικές ικανότητες, όχι με πέντε λέξεις βέβαια, αλλά κάπως συνοπτικά,

με συνοχή και συνέπεια και απ' αυτό κάποια στιγμή, εάν συμφωνήσουμε σ' αυτές τις γενικές αρχές, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αύριο, από μια Κυβέρνηση που θα θελήσει να εφαρμόσει αυτό το πρόγραμμα, θα τους δοθεί να κάνουν το αναλυτικό πρόγραμμα, το οποίο μπορεί να πάρει και δύο και τρία χρόνια, δεν ξέρω πόσο θα πάρει, εξαρτάται πόσοι άνθρωποι θα δουλέψουν και το ένα και το άλλο.

Ο δικός μας ρόλος είναι να δώσουμε τις κατευθυντήριες γραμμές και να επιμείνουμε και ,αν θέλετε, να δώσουμε και έναν τρόπο πώς θα τηρηθούν, ότι αυτά δεν είναι ευχές και γενικότητες, αλλά όλα αυτά μπαίνουν μέσα σε συγκεκριμένα μαθήματα. Μακάρι να μπορούσαμε να δώσουμε και ένα δείγμα πώς το εννοούμε αυτό το πράγμα, δεν είναι εύκολο αυτό.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Αν θέλετε ως τρόπο εργασίας, εμείς με βάση τον κατάλογο που έχετε δώσει, εννοώ ως Ομοσπονδία, καταρτίζουμε ένα κείμενο απαντήσεων σε ένα – ένα – ένα απ' αυτά, αυτό δεν σημαίνει ότι φτάνουμε ήδη σε μια πρόταση ολοκληρωμένη, το είπαμε από την αρχή, απαντάμε σ' αυτό τον κατάλογο. Για να απαντήσουμε όμως έχουμε ανάγκη αυτές τις συζητήσεις. Απ' αυτές τις συζητήσεις αναπτύσσεται μια δυναμική, αναπτύσσεται ένας προβληματισμός, ερεθίσματα, τα οποία μας διευκολύνουν ακόμα περισσότερο να κάνουμε τη συζήτηση. Δεν την κάνουμε μόνο εγώ και ο κ. Παπαντωνόπουλος. Και οι άλλοι ερευνητές που είναι μέσα στο κλαδικό Ινστιτούτο συμμετέχουν. Θέλω να πω δηλαδή ότι ουσιαστικά ήδη στο πρώτο κομμάτι, τη δομή της εκπαίδευσης, που σχεδόν το ολοκληρώσαμε, εμείς έχουμε απάντηση. Εάν συμφωνήστε σε ένα τέτοιο τρόπο εργασίας, ότι ο καθένας από εμάς που εκπροσωπεί κάτι, καταθέτει ένα τέτοιο σχέδιο, κλείνοντας την ατζέντα, γιατί κάποια στιγμή θα ολοκληρώσουμε και την ποιότητα της εκπαίδευσης κλπ., τότε σαν επόμενο βήμα θα μπορέσουμε πια να μιλήσουμε για το δέσιμο αυτών των πραγμάτων, την εσωτερική συνοχή, την κλειστότητα του συστήματος δηλαδή που είπα, προκειμένου να μην έχει διαρροές, να λειτουργεί. Αυτό νομίζω ότι θα είναι μια άλλη ιστορία που θα είναι ένα επόμενο στάδιο για να γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό το κάνετε εσείς, αλλά θα το κάνουν άλλοι, ή θα είναι μια μορφή, καλά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το κάνει ούτως ή άλλως.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Το ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η ΠΟΣΔΕΠ εν μέρει το έχει κάνει. Να το αφήσουμε ελεύθερο, απ' αυτούς που μπορούν και θέλουν να το κάνουν, διότι δεν είναι το ίδιο με άλλους φορείς.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Τα κόμματα έχουν ήδη διαμορφωμένη θέση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχουν – έχουν.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κάποια κόμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο περιορισμός που κάνει και τον επιθετικό προσδιορισμό που βάζει και λειτουργεί είναι συνέχεια της σκέψης...

Χ. ΝΑΣΤΑΣ: Εμείς ήδη υποβάλλαμε τις θέσεις μας και θα θέλαμε να δοθούν στα μέλη του Συμβουλίου και θα ήθελα να πω το εξής. Θεωρούμε, επειδή μιλάμε για ποιότητα και για αναλυτικά προγράμματα, εμείς δεν μπορούμε να διαχωρίσουμε αυτό που λέει ο νόμος και που το χωρίζει σε ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Για μας ο όρος αγωγή δεν ισχύει. Δεν μπορούμε τους πολίτες που μετέχουν της παιδείας να τους χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες, σε αγωγίμους και εκπαιδεύσιμους, γιατί αυτό αποτελεί διάκριση. Μιλάμε λοιπόν για ειδική εκπαίδευση, ως ένα κομμάτι της γενικής εκπαίδευσης της χώρας. Και θα θέλαμε παρακαλώ να δοθούν οι θέσεις μας στα μέλη του Συμβουλίου ούτως ώστε να έχουν μια επαφή με τα αιτήματά μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή σήμερα συζητάμε το θέμα της ποιότητας, τα αναλυτικά προγράμματα κλπ. γι' αυτό έδωσα δύο κείμενα τα οποία ήταν άμεσα συνδεδεμένα μ' αυτά που συζητάμε, έτσι; Επειδή η δική σας θέση είναι γενικότερη και αφορά σε πολλά, ή σε όλα, απ' αυτά που συζητάμε.

Χ. ΝΑΣΤΑΣ: Εντάξει, όλα μπαίνουν σαφώς. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ κ. Πρόεδρε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Σίγουρα θα πρέπει να προχωρήσουμε πλέον μετά και τις τοποθετήσεις και τις προτάσεις που έχουν γίνει, αφού δούμε και δύο ακόμη παραμέτρους, για λόγους ισότιμης μεταχείρισης. Δηλαδή δεν μπορούμε να πάμε και να προσδιορίσουμε τα δομικά χαρακτηριστικά π.χ. του Γενικού Λυκείου, αν προηγουμένως δεν έχουμε δει και τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Όπως επίσης και για να ολοκληρώσουμε τα ποιοτικά στοιχεία, πρέπει να δούμε και ένα κομμάτι ακόμη που είναι πολύ βασικό, που είναι στα σχολικά βιβλία. Απλώς το επισημαίνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι η μέθοδος διδασκαλίας, είναι η ύλη, είναι αυτά τα πράγματα που έχουμε πει και τα οποία το ένα δίνει με το άλλο. Σ' αυτά η στρατηγική μας ποια είναι. Είναι ότι πρέπει να διατυπώσουμε θέσεις για το πώς πρέπει να γίνουν. Αυτός είναι ο ρόλος της Επιτροπής, δεν είναι η επεξεργασία, δεν είναι η εφαρμογή, δεν είναι αυτά τα πράγματα, για αυτά υπάρχουν φορείς εντεταλμένοι να κάνουν αυτή την εξειδίκευση. Υπ' αυτή την έννοια, η δουλειά μας εδώ, ο ρόλος μας, είναι διαχειρίσιμοι, έστω και αν έχει δυσκολίες και πολλαπλότητα. Δηλαδή γενικές θέσεις, στρατηγική, αυτά περιγράφουμε. Εδώ ερχόμαστε ως σύμβουλοι στην πολιτεία, άνθρωποι που έχουν σχέση μ' αυτά τα πράγματα, να τους πούμε, ότι για να βελτιώσεις την παιδεία, για να έχεις ένα σωστό εκπαιδευτικό σύστημα, να μπορείς να συμβαδίσεις με άλλα προηγμένα εκπαιδευτικά συστήματα, εμείς σου λέμε ως Επιτροπή, ότι πρέπει να κάνεις αυτό, εκείνο, εκείνο, εκείνο. Η εφαρμογή του πώς θα γίνει αν αποφασίσεις να το κάνεις και όποια κυβέρνηση και όποια πολιτική ηγεσία έχει τους συνεργάτες της και θα το κάνει με τους συνεργάτες της. Κυρία Σπαθάτου.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Πολύ σωστά τα λέτε, αλλά δεν θα πρέπει να γίνει από κοινού η συζήτηση εδώ όπως είμαστε, για την πρόταση ενός φορέα για το θέμα των βιβλίων, για το θέμα του Λυκείου του Γενικού, ενιαίου κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα βγούνε θέσεις τέτοιες. Στη στρατηγική είναι αυτά.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ Θα τα πούμε ποτέ αυτά, γιατί πήγατε στο αναλυτικό πρόγραμμα χωρίς να έχουμε συζητήσει για την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση. Όπως είπε και ο κ. Γκλαβάζ που είπαμε ότι θα την έχουμε για σήμερα. Και για το λύκειο επίσης δεν έχουμε αποφασίσει..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στην ημερήσια διάταξη προηγείται αυτό και μετά έχουμε το άλλο.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Εδώ δεν αναφέρετε αναλυτικά προγράμματα, σήμερα 19 Ιουνίου, αλλά εμείς το συζητούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι λέμε συνέχιση της συζήτησης.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Συνέχιση κάνουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάξτε έχω μια μεγάλη πείρα εγώ σ' αυτό το χώρο.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Οπωσδήποτε έχω δεν έχω καθόλου, ή σχεδόν, αλλά δεν καταλήγουμε πουθενά. Το ξέρω αυτό που λέτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εν πάση περιπτώσει θα τα συζητήσουμε όλα αυτά που λέτε, κι αυτό που λέω γενικές θέσεις, δεν σημαίνει ότι θα συζητήσουμε, γιατί αυτά είναι μέσα στις γενικές θέσεις. Ναι βεβαίως κ. συνάδελφε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Θα ήθελα δύο θέματα να θέσω. Το πρώτο θέμα αφορά αυτό που λέμε αναλυτικά προγράμματα. Η εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, καλώς σύμφωνα με τις οδηγίες, είναι προσανατολισμένη στα αναλυτικά προγράμματα του Λυκείου. Εμείς εδώ στην κουβέντα μας, πέρα από τους γενικούς στόχους ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, όλη η εισήγηση, το πρώτο της κομμάτι αφορά το σύνολο της εκπαίδευσης, απλώς επειδή επανειλημμένα είχε τεθεί ότι το Λύκειο έχει ιδιαίτερα προβλήματα και θα χρειαστεί και εκεί να πάρουμε κάτι συγκεκριμένο, θεωρήσαμε σκόπιμο να εντάξουμε εμβόλιμο στην ουσία κι αυτό το θέμα. Αλλά όλα τα υπόλοιπα αφορούν το σύνολο των προγραμμάτων.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Πρώτο θέμα, λοιπόν, αυτό. Δηλαδή εμείς εδώ πρέπει να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα συνολικά, διότι μπήκαμε και στην PISA, η PISA δεν είναι Λύκειο, η PISA είναι Γυμνάσιο και πριν από το Γυμνάσιο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κάνει απλώς αυτή την εφαρμογή τώρα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν είπα εγώ τίποτε, αυτή τη στιγμή άλλο λέω. Εμείς, λέω, πρέπει να το αντιμετωπίσουμε συνολικά το θέμα, πρώτο θέμα. Και δεύτερον, εμένα θα μου άρεσε καλύτερα όχι η δική σας ιδέα, με συγχωρείτε γι' αυτό, αλλά η ιδέα της Κύπρου, η οποία προσέξτε, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο καλώς ή κακώς σε πολλές περιπτώσεις είναι όργανο κρατικό. Και

εμένα η πολιτική και οι πολιτικοί με έχουν και με έχει συνηθίσει, ότι κάτω από τον ίδιο τίτλο να βάζει διαφορετικό περιεχόμενο. Επομένως εγώ δεν έχω την εγγύηση ότι οι γενικές δικές μας θέσεις θα υλοποιηθούν έτσι όπως εμείς τις επινοήσαμε. Θα βάλουμε το ίδιο καπέλο, δεν λέω ποιος, δεν κατηγορώ κανέναν προς Θεού, αλλά υπάρχει περίπτωση να υλοποιηθούν εντελώς διαφορετικά κάτω από τους ίδιους τίτλους. Γι' αυτό εμένα θα με κάλυπτε περισσότερο η πρακτική της κυπριακής εμπειρίας, η οποία συνεχίζει φτιάχνοντας υποεπιτροπές για την επεξεργασία των αναλυτικών προγραμμάτων, ακόμα και των γνωστικών αντικειμένων, διότι και πάλι λέω δεν έχω κανένα πρόβλημα, αλλά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είναι εν πολλύς κυβερνητικό όργανο, δεν κατηγορώ τον κ. Γκλαβά προς Θεού.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι λάθος αυτό, είναι παντελώς λάθος. Κατ' αρχάς το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είναι Ανεξάρτητη Δημόσια Αρχή. Δεύτερον, απαρτίζεται από ένα προσωπικό το οποίο επιλέγεται με διαδικασίες αντικειμενικές, υπό την έννοια ότι έχουν προσόντα τα οποία σαφώς προσδιορίζει ο νόμος, ότι είναι τα πρόσωπα αυτά διαχρονικά και διακυβερνητικά, δηλαδή δεν έρχονται και παρέρχονται με τις κυβερνήσεις και με τους Υπουργούς, παραμένουν εκεί πάντα στη θέση τους, είναι και σωστά είναι, διαφορετικών ιδεολογικών και πολιτικών αποχρώσεων. Άρα λοιπόν, σε καμιά περίπτωση –και εγώ τουλάχιστον έχω χρόνια στο Παιδαγωγικό– δεν είδα ποτέ με διαφορετικές κυβερνήσεις και με διαφορετικούς υπουργούς να έρχεται από το Υπουργείο μια εντολή την οποία να εφαρμόζει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, άλλωστε είναι γνωμοδοτικό συμβουλευτικό όργανο, δεν είναι αποφασιστικό, την απόφαση την έχει ο Υπουργός Παιδείας. Από εκεί και πέρα ότι πρέπει να μπουν κάποιοι άξονες από το Συμβούλιό μας, οι οποίοι να είναι δεσμευτικοί εφόσον γίνουν αποδεκτοί από τον Υπουργό Παιδείας, είναι δεδομένο. Αλλά ότι θα πάμε εμείς τώρα ως Συμβούλιο να υποκαταστήσουμε θεσμικά όργανα που τα προβλέπει ο νόμος στις λειτουργίες του, αυτό από μένα δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για να δούμε στην Κύπρο πώς γίνεται, δεν είναι υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, από πού περνάνε αυτά τα πράγματα;

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Κατ' ακρίβεια δεν είναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πώς το έχετε εσείς;

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Η Επιτροπή έχει διοριστεί από το Υπουργικό Συμβούλιο κατόπιν φυσικά εισήγησης και του Υπουργείου Παιδείας, έχει ξεκάθαρο όρο εντολής τον καταρτισμό αναλυτικού προγράμματος από την προδημοτική μέχρι ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα έχει και τα αναλυτικά προγράμματα.

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Διατηρεί την αυτονομία της δηλαδή, δεν δέχεται οποιαδήποτε παρέμβαση από το Υπουργείο Παιδείας στην εργασία που θα κάνει. Θα παραδώσει την εργασία στο τέλος των 2-3 χρόνων και είναι θέμα πλέον πολιτικής απόφασης του Υπουργείου πώς και αν θα την εφαρμόσει.

ΜΕΛΟΣ: Υπάρχει Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αντίστοιχο που θα μπορούσε να τα κάνει;

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Υπάρχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην Κύπρο, αλλά υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας, είναι στη δομή του Υπουργείου Παιδείας. Γίνεται σκέψη κ. Πρόεδρε, όμως, το κομμάτι λ.χ. που θα αφορά τη δοκιμαστική εφαρμογή στα σχολεία να γίνει σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Τώρα όμως είναι υπόθεση της Επιτροπής. Οι υποεπιτροπές για τα γνωστικά αντικείμενα στην πραγματικότητα είναι σε επαφή με την δική μας την κεντρική επιτροπή. Έχουν διοριστεί συντονιστές από τον Υπουργό Παιδείας όμως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως ακούμε όλα αυτά που είναι πάρα πολύ χρήσιμα. Κύριε συνάδελφε, κ. Τρικαλινέ, αυτό θα ήταν μία διαδικασία μακράς πνοής και χρόνου, που δεν ξέρω εάν θα είχαμε την –πώς να το πω– και την εντολή και όλη τη δυνατότητα να την φέρουμε εις πέρας, δηλαδή θέλει κάποια χρόνια αυτό το πράγμα, όπως δουλεύουν οι άνθρωποι. Σε πρώτη φάση ο ρόλος μας είναι ένας συμβουλευτικός ρόλος για το τι πρέπει να γίνει στην παιδεία σ' αυτούς τους χώρους που αναφέρουμε. Από εκεί και πέρα, εάν υπάρξει και μία δεύτερη εντολή, ότι εσείς που λέτε τι πρέπει να γίνει, καθίστε και εξειδικεύστε αυτά και δουλέψτε τα κλπ., αυτό είναι κάτι άλλο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε μια τοποθέτηση πάνω στην πρόταση της ΠΟΣΔΕΠ. Συμφωνούμε κι εμείς, ναι – ναι στη δική σας τότε, μακάρι να είναι και της ΠΟΣΔΕΠ. Υπάρχει περίπτωση να καταθέσουμε ένα κείμενο το οποίο να λέει πέντε σωστά πράγματα, σύμφωνα όμως με τη δυναμική που έχει αναπτυχθεί εδώ, εγώ καταλαβαίνω το συνομιλητή μου όταν μου απαντάει. Αυτό το κείμενο μπορεί να γίνει μια πραγματικότητα, μπορεί και να μην γίνει. Ή θα θεωρήσουμε ότι ουσιαστικά το ό,τι γίνει, μετά δεσμεύει αποκλειστικά την εκτελεστική εξουσία, την κυβέρνηση δηλαδή και δεν θα χρησιμοποιηθεί άλλοθι, ότι σύμφωνα με τις προτάσεις του Εθνικού Συμβουλίου κλπ., γιατί έχω δει κάθε φορά που μπερδεύεται η ιστορία, αυτό χρησιμοποιείται σαν άλλοθι.

Σε περίπτωση όμως που χρησιμοποιηθεί έστω και μία φορά το όνομα του Εθνικού Συμβουλίου, πρέπει το τελικό προϊόν στο οποίο θα καταλήξει η Εκτελεστική εξουσία για να εφαρμόσει, να επανέλθει εδώ να έχει και τη σύμφωνη γνώμη μας, ότι αυτό εννοούσαμε. Δεν είναι δυνατόν βέβαια 8-10 φορές να υποκαταστήσουν ολόκληρη τη δομή, την παραγωγική διαδικασία κλπ. κλπ. Η μία λύση είναι αυτή.

Η δεύτερη λύση είναι, αφού αυτοί οι άνθρωποι εδώ έχουν κάποια ιδέα και περιγράφουν μια διαδικασία, σε τακτά χρονικά διαστήματα, τα παραγόμενα στην κατεύθυνση που έχει πει, να μπορούν να έχουν μια πληροφόρηση πίσω, πώς ακριβώς πηγαίνει και αν διαφωνούν να βγουν να το πουν. Διότι αν αυτή τη στιγμή οι προτάσεις που έχει κάνει η ΠΟΣΔΕΠ, ή που έχει κάνει η ΟΙΕΛΕ, χρησιμοποιηθούν ως ένα άλλοθι για κάποια πρόταση, με την οποία εμείς θα διαφωνούσαμε πλήρως για να την υπογράψουμε, τότε είναι πάρα πολύ δύσκολο και γι' αυτό θα γίνουν επιφυλακτικές οι ομοσπονδίες, τα συνδικάτα, γιατί θα ρυθμίσουν και τις σχέσεις μεταξύ τους.

Αν αυτή τη στιγμή είδατε ότι με ένα δελτίο τύπου και με μια ανακοίνωση ήδη δημιουργήθηκαν οι πρώτες τριβές, φανταστείτε να συμφωνήσουμε σε ένα κείμενο, να το φτιάξει η όποια εκτελεστική εξουσία όπως ακριβώς θα ήθελε και να μην είναι κατοχυρωμένο ότι αυτό το Εθνικό Συμβούλιο δεν λέει απλά μια γενική φράση και κατά το δοκούν ερμηνεύεται, αλλά μπορεί να το δομήσει και σε ένα δεύτερο και τρίτο επίπεδο και να βλέπει πώς πηγαίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το να βλέπει πώς πηγαίνει είναι μία διαδικασία και πολύ ουσιαστική. Ένα δεύτερο πράγμα είναι να κάνει το ίδιο αυτή τη δουλειά. Λοιπόν, το να κάνει το ίδιο αυτή τη δουλειά δεν μπορεί, εκτός αν συγκροτήσει ένα πλήθος υποεπιτροπών και βλέπει τη δουλειά των υποεπιτροπών, αυτό κάνει η Κύπρος, δηλαδή το Συμβούλιό τους. Άρα, ή αυτό θα γινόταν με υποεπιτροπές, ένα πλήθος που θα δούλευαν κλπ., ή υπάρχει ένας υπεύθυνος φορέας που μπορεί να το κάνει και που μπορεί, εγώ συμφωνώ με τον κ. Παϊζή, όπως το Συμβούλιό μας, να διατηρήσει μία διαδικασία, έναν λόγο κριτικής, κριτικής με την έννοια κατά πόσο αυτό που παρουσιάζεται συμφωνεί με τις θέσεις οι οποίες έχουν προταθεί από το Συμβούλιο, εφόσον αυτές οι θέσεις γίνουν αποδεκτές. Δηλαδή, εάν φτάσουμε σε κάποιες συγκεκριμένες προτάσεις εναλλακτικές και το Υπουργείο, ο Χ Υπουργός θέσει σε εφαρμογή αυτές τις προτάσεις, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο θα πρέπει να τις εφαρμόσει, να τους δώσει συγκεκριμένη μορφή και εμείς, για να διασκεδάσω την ανησυχία και την επιφύλαξη του συναδέλφου του κ. Τρικαλινού, θα πρέπει να έχουμε έναν λόγο συμφωνίας, διαφωνίας, τροποποίησης, ώστε να είναι σύμφωνα με το πνεύμα, εάν γίνεται μνεία και αναφορά στις δικές μας προτάσεις, διότι το είπατε ήδη, αν πει ο Υπουργός κρατάω αυτό το κομμάτι, αλλά εγώ θέλω εκείνο, εκείνο, εκείνο, τα οποία δεν έχουν σχέση μ' αυτά που λέει το Συμβούλιο, τότε μπορεί να κάνει ό,τι θέλει και δεν έχουμε εμείς κανένα πρόβλημα, θα το αναλάβει η όποια αξιωματική αντιπολίτευση και θα έχει έναν ηγετικό ρόλο τότε, η όποια είπα.

(Διαλογικές Συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κατ' αρχήν είπα η όποια και η κίνηση ήταν προς τα πάνω, έδειχνε προς το Θείο, πώς να δώσει τις λύσεις, αυτό ήταν.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε να πω δυο λόγια. Κατ' αρχήν το Συμβούλιο μας δεν έχει ημερομηνία λήξης, είναι νομικά κατοχυρωμένο και δεν έχει ημερομηνία λήξης, ανεξάρτητα από την παρουσία ημών θα λειτουργεί και επομένως θα πρέπει να είναι σε μια διαδικασία ελέγχου. Γιατί έβαλα εγώ το άλλο θέμα; Διότι πέραν από το πώς θα πει κανείς τη δουλειά του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, υπάρχουν μια σειρά φορείς, οι οποίοι δεν συμμετέχουν και οι οποίοι έχουν και πρέπει να έχουν, σημαντικότερο λόγο. Οι επιστημονικές ενώσεις για παράδειγμα πρέπει να έχουν σοβαρό ρόλο για τα αντίστοιχα προγράμματα, στη βάση βέβαια των προδιαγραφών, με ποιο μηχανισμό αυτοί θα λειτουργήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συμφωνούμε και καλώς το θέτετε και νομίζω ότι εδώ συγκλίνουμε, ότι αυτές οι επιστημονικές ενώσεις, είτε είναι οι Φυσικοί, είτε

είναι οι Μαθηματικοί, είτε οι Φιλολόγοι, είτε δεν ξέρω, αυτοί θα μπορούσαν επίσης να έχουν λόγο, είτε με τη μορφή προτάσεων στην υλοποίηση αυτών που λέμε, είτε κριτικής σ' αυτά που θα μας έρθουν, πρέπει να έχουν έναν λόγο. Τώρα στο να καθίσουν να συντάξουν αυτά ως φορείς, δεν νομίζω ότι έχουν θεσμικό ρόλο να το κάνουν.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια προσθήκη αν μπορώ να κάνω. Κατ' αρχάς κύριοι συνάδελφοι και τα προγράμματα, όταν γίνονται ομαδικά, με την έννοια δηλαδή όταν όλα τα προγράμματα αλλάζουν μαζί και όχι ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν έχει τους εκατοντάδες ανθρώπους που θα χρειαζόντουσαν για την αναμόρφωσή τους, τότε κάνει ένα μητρώο στο οποίο καταγράφονται πανεπιστημιακοί και άλλοι εκπαιδευτικοί φορείς, από τους οποίους καταρτίζονται ομάδες και επιστημόνων και ειδικών στα προγράμματα σπουδών και φτιάχνουν αυτά τα προγράμματα. Ένα αυτό. Τότε καλούνται και οι επιστημονικές ενώσεις. Αλλά για παράδειγμα οι Επιστημονικές Ενώσεις των Μαθηματικών και των Φυσικών δεν επιθυμούν την πρακτικοποίηση των σπουδών. Λέω ένα παράδειγμα. Επομένως υπ' αυτή την έννοια, ένας άλλος φορέας, ίσως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ο οποίος θα πάρει την εντολή, με την καλή έννοια, ότι πρέπει να πρακτικοποιήσετε τα προγράμματα σ' αυτά τα αντικείμενα, αυτό πρέπει να έχει και την ευθύνη για να το κάνει. Διότι διαφορετικά, αν το κάνουν οι Ενώσεις, οι οποίες έχουν διαφορετική φιλοσοφία και δεν δεσμεύονται έναντι ουδενός, δεν μπορεί να επιτευχθεί αυτό το πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, τι προτείνετε για το θέμα των αναλυτικών προγραμμάτων, των βασικών στόχων, αυτά που είπαμε ότι συζητούμε διαδικαστικά; Κύριε Παΐζη τι εισηγείστε, επειδή ξεκινήσατε να το πείτε;

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Στο κομμάτι της ποιότητας της εκπαίδευσης νομίζω κάποια θέματα έχουν ήδη απαντηθεί και από προηγούμενες συναντήσεις. Παραδείγματος χάρη προτρέχω να πω, βαθμοί ελευθερίας του δασκάλου εκ των ων ουκ άνευ, από την 1^η Δημοτικού και προς τα πάνω, αλλά στοχευμένα. Ξέρουμε δηλαδή σε πιο συγκεκριμένο σημείο πρέπει να είναι. Νομίζουμε ότι αυτό είναι ένα κίνητρο και απελευθέρωση του δασκάλου και πρέπει να υπάρχουν. Για τις ικανότητες που είναι το πρώτο – πρώτο, έχουμε απαντήσει. Το δεύτερο, ότι γίνονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις, εννοούμε στοχευμένα πράγματα υποθέτω, τα οποία είναι είτε με τη μορφή project, είτε με τη μορφή της ευέλικτης ζώνης, η οποία είναι μια θεματική ολόκληρη. Εδώ κρατάμε μια επιφύλαξη στο να το περιγράψουμε λίγο καλύτερα ο καθένας μέσα από τις προτάσεις τις δικές του. Ήθελα να αναφερθώ λίγο στον ορισμό «Υποχρεωτικών και Επιλεγόμενων Μαθημάτων», που είχαμε κάνει συζήτηση στο Λύκειο. Νομίζω ότι εδώ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κατ' αρχήν αν πρέπει να υπάρχουν.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Πρέπει να υπάρχουν, δηλαδή δεν το συζητάμε. Δηλαδή να πω ότι η μετάβαση από βαθμίδα σε βαθμίδα πρέπει να σπάει λίγο και την πλήξη, δηλαδή πρέπει να έχει ένα στοιχείο έκπληξης για το παιδί το ότι έφυγε από το Γυμνάσιο και πάει στο Λύκειο. Κι αυτό δεν είναι μόνο γιατί

μεγάλωσε, δηλαδή να βλέπει και μια άλλη κοινότητα που λειτουργεί με έναν διαφορετικό τρόπο. Και νομίζω ότι απ' όλα τα ερευνητικά δεδομένα, ξέρουμε ότι όσο προχωράμε μέσα στις εκπαιδευτικές βαθμίδες μειώνεται το καθοδηγητικό και αυξάνεται η ελευθερία επιλογών. Το ίδιο να κάνουν και τα πανεπιστήμια, το ίδιο να κάνουν, να δώσουν δηλαδή και έχουν προσαρμόσει με τα Μόντουλα κι αυτά τις δυνατότητές τους. Λοιπόν νομίζω ότι δεν μπορεί να μπει ξαφνικά κάποιος στα Μόντουλα του πανεπιστημίου, αν δεν έχει περάσει τουλάχιστον από μια βαθμίδα που να μπορεί να επιλέξει ένα – δυο μαθήματα. Υπαρκτό το θέμα, το είπατε κ. Μπίστα, το είπε και ο κ. Γκλαβάς, πώς ρε παιδί μου, έτσι ξεκίνησε και η μεταρρύθμιση Αρσένη, με 18 επιλογές και καταλήξαμε να λένε, τις εξής δύο έχουμε στο σχολείο μας, γιατί αυτό το εκπαιδευτικό προσωπικό έχουμε.

Ναι εδώ θα υπάρχει μια αρχή την οποία θα πρέπει να την πούμε, διότι δεν απευθύνεται πλέον στην εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά απευθύνεται στην εκτελεστική εξουσία. Εάν καταλήξουμε ότι πρέπει να γίνει κάτι, εάν θα πούμε δηλαδή υποχρεωτικό νηπιαγωγείο ολοήμερο, θα έχει εστιατόριο και κοιτώνα. Δεν μπορεί να το κάνει, δεν υπάρχουν οι πόροι; Δεν θα το εξαγγείλει. Δηλαδή νισάφι πια να ανακοινώνονται πράγματα τα οποία δεν μπορούν να υλοποιηθούν έτσι ακριβώς όπως περιγράφονται.

Το να πρέπει αυτή τη στιγμή να γίνει εθνική προτεραιότητα, παραδείγματος χάρη το θέμα της εκπαίδευσης, νομίζω ότι είναι κοντά, ακριβώς λόγω των συγκυριών. Όσοι μπορούμε και διαβάζουμε τα μηνύματα, ξέρουμε ότι πέντε χρόνια πριν δεν μπορούσαμε να την κάνουμε αυτή την κουβέντα. Αυτή τη στιγμή κάτι σημαίνει. Αυτό θα το πούμε όλοι, από όποια θέση και αν προερχόμαστε, από όποια ιδεολογία και αν προερχόμαστε, στους αποδέκτες με το όνομά τους, θα γίνει επένδυση στην εκπαίδευση και αυτή η επένδυση θα πρέπει να προβλέπει μερικά πράγματα, όχι σπατάλη, επένδυση όμως.

Μαθήματα επιλογής πρέπει να έχει το Λύκειο; Πρέπει. Πόσα πρέπει να είναι; Ε, δεν θα είναι 18. Θα πρέπει να είναι της τάξης που περιγράψατε κ. Τρικαλινέ, 4 μαθήματα. Μπορούν; Κάποια απ' αυτά, οι υπάρχουσες ειδικότητες. Εάν υπάρχουν κάποιες που λείπουν, θα βρει τρόπο το κράτος να μην λείπουν. Και τελειώνει αυτή η ιστορία. Νομίζω λοιπόν ότι το θέμα υποχρεωτικότητα και επιλεγόμενα είναι μία διαδικασία η οποία, για να φτάσουμε στα Μόντουλα του Πανεπιστημίου, θα πρέπει κάποια στιγμή να το συναντάς και κάπου αλλού, είτε στην Α Λυκείου να ξεκινάμε, μετά να αυξάνει στη Β και να πάμε στη Γ, αλλά εδώ έχουμε απαντήσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αναδείχθηκε από όλες τις προτάσεις.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Από παντού. Φτάνω στη ζώνη Πολιτισμού και θα μου επιτρέψτε να κάνω και μια αναφορά στο προηγούμενο, που ήταν η δομή της εκπαίδευσης, γιατί εδώ υπήρχε ένα bullet που έλεγε, θα υπάρχουν κύκλοι; Θα τονώσουμε την τεχνολογική εκπαίδευση; Θα έχουμε ενιαίο Λύκειο; Θα έχουμε πιλοτικά σχολεία; Εκεί ακούστηκε κάτι για τα κλασικά λύκεια κλπ. το έχω ξανά ακούσει. Νομίζω ότι η άποψη στην οποία και εμείς συμφωνήσαμε και η ΓΣΕΕ, του κ. Τρικαλινού, μιλούσε για ενιαίο Λύκειο, δηλαδή μιλούσε για έναν τύπο Λυκείου, ο οποίος οδηγεί σε εξετάσεις και μιλούσε και για ένα επαγγελματικό Λύκειο, το οποίο παρεμπιπτόντως έχει φτιαχτεί μ' αυτές τις προδιαγραφές, είναι ένα ακριβό σχολείο, το οποίο έχει τα εργαστήριά του

μέσα και δεν διανοείται πλέον σήμερα κάποιος να φτιάξει ένα ΕΠΑΛ το οποίο να μην έχει τα στοιχειώδη. Το ίδιο θα γίνει και με τις επαγγελματικές σχολές, με τις ΕΠΑΣ, όταν θα κάνουμε τη συζήτηση για την επαγγελματική και την τεχνολογική εκπαίδευση, νομίζω ίσως θα είμαστε πολύ κοντά στο κλειδί που υπαινίχθηκα από την πρώτη μέρα, ότι η λύση ήταν σαφής για το σύστημα της εισαγωγής. Ζώνη Πολιτισμού. Είπατε κάτι για τη Γεωμετρία, να πούμε μια ακόμα αλήθεια. Δεν είναι ότι η Γεωμετρία δεν διδάσκεται στα σχολεία μόνο, είναι ότι δεν διδάσκεται στα πανεπιστήμια. Εγώ δεν έχω διδαχθεί Γεωμετρία μέσα στο Μαθηματικό και έχω τελειώσει καλό Μαθηματικό, της Πάτρας. Δεν υπάρχει ένα Μαθηματικό Τμήμα στην Ελλάδα το οποίο να κάνει έστω την Ευκλείδεια τιμώντας τον Ευκλείδη. Διδάσκουμε όλοι με όση γεωμετρία ξέρουμε από τους δασκάλους μας στα Γυμνάσια εκείνης της εποχής.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι, υποτίθεται ότι αυτά τα ξέρουμε από το σχολείο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ναι ακριβώς.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Μπαίνω μέσα και τους λέω Θεώρημα τριών καθέτων στη φυσική που μας χρειάζεται ...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Μην τους πείτε τον κύκλο των εννέα σημείων του Όιλερ, διότι ανήκει στη δικιά σας γενιά, η δικιά μου τον έχει αποχαιρετήσει ανεπιστρεπτή. Το ίδιο λάθος όμως γίνεται στις παραγωγικές σχολές της εκπαίδευσης. Εμείς θέλουμε οι δάσκαλοι να μαθαίνουν τα μαθηματικά που θα διδάξουν. Δεν θέλουμε να πηγαίνουν τι είναι παράγωγο και το τριπλό ολοκλήρωμα πιο κάτω, γιατί αυτό δεν έχει νόημα. Θα διδάξουν παιδιά στην ύλη του δημοτικού, να του αναλύσουν όσο το δυνατόν περισσότερο, να αναλύσουν ακόμα και τα θέματα, αλλά είναι λάθη τα οποία γίνονται και μέσα στα πανεπιστήμια. Όταν εντοπιστούν από τις εκπαιδευτικές κοινότητες, το κράτος λέει δεν μπορώ να παρέμβω μέσα στην ύλη των πανεπιστημίων. Υπάρχει πρόβλημα και το πρόβλημα είναι πάρα πολύ σημαντικό. Αν αυτά τα προβλήματα λυθούν, αν εξηγήσουμε δηλαδή στους συναδέλφους των παιδαγωγικών τμημάτων, ότι Καβάφης δεν διδάσκεται στο δημοτικό σχολείο και η ανάλυση της ποίησης θα γίνει σε κείμενα εξίσου σημαντικά και αξιολογικά, τα οποία να διδάσκονται μέσα στο δημοτικό, τότε θα βοηθήσουμε περισσότερο τους δασκάλους.

Ο πολιτισμός όμως και το είπατε και στην προηγούμενη συνάντηση, ως μου επιτραπεί αυτή η ιδιαίτερη ευαισθησία, δεν είναι ζώνη. Διατρέχει όλο το πρόγραμμα το αναλυτικό, για την ουσία ανατρέχει ολόκληρη την καθημερινότητα της σχολικής κοινότητας. Είναι στάση, είναι τρόπος συμπεριφοράς, είναι και ενασχόληση με τις τέχνες, αλλά είναι και η ενασχόληση με τις επιστήμες. Έχουμε τη χαρά δηλαδή να μιλάμε με τη γλώσσα μας για αυτό τον όρο, μιλώντας για πολιτισμό στον οποίο συμπεριλαμβάνεται και όσα το ανθρώπινο χέρι και το ανθρώπινο μυαλό έχει φτιάξει. Δεν έχουμε δηλαδή διαφορά ανάμεσα στο Culture και στο Science, εμείς με μια έννοια τα αλλάζουμε όλα μαζί. Αλλά τι μας λείπει τώρα στη δική μας σχολική πραγματικότητα; Έχουμε μία σοβαρή έλλειψη, της καλλιέργειας, που έχει σχέση με τέχνες, με το ένα, με το άλλο. Αυτά λοιπόν πρέπει συνειδητά να τα υπαγορεύσουμε να μπουν αυτά τα πράγματα.

Τώρα εκεί θα το εποπτεύσουμε, γιατί όπου και να το πούμε κ. πρόεδρε, δεν θα μας πει κανείς να μην μπει

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε δίκιο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Το θέμα είναι, γιατί υπάρχει και στα προηγούμενα, γιατί δεν μπήκε, γιατί αυτό δεν πρέπει να γίνει μάθημα, δεν πρέπει να γίνει εξετάσεις, δεν πρέπει να γίνει βαθμός, πρέπει να είναι ατμόσφαιρα, πρέπει να είναι πνεύμα, πρέπει να είναι βασικό στοιχείο της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης των δασκάλων από όποια ειδικότητα και αν προέρχονται. Νομίζω ότι εκεί θα κερδηθεί το σύστημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι το ένα επίπεδο, το άλλο είναι η πραγματικότητα η σχολική. Θα μιλήσεις για μουσική, θα μιλήσεις για θέατρο; Θα πείτε ότι υπάρχει ήδη το μάθημα της μουσικής. Δεν είναι ακριβώς όμως αυτό.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Όχι προφανώς.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Μου επιτρέπετε; Ίσως έχει έννοια όχι με το μάθημα, αλλά με τις δραστηριότητες. Αυτό είναι.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Δεν είναι εδώ η κ. Ρηνάκη, νομίζω ότι το δημοτικό μπορεί να μας μάθει πολλά πράγματα, όπως πέτυχε η εφαρμογή του ολοήμερου στα δημοτικά, δεν έχει πετύχει τόσο στα γυμνάσια, όπως πέτυχε η αγωγή καταναλωτή, όπως πέτυχαν πολλές δράσεις, όπως ήταν και το «ΜΕΛΙΝΑ» μέσα στο Δημοτικό, ναι μιλάμε για δραστηριότητες. Μιλάμε για νέα εκπαιδευτικά υλικά υπαρκτά, δεν χρειάζεται να τα δημιουργήσουμε από την αρχή. Όταν θα μιλήσουμε για μεθοδολογίες, τρόπους διδασκαλίας, εμείς θα ζητήσουμε την άδεια να φέρουμε τέτοια υλικά εδώ, να τα συζητήσουμε, διότι υπάρχουν δύο προβλήματα. Υπάρχουν εκπαιδευτικά υλικά και μέθοδοι που αξιοποιούν βεβαίως το πολιτιστικό στοιχείο, οι οποίες προσφέρονται για να κάνεις διαθεματικότητα και τις έχουμε ανάγκη, αλλά δεν μπορείς να βγάλεις ύλη. Δεν μπορούμε δηλαδή να προτείνουμε πάντα διδασκαλίες οι οποίες δεν μπορούν να βγάλουν και μία ύλη. Αυτή όμως η διαδικασία είναι ένα άλλο εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο πράγματι μπορεί να είναι αποτελεσματικότερο για να καλύψεις παράγοντες ύλης. Και το ένα υπάρχει και το άλλο.

Έτσι δεν μιλάμε πια για σχολικό βιβλίο, ούτε καν για πολλαπλά σχολικά βιβλία, ούτε για τίποτα. Μιλάμε για μια μεθοδολογία και μια διαδικασία υποστήριξης του δασκάλου, για να μπορέσει να ανταποκριθεί πάνω σ' αυτή την εκπαιδευτική του δραστηριότητα. Η ζώνη πολιτισμού όμως είναι ένα από τα στοιχεία, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, όπως τα ίσα δικαιώματα, που δεν μπορεί να τα κάνει η 5^η ή η 6^η να ισχύει κάθε Τετάρτη 12:00 με 2:00, είναι σύμφυτη με την έννοια παιδεία, με την έννοια αγωγή. Αυτό είναι ελληνική θέση, αυτή την ελληνική πρόταση την προβάλλουμε από την προσχολική μέχρι και τα μεταπτυχιακά μας τμήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως πέρα από τη διάχυση σε όλα τα μαθήματα και τους χώρους και ως στάση και ως τρόπο σκέψης, που είναι σωστό, αυτή είναι ένα θέμα ουσίας, πρέπει να υπάρχει και μια σειρά δραστηριοτήτων σαφώς,

οι οποίες να φέρνουν το μαθητή κοντά στη μουσική, όχι ως μάθημα που διδάσκει το σολφέζ και το ένα και το άλλο, αλλά ως πολιτισμό, ως επαφή με τη μουσική, ως επαφή με το θέατρο, ως επαφή μ' αυτά.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Συμφωνώ. Εκεί θα έχουμε να κάνουμε μια πάρα πολύ σημαντική κουβέντα, γιατί εκεί θα δείτε διαφοροποιήσεις. Ποια είναι η μουσική, για ποια μουσική μιλάμε, για την κλασική μουσική, για το σκουπίδι, για το «Α», για το «Β», για το «Γ». Εάν η τέχνη διδάσκεται μέσα στα σχολεία, η τέχνη διδάσκεται γιατί είναι το βασικό στοιχείο που μπορεί να βοηθήσει στην καινοτομία, δηλαδή να δημιουργήσει το δημιουργό της επόμενης εποχής, της μουσικής που θα έρθει. Και το στοιχείο της ..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και τον ακροατή και τον αναγνώστη και το θεατή.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Όχι τον εν δυνάμει λοιπόν μόνο καλλιτέχνη, αλλά και τον εν δυνάμει φιλότεχνο, που τον έχουμε ξεχάσει και έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία. Νομίζω λοιπόν όμως ότι ...

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Μου επιτρέπετε ένα ερώτημα να κάνω διευκρινιστικό κ. Πρόεδρε. Δεν ξέρω αν έχετε σχηματοποιημένη άποψη για τα ήδη υπάρχοντα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής υγείας, πολιτιστικά, θεατρικής αγωγής κλπ., αγωγής σταδιοδρομίας, έχετε άποψη αν αυτά θα πρέπει να ενσωματωθούν μέσα στο υποχρεωτικό ωράριο, ή θα πρέπει να παραμείνουν έξω, όπως είναι τώρα;

N. ΠΑΪΖΗΣ: Έχω άποψη Παρασκευά και νομίζω ότι πριν από 8 χρόνια στο Υπουργείο Παιδείας έγινε μία συζήτηση, μετείχε ο τότε Υφυπουργός, ο τότε Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κλπ. και το ερώτημα ήταν αυτό. Και η πρόταση η δικιά μου, εγώ τότε ως συντονιστής του Εθνικού Προγράμματος «ΜΕΛΙΝΑ» για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, είχα πει, μα όλες οι άλλες δραστηριότητες, τα περιβαλλοντικά προγράμματα, το πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ», τα πολιτιστικά κλπ., όλα αυτά είναι κοντά, γιατί μιλάνε με εργασία σε ομάδες, μιλάνε με τη μέθοδο project κλπ., δεν μιλάνε από έδρας και είναι μακριά το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Βεβαιότατα δεν έχουν νόημα όλες αυτές οι δραστηριότητες που είναι πειραματικές, πιλοτικές εφαρμογές, παρά μόνο αν τα καλά τους στοιχεία τα παίρνει το εκπαιδευτικό σύστημα και έχει τη δυνατότητα αμέσως να τα ενσωματώνει, αμέσως όμως. Μιλάμε για πλούτο, δεν υπάρχει Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων στη χώρα που δεν έχει τυπώσει εκπαιδευτικό υλικό για μικρούς μαθητές του δημοτικού σχολείου για τις επισκέψεις στους χώρους πολιτισμικής αναφοράς. Αυτό το υλικό έχει copy right του ελληνικού κράτους, έχει φτιαχτεί από το Υπουργείο Παιδείας. Εμείς έχουμε γιορτάσει το Μουσείο της Ακρόπολης πριν φτιαχτεί το Μουσείο, με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που κάνει η 1^η Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Νομίζω το ότι το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει αξιοποιήσει ακόμα αυτό τον πλούτο, είναι γιατί είναι κλειστό εκπαιδευτικό σύστημα. Εγώ λέω, αν είναι ανοιχτό, αν μπορεί και παίρνει από το περιβάλλον, από το ΚΕΘΙ, από άλλους Οργανισμούς, από ένα πρόγραμμα που κάνει η ΓΣΕΕ, που κάνει ένας άλλος κοινωνικός εταίρος, από ένα πρόγραμμα που κάνει για την επιχειρηματικότητα η ΓΣΕΒΕΕ, φτιάχνονται εκπαιδευτικά υλικά,

μπαίνουν, φιλτράρονται και αυτά αμέσως μπορούν να οδηγήσουν και να σταλούν στις κατάλληλες βαθμίδες για να λειτουργήσουν με έναν τρόπο. Ενώ εμείς τρώμε πάρα πολύ χρόνο για να φτιάξουμε το βιβλίο που θα εκφράζει πολιτικά, κοινωνικά, ιδεολογικά όλους μας και αγνοούμε ότι υπάρχουν τεράστιες βιβλιοθήκες στις οποίες εμείς μια σελίδα θέλαμε. Αυτή η σελίδα θέλαμε να έρθει για να πάρουμε μία παράγραφο, γιατί θέλουμε να φωτίσουμε εκείνο το συγκεκριμένο πράγμα. Είναι κατασπατάληση πόρων και ανθρώπινου δυναμικού.

Προσπαθούμε από την αρχή να το πούμε, αλλά όταν θα μπορούμε στο δια ταύτα αυτό θα φανεί αμέσως, γιατί αυτά τα υλικά και υπάρχουν και δεν έχουν αξιοποιηθεί, όπως και δείκτες υπάρχουν. Δηλαδή όταν λέμε φέρτε τις έρευνες από τους Διεθνείς Φορείς, εννοούμε ότι έχουν το δείκτη έτοιμο, να τον πάρουμε για να μπορούμε να μετράμε και εμείς, αυτό που εμείς θα πούμε ότι θέλουμε να μετρήσουμε όμως. Την τεχνογνωσία όμως την έχουμε, δεν θα την ανακαλύψουμε.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Όχι, εγώ άλλο ρώτησα, αν τα ήδη υπάρχοντα προγράμματα, που κάποιο σχολείο, κάποιες ομάδες εκπαιδευτικών, μαθητών, λειτουργούν μέσα στο σχολείο, αν αυτά που γίνονται εκτός υποχρεωτικού ωραρίου θα πρέπει να ενταχθούν μέσα στο υποχρεωτικό ωράριο μέσα από ένα καινούργιο ωρολόγιο πρόγραμμα ή όχι; Αυτό.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Και να γενικευτούν, δηλαδή αυτή τη στιγμή δεν νοείται στο 3^ο Δημοτικό Σχολείο Βροντάδου είναι περιβαλλοντική τάξη η Ε', αλλά η Δ' τι κάνει ρυπαίνει; Εγώ δεν μπορώ να μπω μέσα σε σχολείο το οποίο υποτίθεται ότι έχει κάνει περιβαλλοντικό πρόγραμμα και να δω την αυλή του γεμάτη σκουπίδια. Δεν μπορεί να κάνει πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ» ένα σχολείο και να μπει μέσα και να μιλάει άσχημα ο Διευθυντής, ή να μην λείει καλημέρα ο δάσκαλος στα παιδιά. Δηλαδή ο πολιτισμός δεν είναι κάτι ωραίο για τον ελεύθερο χρόνο, είναι σημαντικό στοιχείο της ζωής του σχολείου. Ή θα το καταλάβει από τον υπουργό Παιδείας μέχρι και τον τελευταίο δάσκαλο, διαφορετικά να πούμε εμείς δεν κάνουμε πολιτισμό. Αλλά όταν μιλάμε θα έρθουν και θα ζητήσουν το δικαίωμα και οι μαθηματικοί, ότι υπάρχει ένας πολιτισμός που έχουμε συμβάλει και εμείς, αλλά υπάρχει και η λαϊκή κουλτούρα, η οποία έχει συμβάλει σ' αυτό το πράγμα και έχει θέση και ο μεγάλος και η γειτονιά και ο αμόρφωτος και το άτομο με ειδικές ανάγκες. Το σχολείο πρέπει να εξοικειωθεί μ' αυτό και να μην προσβάλει τον άλλον γιατί είναι διαφορετικός. Όταν έχεις πολιτισμό αποδέχεσαι το διαφορετικό και μαθαίνεις από το διαφορετικό και γίνεσαι εσύ καλύτερος. Αυτό το έχει ανάγκη το ελληνικό σχολείο, είναι στον πυρήνα της δομής του. Αυτό από ποιο μάθημα να το περάσουμε; Θα το περάσουμε από γενικευμένα προγράμματα όλων των τάξεων μέσα στο πρόγραμμα. Το είπε και ο κ. Τρικαλινός προχθές, μην μου το βάλετε μεσημέρι, πρωί – πρωί, κανονικά μέσα στο πρόγραμμα, όπως είναι όλα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Με συγχωρείτε, δυο – τρία πραγματάκια. Να ξεκινήσουμε από το τελευταίο, επειδή το θεωρώ πολύ σημαντικό. Βεβαίως η διάχυση των πολιτιστικών στοιχείων γίνεται από όλα τα αντικείμενα και στο μέτρο που ο δάσκαλος μπορεί αυτά να τα μεταφέρει στα παιδιά του. Και βέβαια εκεί τίθεται ένα θέμα επιμόρφωσης του δασκάλου, ώστε να μπορεί να

μεταφέρει αυτή, τη δικιά του ας πούμε, στο μέτρο που έχει, κουλτούρα, να τη μεταφέρει και στα παιδιά του, αφού τον βοηθήσουμε με συγκεκριμένο υλικό κλπ. κλπ. Το δεύτερο είναι ότι αυτό που λείπει και υπάρχει ίσως, παραδείγματος χάρη στο Γυμνάσιο υπάρχουν δραστηριότητες αγωγής υγείας κλπ. και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, όλα αυτά όμως γίνονται εκτός του προγράμματος. Δηλαδή ο μεν εκπαιδευτικός που παίρνει ένα δίωρο δραστηριοτήτων μειώνεται από το ωράριό του, αλλά τα παιδιά πρέπει να παραμείνουν αφού τελειώσει το σχολικό πρόγραμμα, γεγονός ...

N. ΠΑΪΖΗΣ: Στην πρωτοβάθμια.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μισό λεπτό θα πάω και στην πρωτοβάθμια. Επομένως όταν μιλάμε για μια ζώνη πολιτιστική που θα έχει χαρακτηριστικά συγκεκριμένου ωραρίου, αυτό το ωράριο, εάν το αποφασίσουμε, πρέπει να είναι εντός του σχολικού προγράμματος. Ένα. Δεύτερον, δεν πρέπει να είναι πρόγραμμα που απλώς θα διοχετεύουμε, χρησιμοποιώ καλή λέξη, τους εκπαιδευτικούς που δεν έχουν τι να κάνουν στο σχολείο, για να καλύψουν το πρόγραμμά τους. Διότι να σας θυμίσω ότι όταν εγώ πρωτοδιορίστηκα, το 1976, υπήρχε στη Γ Λυκείου μάθημα Ιστορία του Πολιτισμού, το οποίο σιγά – σιγά απαξιώθηκε, διότι το έκανε εκείνος ο οποίος έπρεπε να συμπληρώσει το ωράριό του και τίποτα περισσότερο, χωρίς επιμόρφωση, χωρίς υλικό, χωρίς, χωρίς, χωρίς. Άρα θα πρέπει να το δούμε σε μία ζώνη πολιτιστική, όπου μπορεί να συμμετέχουν διαφορετικές τάξεις, διαφορετικοί μαθητές.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Μάλλον μιλάτε για τους ομίλους, άλλο πράγμα είναι αυτό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μισό λεπτό. Χαρακτηριστικό ομίλων περιγράψω στην ουσία, διότι αν το αφήσουμε κι αυτό σε επίπεδο ευχής, είναι σίγουρο ότι δεν θα πραγματοποιηθεί ποτέ. Αν λοιπόν θέλουμε και πράγματι το θέλουμε, απ' ότι τουλάχιστον οι τοποθετήσεις όλων είναι, να υπάρξει συγκεκριμένη δραστηριότητα πολιτιστική μέσα από οργανωμένη διαδικασία, τότε πρέπει να σκεφτούμε ότι πρέπει να του εξασφαλίσουμε και συγκεκριμένο σχολικό χρόνο. Διαφορετικά θα παραμείνουμε στο α' σκέλος, όποιοι έχουν και μεταδίδουν πολιτιστικά στοιχεία στο μάθημά τους και μπορούν αυτά να τα δώσουν στα παιδιά τους έχει καλώς, αλλιώς οι άλλοι θα μείνουν.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Συμφωνώ απόλυτα κ. Γκλαβά, μιλάμε για ομίλους για ένα δίωρο που δεν μετράνε οι τάξεις, δεν μετράει το αντικείμενο κλπ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ακριβώς – ακριβώς.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Έχουμε εμπειρία στα ιδιωτικά σχολεία, πώς λειτουργεί αυτό το πράγμα, πάνω από 60 χρόνια.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Καιρός είναι να πάει και στα δημόσια, αλλά οργανωμένα, συστηματικά και όχι για συμπλήρωση ωραρίου.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Κρατείστε όμως την επιφύλαξή μου την εξής, δεν θα εξαντληθεί ο πολιτισμός εκεί.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Σαφέστατα – σαφέστατα.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Θα πρέπει να εκπαιδευτούν από τις παραγωγικές τους σχολές οι δάσκαλοι. Δεν είναι δυνατόν να πάρετε δάσκαλο 25 χρονών σήμερα, να τον έχετε ανάγκη πριν ορκιστεί και δεν ξέρει τι είναι το θεατρικό παιχνίδι. Θα το μάθει και θα εκπαιδεύεται κιόλας γι' αυτό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αλλά εδώ εμπλεκόμαστε, για να πάω σε ένα άλλο θέμα που θέσατε, στην αυτοτέλεια των πανεπιστημίων. Εγώ θεωρώ ότι μπορεί επιστημονικά τα παιδαγωγικά τμήματα να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των καιρών, αλλά οι παλιές παιδαγωγικές ακαδημίες ήταν πολύ πιο κοντά σ' αυτό που ο δάσκαλος είχε να αντιμετωπίσει μέσα στη σχολική τάξη. Αντίθετα, τα παιδαγωγικά τμήματα έχουν θεωρητικοποιήσει τις σπουδές και έγιναν κάτι σαν τις άλλες σχολές, δηλαδή όπως τις φιλοσοφικές, τις μαθηματικές, που ναι μεν ενδιαφερόμαστε, ή αυτός είναι ο στόχος, να βγάλουμε επιστήμονες, αλλά δεν βγάζουμε δασκάλους, δασκάλους με την ευρύτερη έννοια. Βγάζουμε δηλαδή επιστήμονες, αλλά απροετοίμαστους γι' αυτό το οποίο έχουν να αντιμετωπίσουν μέσα στο σχολείο. Και θα μου πείτε, τι, θα πάμε εμείς ως Συμβούλιο να εισηγηθούμε κάτι τέτοιο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι πάντως στα θέματα που θα πούμε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι, αλλά δεν μπορούμε να το πάμε έτσι. Εμείς πρέπει να πούμε τι θα απαιτούμε από το δάσκαλο που θα διοριστεί στην εκπαίδευση. Και έτσι θα αναγκάσουμε πιθανότατα και τα πανεπιστήμια να τον βγάλουν αυτό το δάσκαλο. Και γίνομαι περισσότερο συγκεκριμένος με ένα παράδειγμα. Το ΑΣΕΠ επέτρεπε να διοριστεί κάποιος φιλόλογος, επιλέγοντας ανάμεσα σε 3 γνωστικά αντικείμενα ειδικότητας. Δηλαδή Ιστορία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Αρχαία Ελληνικά. Πάρα πολλά τμήματα, ιδιαίτερα ΦΠΨ, δεν δίδασκαν αρχαία ελληνικά, άρα έδινε τη δυνατότητα σε όποιον είχε το πτυχίο αυτό να περάσει στο εκπαιδευτικό σύστημα γνωρίζοντας μόνο, ή διαβάζοντας μόνο Ιστορία και γράφοντας νέα Ελληνική Γλώσσα και χωρίς Αρχαία, σε ένα σύστημα, που ακόμα τουλάχιστον, τα αρχαία τα διδάσκει ο φιλόλογος. Όταν λοιπόν μετά από εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου πέρασε στο ΑΣΕΠ να είναι τρία τα υποχρεωτικά μαθήματα, δηλαδή να εξετάζονται οι φιλόλογοι σε τρία αντικείμενα, αναγκάστηκαν τα τμήματα, κατά απαίτηση των φοιτητών, να αρχίσουν να διδάσκουν αρχαία και εκεί που δεν διδάσκονταν. Κατ' αντιστοιχία λοιπόν, εμείς πρέπει να περιγράψουμε τι δάσκαλο θέλουμε σε όλες τις ειδικότητες και κατ' ανάγκη μετά, τα πανεπιστήμια θα είναι υποχρεωμένα, πέραν από ό,τι άλλο τους δίνουν, να τους δίνουν και εκείνη τη γνώση μετά από απαίτηση των φοιτητών, για να μπορούν να ανταποκριθούν στα συστήματα.

Τώρα και κάτι τελευταίο, επειδή μιλήσατε για έναν τύπο Λυκείου. Ένας τύπος Λυκείου κατ' αρχάς δεν υπάρχει πουθενά παγκοσμίως, δηλαδή πέραν του ότι είναι δύο, είναι το επαγγελματικό κλπ., αλλά και το υπόλοιπο, τουλάχιστον στις περισσότερες χώρες, υπάρχουν Μουσικά Σχολεία, δηλαδή και τα Μουσικά Σχολεία που υπάρχουν στην Ελλάδα και τα Αθλητικά Σχολεία, αυτά θα τα καταργήσουμε, τα καλλιτεχνικά, ή να φτιάξουμε και μερικά κλασικά που έχει όλος ο κόσμος και δεν έχει η Ελλάδα. Δεν είναι εκεί το πρόβλημα.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Αυτή είναι η διαφορά, το κλασικό καλά κάνουν και το φτιάχνουν στην Ιταλία. Εδώ όμως που είναι η χώρα μας, που μιλάμε αυτή τη γλώσσα, εγώ δεν αντιλαμβάνομαι τι ακριβώς παραπάνω θα πρέπει να κάνει; Εκεί μιλάνε μια άλλη γλώσσα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μα και στην Ιταλία δεν το κάνανε για τα ελληνικά, το κάνανε πρώτα – πρώτα για τα λατινικά. Και εν πάση περιπτώσει η Γαλλία, ή άλλες χώρες, που δεν έχουν άμεση σχέση με τα λατινικά, για τα αρχαία, γιατί τα έχουν; Δηλαδή πάμε σε άλλη συζήτηση, δεν είναι του παρόντος. Ευχαριστώ.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν έχω καταλάβει τι κάνουμε; Πραγματικά, συζητάμε εφ' όλης της ύλης, 2:00 η ώρα, δεν έχω αντίρρηση, να καθίσουμε μέχρι τις 7:00 να συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι δεν θα καθίσουμε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θίχθηκαν θέματα πάμπολλα, μόνο για τον πολιτισμό θα μπορούσα να μιλάω πολύ, χωρίς να πω για τα άλλα, υποχρεωτικά κατ' επιλογήν, για τα κλασικά, μαθηματικά και φυσικά γιατί όχι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απλώς στη ροή του λόγου του κ. Παϊζη αρχίσαμε να εξειδικεύουμε κάποια πράγματα και τα σχολίασε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν σχολιάζω, εγώ θα προσυπέγραφα τα περισσότερα απ' όσα είπε ο κ. Παϊζης, θα τα προσυπέγραφα. Το θέμα μου όμως είναι κάπως να μπούμε σε μία διαδικασία. Και εγώ θα έκανα την εξής πρόταση. Για τη μεθεπόμενη συνεδρία, να βάλουμε ως θέμα αυτό ακριβώς, τα αναλυτικά προγράμματα, να αναλάβει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αυτή τη μεγάλη εισήγηση να την κωδικοποιήσει σε δυο σελίδες, ούτως ώστε να έχουμε τη λέξη Αναλυτικά Προγράμματα, τους βασικούς στόχους και τότε να τα συζητήσουμε, χωρίς να πάμε στο διδασκόμενη ύλη. Αναλυτικά προγράμματα, βασικές αρχές, ίσως και διδασκόμενη ύλη, τώρα που το βλέπω, ναι, πάει μαζί, ούτως ώστε να το συζητήσουμε επί της ουσίας, διότι σήμερα αν αρχίσουμε και φεύγουμε έτσι, καήκαμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κύριε Πρόεδρε μια παρατήρηση μόνο. Αφού, αν δεν κάνω λάθος, εδώ υπήρξε μία σύμφωνη γνώμη ότι μιλάμε για εκπαιδευτικούς στόχους, γιατί να εξακολουθούμε να μιλάμε για αναλυτικά προγράμματα; Εκπαιδευτικοί στόχοι και ό,τι άλλο θέλουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παίρνουν μια μορφή με τα αναλυτικά προγράμματα, δεν μπορεί να καταργήσουμε τον όρο αναλυτικά προγράμματα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ νομίζω ότι πρέπει να τον καταργήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απλώς θα αλλάξουμε τη μορφή τους δραστικά και όσο νομίζουμε ότι πρέπει να αλλάξει.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ίσως πρέπει να συζητήσουμε λίγο περισσότερο για το τι εννοούμε εκπαιδευτικοί στόχοι, γιατί όταν έχεις εκπαιδευτικούς στόχους, είναι μετά θέμα του σχολείου πώς θα μπορέσει να επιδιώξει και να εκπληρώσει τους εκπαιδευτικούς του στόχους. Ενώ το αναλυτικό πρόγραμμα έχει μια τελείως διαφορετική φιλοσοφία. Λέει ότι διδάσκετε τις τρεις πρώτες εβδομάδες αυτό, τις επόμενες τρεις αυτό και τις επόμενες έξι αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, δεν είναι μόνο αυτό.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Δεν συμφωνώ κι εγώ σ' αυτό.

(Διαλογικές Συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η κ. Σχολινάκη έχει το λόγο.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Δεν ξέρω αν καλώς ή κακώς ετέθη τώρα το θέμα της πολιτιστικής ζώνης και των πολιτιστικών μαθημάτων, εάν δεν ήταν η ώρα του κακώς, αλλά εγώ όμως, αφού ετέθη, αισθάνομαι την ανάγκη, κατ' αρχήν να συμφωνήσω σε γενικές γραμμές με όσα είπε ο κ. Γκλαβάς και φυσικά ότι θα πρέπει να υπάρχει μία διάχυση, μία στάση κουλτούρας σε κάθε σχολείο, δεν το συζητάμε. Αξία έχει ακόμα και οι τοίχοι να είναι αισθητικά σωστοί. Ωστόσο πρέπει να μπορούμε στη λογική δράσεων οργανωμένων που θα γίνονται μέσα στο πλαίσιο του σχολείου και με δεδομένο ότι έχουμε, οι μαθητές μας διαθέτουν, είμαι σε θέση να το γνωρίζω και από πρώτο χέρι, εξαιρετικές ικανότητες και οργάνωσης και συμμετοχής και δραστηριοποίησης, όχι μόνο σε όλες τις τέχνες, με τη στενή τους έννοια, αλλά και στην οργάνωση και ως οργανωτές και ως γραμματείς ακόμα πολιτιστικών δράσεων. Δηλαδή όλοι οι μαθητές μπορούν να εμπλακούν με τον Α ή το Β τρόπο, ως δημιουργοί, ως συντονιστές, σε πάρα πολλές δράσεις. Ήδη γίνονται πάρα πολλά προγράμματα, όπως αναφέρθηκε πριν, στα σχολεία μας. Είναι λοιπόν μια πάρα πολύ καλή ευκαιρία να τα δούμε αυτά τα προγράμματα, πώς μπορούμε να τα εντάξουμε για να τα αναβαθμίσουμε, να τους δώσουμε ουσιαστικό περιεχόμενο και όχι, ενώ γίνονται πολύ καλά, πολλές φορές εξευτελίζεται ο όρος του προγράμματος, όταν γίνεται μια αφορμή για να πάρουν κάποιοι κάποιες υπερωρίες.

Πρέπει λοιπόν, τώρα νομίζω ότι είναι η χρυσή ευκαιρία, να τα δούμε αυτά, να τα εντάξουμε, να τα εμπλουτίσουμε και να τους δώσουμε πραγματικά πολιτιστικό περιεχόμενο και ποιότητα. Δεν ξέρω αν είναι τώρα, συμφωνώ ότι είναι αργά, αλλά θα το κουβεντιάσουμε, θα επανέλθουμε σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάξτε δεν θα το συζητήσουμε τώρα, αλλά νομίζω ότι αυτό που λέτε και περίπου ο κ. Παΐζης δεν κατάλαβα να διαφωνεί. Απλώς είπε θέλει τη διάχυση.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Όχι – όχι, δεν είναι μόνο αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γενικότερα και βεβαίως με τη μορφή δραστηριοτήτων, μάλιστα είπε και πώς θα είναι αυτές οι δραστηριότητες.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Φυσικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επομένως δεν υπάρχει θέμα διαφωνίας ως προς αυτό.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Και τους αγώνες μπορούμε να εντάξουμε, να το δούμε με άλλο μάτι και πώς μπορούν όλες αυτές οι δραστηριότητες να αποκτήσουν μια άλλη διάσταση και άλλη ποιότητα.

ΜΕΛΟΣ: Και θα βοηθήσουν και το σχολείο να γίνει πολύ πιο ελκυστικό στο μαθητή, που είναι πολύ σημαντικό αυτό, πέρα από το καθαρά μαθησιακό θέμα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Εγώ είχα το λόγο, αλλά δεν ξέρω, ξεκινήσαμε λίγο ανάποδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επ' αυτού είναι;

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι, αλλά είχα το λόγο, μπήκε ο κ. Πανάρετος και μετά ξαναπήγαμε αλλού, δηλαδή μ' αυτή την έννοια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, κοιτάξτε, εδώ υπάρχει μία ελευθερία και ένα δημοκρατικό φρόνημα που θέλουμε να εμπνεύσουμε γενικότερα στην παιδεία. Θα μιλήσει η κυρία Μπίστα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Μόνο μια κουβέντα, επειδή είπε ο κ. Πανάρετος, μπαίνει το θέμα των κλειστών ή ανοιχτών προγραμμάτων αναλυτικών, είναι ένα θέμα επιστημονικό, το οποίο τουλάχιστον προσωπικά δεν το κατέχω, όσο έχω διαβάσει. Θα ήταν όμως μια εξαιρετική ευκαιρία, όταν έρθει ο κ. Τσιάκαλος, ο οποίος ειδικεύεται σ' αυτό, δηλαδή δεν είναι απλός παιδαγωγός, είναι ειδικός για τα αναλυτικά προγράμματα, να μας κάνει μια παρουσίαση σύντομη, ώστε να μπορέσουμε να θέσουμε. Μία πρόταση κάνω. Και επεκτείνοντας αυτό που λέει η κ. Σχολινάκη, οι καλές πρακτικές. Ποια σχολεία εφαρμόζουν και ξέρουμε ποια εφαρμόζουν καλές πρακτικές, σε σχέση μ' αυτή τη ζώνη πολιτισμού, να βοηθηθούμε για να ενταχθεί. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχει κάνει μία πρόταση ο κ. Τρικαλινός για να μπούμε σε έναν πιο πρακτικό τρόπο αντιμετώπισης, επ' αυτού είναι;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ήθελα να πω το εξής. Ότι ανεξάρτητα τι θα αποφασίσουμε ,ανοιχτά ή κλειστά προγράμματα σπουδών κι αυτό που λέει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, δεν υπάρχει μονόδρομος, υπάρχει ένας συνδυασμός ανοιχτού και κλειστού προγράμματος σε όλο τον κόσμο. Επομένως τώρα εμείς δεν θα ανακαλύψουμε την πυρίτιδα. Από εκεί και πέρα απλώς καθορίζεται το ποσοστό, ας πούμε πόσο τοις εκατό θα είναι κλειστό και πόσο θα είναι ανοιχτό. Και φυσικά αυτό που είχαμε πει, είναι ότι πρέπει να πάμε πλέον εμείς και σε ανοιχτά προγράμματα. Μέχρι τώρα τα προγράμματά μας ήταν απολύτως κλειστά. Άρα πρέπει να ανοίξουμε αυτό το σύστημα, το ποσοστό θα το δούμε, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προτείνει ένα 10%, αυτό είναι μια

πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, θα συζητηθεί ευρέως κλπ. κλπ. εδώ. Η ουσία όμως είναι το εξής. Πριν φτάσουμε στα προγράμματα πρέπει να βάλουμε τους στόχους που θα διέπουν και τα προγράμματα, τους στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος, όχι των προγραμμάτων σπουδών, διότι στα προγράμματα σπουδών είμαστε σ' αυτή τη διαδικασία. Υπ' αυτή την έννοια κ. Πρόεδρε, θεωρώ ότι θα μπορούσαμε σήμερα, επειδή ακόμα και για την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση οι ίδιοι στόχοι θα είναι. Όταν μέσα εδώ υπάρχουν καινοτομίες και επιχειρηματικότητα, βεβαίως πρέπει να υπάρχει και στη γενική εκπαίδευση, αλλά κατ' εξοχήν αναδεικνύεται στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση. Άρα λοιπόν θα μπορούσαμε σήμερα, εάν όλοι συμφωνούμε, αυτούς τους στόχους να τους βάλουμε, ώστε μετά να πάμε και να επικεντρώσουμε στα αναλυτικά προγράμματα που θα πρέπει να υπηρετούν αυτούς τους στόχους. Για να είμαστε και πιο πρακτικοί έτσι όπως το πρότεινε και ο κ. Τρικαλινός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό που πρότεινε ο κ. Τρικαλινός είναι ότι μέσα από τη συζήτηση τη σημερινή, στην οποία μιλήσαμε για στόχους, για το ένα, για το άλλο, εσείς ως Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που έχετε ήδη δουλέψει μ' αυτά τα πράγματα και ακούγοντας αυτά που ελέχθησαν στη συζήτηση, να μας φέρετε, αλλά δεν θα έχετε τώρα περιθώριο, γιατί τα έχετε και έτοιμα περίπου, αλλά θα τα δουλέψετε με βάση και τους ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εννοώ τους στόχους, δεν εννοώ τα αναλυτικά προγράμματα και πώς θα διαμορφωθούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ λέω γι' αυτούς τους στόχους που κι εσείς αναφέρατε το πρωί.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αυτοί οι στόχοι, δεν νομίζω ότι υπάρχει διαφωνία να πούμε αυτοί είναι οι στόχοι και με βάση αυτούς τους στόχους, εκτός αν υπάρχει, προχωράμε παρακάτω και εξειδικεύουμε στα προγράμματα σπουδών. Εάν όλοι συμφωνούμε πως προς τους στόχους θα πάμε ένα βήμα παρακάτω από την επόμενη, ή όποτε νομίζετε, συνεδρίαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό θα βοηθούσε βέβαια να υπάρχει μία τέτοια εξειδίκευση.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Υπάρχει εκπεφρασμένη και εκ μέρους αντίρρηση με τη λέξη επιχειρηματικότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά αυτό είναι όχι μόνο από εσάς, γενικότερα είναι κάτι που το συζητάμε. Δεν είναι εκεί άλλωστε το κύριο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Οι στόχοι έτσι κι αλλιώς πρέπει να είναι του εκπαιδευτικού συστήματος. Δεν μπορούμε επομένως από εκεί να βγάλουμε έξω την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση, ακόμα και άμα δεν μας αρέσει ο όρος επιχειρηματικότητα, δεν ξέρω ποιον θα βρούμε, αλλά αυτός ταιριάζει κατά 90% στην επαγγελματική εκπαίδευση. Είναι αδύνατον να πούμε, ότι όχι με την έννοια του να φτιάξω επιχειρηματία, με την έννοια του να τον ετοιμάσω, ώστε να ενταχθεί ακόμα και στην επιχείρηση, ή στο επάγγελμα εργασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα τα δούμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δώστε τους και μια άλλη διατύπωση μια προετοιμασία για επαγγελματική...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μα αυτοί είναι οι στόχοι, δεν υπάρχει άλλη διατύπωση. Μπορεί ας πούμε να υπάρχει αντίρρηση και σ' εμένα χτυπάει πολύ αρνητικά ο όρος επιχειρηματικότητα, αλλά ...

ΜΕΛΟΣ: Κοιτάξτε ο όρος επιχειρηματικότητα γλωσσικά έχει φορτιστεί με ορισμένα πράγματα. Γι' αυτό ενοχλεί περισσότερο ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το πολύ – πολύ να προσπαθήσουμε να βρούμε μια άλλη ορολογία που να μην είναι τόσο ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Άρα συμφωνούμε επομένως γι' αυτούς τους 8 στόχους, με την επιφύλαξη της επιχειρηματικότητας, ως προς τον τρόπο με τον οποίο ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα κάνετε και κάτι ακόμη κ. Γκλαβά σας παρακαλώ πολύ. Να δείτε ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μιλώ για σήμερα κ. Πρόεδρε, από εκεί και πέρα θα κάνουμε εμείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, αλλά τα είπαμε, μην τα ξαναπούμε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εάν λοιπόν αυτοί είναι οι στόχοι, εμείς μετά στη συνέχεια ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτοί είναι το είπαμε, συμφωνήσαμε μ' αυτό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εντάξει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά να δείτε και λίγο της Κύπρου αυτά που είπαμε. Ακούσατε και τα του προγράμματος PISA, για κοιτάξτε να δούμε τι σύνθεση μπορούμε να κάνουμε, πόσο μπορεί να επηρεάσει το ένα το άλλο, περισσότερο σε επίπεδο διασαφήνισης και σχολιασμού, διότι στην πραγματικότητα έτσι είναι. Οπότε να έχουμε ένα κείμενο, γιατί είναι πολύ σοβαρό αυτό το θέμα και να μπορέσουμε να μιλήσουμε. Αυτό θα μπορούσε να γίνει για την επόμενη φορά;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εισήγηση θα υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εισήγηση ναι, αυτό. Κείμενο εννοώ εισήγηση, ένα σύντομο. Μιλάμε για τις 24 του μηνός. Στις 26 θα έρθει και ο κ. Τσιάκαλος να μας μιλήσει για τα αναλυτικά προγράμματα. Θέλετε να το αφήσουμε για τότε και να κάνουμε τη συζήτηση τότε και να κάνουμε τεχνική επαγγελματική στην επόμενη;

ΜΕΛΟΣ: Νομίζω ότι στις 24 πρέπει να εξαντλήσουμε τα δύο αντικείμενα, τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και σχολικές ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, στις 24 τεχνική επαγγελματική και σχολικά βιβλία, εντάξει. Και στις 26, που θα είναι εδώ και ο κ. Τσιάκαλος, μας λέει και τα των αναλυτικών της Κύπρου κλπ. και βλέπουμε και την εισήγηση για να καταλήξουμε και σ' αυτό.

ΜΕΛΟΣ: Δεν καταλαβαίνω γιατί εισήγηση και όχι κείμενο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κείμενο, κοιτάξτε, τώρα θα συνεννοηθούμε.

(Διαλογικές Συζητήσεις)

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Και μια παράκληση μόνο. Είναι καλό σε όσες εκθέσεις γράφονται, σε όσα κείμενα, να αναφέρονται και τα ονόματα των συντακτών τους και για μία αναγνώριση.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, έχετε δίκιο. Αρχικά είχε επικρατήσει η άποψη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ότι επειδή είναι συλλογική δουλειά και βγαίνει ως Παιδαγωγικό να μην αναφέρονται τα ονόματα. Όμως ήδη στην τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση μπαίνει ομάδα εργασίας και επομένως και στα υπόλοιπα, τουλάχιστον στο διαδίκτυο, στον ιστότοπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, θα μπουν τα ονόματα των ανθρώπων που δούλεψαν και στο μέλλον, όταν φέρνουμε εισήγηση θα συνοδεύεται και απ' αυτούς. Έτσι κι αλλιώς, ότι οι ομάδες αποφασίζουν, στη συνέχεια γίνεται ολομέλεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όλων και συναποφασίζουν και το τελικό κείμενο που κατατίθεται είναι μετά, αφού ενσωματωθούν και οι παρατηρήσεις της ολομέλειας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Μία μικρή παράκληση από το ΚΕΕ αν έχει τη δυνατότητα, να μας μοίραζε για τα λάθη. Για μας είναι χρήσιμο εργαλείο να το έχουμε κι αυτό, αν έχει τη δυνατότητα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεσμεύτηκε η κ. Σοφianoπούλου, όπως δηλώθηκε πριν, να μας δώσει στόχους, αυτά τα πράγματα που ζητήθηκαν.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Αλλά και το άλλο εγώ θα παρακαλούσα αν είναι δυνατόν. Γιατί το είπε ο κ. Δερμιτζάκης ότι μας έχει διανεμηθεί, δεν έχει διανεμηθεί. Αυτό ήθελα απλώς. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δύο πράγματα τώρα και τελειώνουμε. Πληροφορούμαι ότι ο κ. Χαλκίδης για λόγους υγείας δεν μετέχει, θα ζητηθεί από άλλον συνάδελφο του της Κοινοβουλευτικής Ομάδος να συμμετέχει. Αυτό ως μία πληροφορία. Και το δεύτερο, θα θέλατε, ο κ. Πανάρετος να μείνει ως πολιτικό πρόσωπο και ο κ. Γκλαβάς, να γράψουμε δυο λόγια για το τι θα πούμε; Και μας εμπιστευέστε, μας εξουσιοδοτείτε; Δυο λόγια θα είναι.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Θα παρακαλούσα, επειδή μου εκφράστηκε έντονα χθες σε μία συνάντηση με όλες τις επιστημονικές ενώσεις, ότι κάποιες απ' αυτές

έχουν ζητήσει συνάντηση μαζί σας και δεν έχουν πάρει απάντηση. Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Οι Χημικοί μόνο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Οι Φυσικοί μου είπαν ότι έχουν αποστείλει επιστολή εδώ και, πριν από το Πάσχα, είχαμε μια εκδήλωση χθες στο σύλλογό μου γι' αυτά τα θέματα τα οποία συζητάμε εδώ. Γι' αυτό θα σας παρακαλούσα πολύ να τους δείτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαρίστως θα τους δούμε.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Κύριε Πρόεδρε με συγχωρείτε, δεν θέλω να το θεωρήσετε αναίδεια εκ μέρους μου, να μείνω κι εγώ για την ανακοίνωση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ιδιαίτερη χαρά μας δίνετε. Εγώ νόμιζα μήπως σας επιβαρύνουμε. Επομένως μένουμε για την επόμενη Τετάρτη στις 24. Με την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, έχουμε μοιράσει τα κείμενα, θα είναι και οι άνθρωποι εδώ της τεχνικής επαγγελματικής και θα τα πούμε.

Η συνεδρίαση λήγει στις 2.30 το μεσημέρι της Παρασκευής 19 Ιουνίου 2009.

Η αρμόδια
υπάλληλος του ΕΣΥΠ

Ο Πρόεδρος του ΣΠΔΕ

Αγγελική Σουφλή

Καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης